

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

PLENUMVERGADERING

SÉANCE PLÉNIÈRE

vrijdag
13-09-2002
14:15 uur

vendredi
13-09-2002
14:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Berichten van verhindering	1
WETSVOORSTELLEN	1
Wetsvoorstel van de heren Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquelaine, Dirk Van der Maelen, mevrouw Muriel Gerken en de heer Jef Tavernier tot wijziging van het kieswetboek, de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, de wet van 11 april 1994 tot organisatie van de geautomatiseerde stemming, evenals de wet van 3 juli 1971 tot indeling van de leden van de wetgevende Kamers in taalgroepen en houdende diverse bepalingen betreffende de Cultuurraden voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap en voor de Franse Cultuurgemeenschap (1806/1 tot 15)	1
- Wetsvoorstel van de heren Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquelaine, Dirk Van der Maelen, mevrouw Muriel Gerken en de heer Jef Tavernier tot wijziging van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europees Parlement en de wet van 19 mei 1994 betreffende de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van het Europees Parlement (1807/1 tot 5)	1
- Wetsvoorstel van de heren Gerolf Annemans, Bart Laeremans en Filip De Man tot wijziging van het Kieswetboek (406/1 en 2)	1
- Wetsvoorstel van de heer Pierre Lano tot wijziging van de bij het Kieswetboek gevoegde tabel houdende indeling van het grondgebied in kieskringen (1876/1 en 2)	1
<i>Hervatting van de algemene bespreking</i>	2
<i>Sprekers: Bart Laeremans, Stef Goris, Paul Tant, Johan Vande Lanotte</i> , vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie, <i>Dirk Pieters, Pierre Lano, François Dufour, Joos Wauters, Raymond Langendries</i> , voorzitter van de cdH-fractie, <i>Geert Bourgeois, Danny Pieters</i>	
Persoonlijk feit	36
<i>Sprekers: Pieter De Crem, Bart Laeremans, Johan Vande Lanotte</i> , vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie, <i>François Dufour</i>	
Ordemotie	38
<i>Sprekers: Yves Leterme</i> , voorzitter van de CD&V-fractie, <i>Johan Vande Lanotte</i> , vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie, <i>Marc Van Peel, Gerolf Annemans</i>	

SOMMAIRE

Excusés	1
PROPOSITIONS DE LOI	1
Proposition de loi de MM. Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquelaine, Dirk Van der Maelen, Mme Muriel Gerken et M. Jef Tavernier modifiant le code électoral, la loi du 4 juillet 1989 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour les élections des chambres fédérales, ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, la loi du 11 avril 1994 organisant le vote automatisé, ainsi que la loi du 3 juillet 1971 relative à la répartition des membres des chambres législatives en groupes linguistiques et portant diverses dispositions relatives aux conseils culturels pour la communauté culturelle française et pour la communauté culturelle néerlandaise (1806/1 à 15)	1
- Proposition de loi de MM. Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquelaine, Dirk Van der Maelen, Mme Muriel Gerken et M. Jef Tavernier modifiant la loi du 23 mars 1989 relative à l'élection du Parlement européen et la loi du 19 mai 1994 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour l'élection du Parlement européen (1807/1 à 5)	2
- Proposition de loi de MM. Gerolf Annemans, Bart Laeremans et Filip De Man modifiant le Code électoral (406/1 et 2)	2
- Proposition de loi de M. Pierre Lano modifiant le tableau portant répartition du territoire en circonscriptions électorales, annexé au Code électoral (1876/1 et 2)	2
<i>Reprise de la discussion générale</i>	2
<i>Orateurs: Bart Laeremans, Stef Goris, Paul Tant, Johan Vande Lanotte</i> , vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale, <i>Dirk Pieters, Pierre Lano, François Dufour, Joos Wauters, Raymond Langendries</i> , président du groupe cdH, <i>Geert Bourgeois, Danny Pieters</i>	
Fait personnel	36
<i>Orateurs: Pieter De Crem, Bart Laeremans, Johan Vande Lanotte</i> , vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale, <i>François Dufour</i>	
Motion d'ordre	38
<i>Orateurs: Yves Leterme</i> , président du groupe CD&V, <i>Johan Vande Lanotte</i> , vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale, <i>Marc Van Peel, Gerolf Annemans</i>	

<i>Bespreking van de artikelen</i>	40	<i>Discussion des articles</i>	40
<i>Sprekers: Raymond Langendries</i> , voorzitter van de cdH-fractie, Paul Tant , Jean-Jacques Viseur , Johan Vande Lanotte , vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie, Bart Laeremans , André Smets , Stef Goris , Danny Pieters		<i>Orateurs: Raymond Langendries</i> , président du groupe cdH, Paul Tant , Jean-Jacques Viseur , Johan Vande Lanotte , vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale, Bart Laeremans , André Smets , Stef Goris , Danny Pieters	
BIJLAGE	61	ANNEXE	61
<i>Sprekers: Paul Tant</i> , Johan Vande Lanotte , vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie, Josy Arens		<i>Orateurs: Paul Tant</i> , Johan Vande Lanotte , vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale, Josy Arens	
INTERNE BESLUITEN	61	DECISIONS INTERNES	61
VOORSTELLEN	61	PROPOSITIONS	61
TOELATING TOT DRUKKEN	61	AUTORISATION D'IMPRESSION	61
MEDEDELINGEN	61	COMMUNICATIONS	61
REGERING	61	GOUVERNEMENT	61
INGEDIEND WETSONTWERP	61	DEPOT D'UN PROJET DE LOI	61
ALGEMENE UITGAVENBEGROTING 2002	61	BUDGET GENERAL DES DEPENSES 2002	61
JAARVERSLAG	62	RAPPORT ANNUEL	62
"ORGANISATION INTERNATIONALE POUR LE DEVELOPPEMENT DE LA LIBERTE D'ENSEIGNEMENT"	62	ORGANISATION INTERNATIONALE POUR LE DEVELOPPEMENT DE LA LIBERTE D'ENSEIGNEMENT	62

PLENUMVERGADERING**SÉANCE PLÉNIÈRE**

van

du

VRIJDAG 13 SEPTEMBER 2002

VENDREDI 13 SEPTEMBRE 2002

14:15 uur

14:15 heures

De vergadering wordt geopend om 14.16 uur door de heer Herman De Croo, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.16 heures par M. Herman De Croo, président.

Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Johan Vande Lanotte.

De **voorzitter**: De vergadering is geopend.
La séance est ouverte.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij zullen in bijlage bij het integraal verslag van deze vergadering opgenomen worden.
Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises en annexe du compte rendu intégral de cette séance.

**Berichten van verhindering
Excusés**

Karel Pinxten, wegens ziekte / pour raison de santé;
Simonne Creyff, wegens familieaangelegenheden / pour raisons familiales;
Luc Sevenhans, met zending buitenslands / en mission à l'étranger;
Yolande Avontroodt, Marcel Hendrickx, Joke Schauvliege, Herman Van Rompuy, buitenslands / à l'étranger.

Wetsvoorstellen**Propositions de loi**

- 01** Wetsvoorstel van de heren Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquellaine, Dirk Van der Maelen, mevrouw Muriel Gerkens en de heer Jef Tavernier tot wijziging van het kieswetboek, de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, de wet van 11 april 1994 tot organisatie van de geautomatiseerde stemming, evenals de wet van 3 juli 1971 tot indeling van de leden van de wetgevende Kamers in taalgroepen en houdende diverse bepalingen betreffende de Cultuurraden voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap en voor de Franse Cultuurgemeenschap (1806/1 tot 15)
- Wetsvoorstel van de heren Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquellaine, Dirk Van der Maelen, mevrouw Muriel Gerkens en de heer Jef Tavernier tot wijziging van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europees Parlement en de wet van 19 mei 1994 betreffende de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van het Europees Parlement (1807/1 tot 5)
 - Wetsvoorstel van de heren Gerolf Annemans, Bart Laeremans en Filip De Man tot wijziging van

het Kieswetboek (406/1 en 2)

- Wetsvoorstel van de heer Pierre Lano tot wijziging van de bij het Kieswetboek gevoegde tabel houdende indeling van het grondgebied in kieskringen (1876/1 en 2)

01 Proposition de loi de MM. Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquelaine, Dirk Van der Maelen, Mme Muriel Gerkens et M. Jef Tavernier modifiant le code électoral, la loi du 4 juillet 1989 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour les élections des chambres fédérales, ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, la loi du 11 avril 1994 organisant le vote automatisé, ainsi que la loi du 3 juillet 1971 relative à la répartition des membres des chambres législatives en groupes linguistiques et portant diverses dispositions relatives aux conseils culturels pour la communauté culturelle française et pour la communauté culturelle néerlandaise (1806/1 à 15)

- Proposition de loi de MM. Hugo Coveliers, Claude Eerdeken, Daniel Bacquelaine, Dirk Van der Maelen, Mme Muriel Gerkens et M. Jef Tavernier modifiant la loi du 23 mars 1989 relative à l'élection du Parlement européen et la loi du 19 mai 1994 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour l'élection du Parlement européen (1807/1 à 5)

- Proposition de loi de MM. Gerolf Annemans, Bart Laeremans et Filip De Man modifiant le Code électoral (406/1 et 2)

- Proposition de loi de M. Pierre Lano modifiant le tableau portant répartition du territoire en circonscriptions électorales, annexé au Code électoral (1876/1 et 2)

Hervatting van de algemene bespreking

Reprise de la discussion générale

De algemene bespreking is hervat.

La discussion générale est reprise.

Wij zullen vanmiddag de algemene bespreking afronden. Ik heb de volgende sprekers nog op mijn lijst staan: de heren Laeremans, Goris, Pieters en Lano.

Mijnheer Laeremans, u hebt mij gevraagd om te beginnen. U mag de spits afbijten. U hebt nog 25 minuten spreektijd.

01.01 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de nieuwe wet inzake de provinciale kieskringen is zowat het typevoorbeeld van een wet die in de verste verte niet wordt gedragen door een meerderheid in het halfroond en zelfs niet door een meerderheid binnen de meerderheid. Dat is genoegzaam bekend. Ik ga daar dus niet verder op in. Het bewijs is hiermee nogmaals geleverd dat de parlementsleden in de Kamer de speelbal zijn van de regering en niet omgekeerd. Verhofstadt beslist en zijn brave discipelen staan stijf in het gelid, een enkele West-Vlaming en een enkele Kempenaar niet te na gesproken. Ik wil Pierre Lano en Jan Peeters vandaag overigens oprecht feliciteren met hun houding.

Door de slaafse volgzaamheid van zovele anderen blijft het een bijzonder ontluisterend schouwspel dat grote vraagtekens plaatst bij het democratisch gehalte van het Belgisch bestel. Wie in de toekomst nog wil spreken over ondemocratische partijen en over antipolitiek gedrag kan niet anders dan met de vinger wijzen naar de paars-groene coalitie. Wat is er ondemocratischer dan amper enkele maanden voor de verkiezingen het hele kiessysteem overhoop te gooien en te vervangen door een eenmalig uitzonderingssysteem dat grote risico's in zich draagt om door het Arbitragehof te worden vernietigd? Daardoor kunnen meteen ook de verkiezingen zelf ongeldig worden verklaard. Kan er iets meer antipolitiek zijn dan dat?

01.01 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Cette loi est l'exemple type d'une loi qui n'est pas soutenue par la majorité, pas même par une majorité des membres de la majorité. Elle illustre une fois de plus le fait que le Parlement est la marionnette du gouvernement. M. Verhofstadt décide et, à quelques exceptions près, ses disciples s'empressent de lui emboîter servilement le pas. Il s'agit d'un spectacle désolant qui soulève des questions à propos de la teneur démocratique de la politique. La majorité bouleverse la loi électorale quelques mois avant les élections et risque ainsi de les voir annulées, car il faut s'attendre à des procédures devant la Cour d'arbitrage.

Afin d'imposer la réforme, M.

Het hele kieswetakkoord baadt bovendien in de typische sfeer van leugenachtigheid die de huidige regering van meet af aan kenmerkt. Het begon al op 25 april, toen Verhofstadt in de plenaire vergadering meedeelde dat hij die avond nog slechts een kwartiertje zou nodig hebben om het akkoord met de andere regeringspartners af te ronden. Er was nog helemaal geen akkoord. Het werd een uitputtingslag van een hele nacht lang. Verhofstadt had daags nadien ook het lef om uit te roepen dat de poolvorming geen Vlaamse zetels zou kosten, terwijl aantoonbaar het tegendeel waar is. Ook stelde hij dat de paritaire Senaat deel uitmaakte van het regeerakkoord, wat manifest onjuist is. Hoogleraar staatsrecht Vande Lanotte wierp zonder schaamte zijn wetenschappelijk gezag in de weegschaal om te verklaren dat een paritaire Senaat een gegeven is in elk federaal land, wat eveneens een grove onwaarheid was.

Ten slotte verklaarde VLD-voorzitter De Gucht dat een splitsing van het kiesarrondissement er automatisch zou voor zorgen dat alle Vlaamse stemmen in Brussel verloren gaan, wat andermaal pertinent onjuist is. Een regering, een meerderheid die zich voortdurend van de leugen bedient, verliest elke geloofwaardigheid.

Volgens ons is het ergste bij dit akkoord in elk geval dat het een grote anti-Vlaamse machinatie is. Neen, het waren niet de Waalse politieke partijen die vragende partij waren voor provinciale kieskringen. Het waren alleen SP.A en VLD die in hun drang om aan de macht te kunnen blijven, hun mediavedetten volgende jaar op overvloedige wijze willen uitspelen, ten koste van hun mindere goden. De Waalse politieke partijen zagen hun kans schoon. Zij merkten de bezetenheid, de "gedrogeerdheid" van Vande Lanotte en Verhofstadt; zij voelden de extreme zucht naar eigenbaat van de VLD- en SP.A-top en plaatsten daartegenover de uitgebreide waslijst van francofone eisen. Na de onderhandelingen was de verbazing van hun gezichten af te lezen. Immers, al hun eisen werden op een nacht ingewilligd en zonder enige tegenprestatie dan nog.

Aan Vlaamse kant ging het uitsluitend om particuliere belangen van individuele politici en partijen. Grotere kieskringen en bijgevolg grotere mediatisering van de verkiezingen, concentratie van de verkiezingen op de Kamer en de invoering van kiesdrempels om kleinere politieke partijen te liquideren.

Aan Waalse kant stond daartegenover het collectieve belang, een ondubbelzinnig "eigen volk eerst". De Vlaamse politici waren dermate zegedronken dat zij dat niet eens merkten. Wat een communautair neutrale operatie had moeten zijn werd een onvoorstelbare nederlaag voor de Vlamingen.

Ten eerste, het unitaire kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde wordt niet gesplitst, maar integendeel steviger verankerd dan ooit. Dit is dermate schadelijk dat ik hierop later uitgebreider zal ingaan.

Ten tweede, wij krijgen – althans als er voldoende lichtgelovigen worden gevonden om deze regering een tweede maal in het zadel te hijsen – een paritaire Senaat, waardoor zo maar eventjes twee miljoen Vlamingen – een derde van de Vlaamse bevolking – niet

Verhofstadt a eu recours à plusieurs mensonges. Ainsi, selon ses propres termes, le premier ministre n'aurait eu besoin, le 25 avril, qu'un d'un petit quart d'heure pour discuter de la réforme avec ses partenaires de la coalition. C'est devenu un marathon d'une nuit entière. La réforme ne devait pas coûter une seule voix flamande et la parité du Sénat figurerait dans l'accord de gouvernement. Dans chaque Etat fédéral, il y aurait un Sénat paritaire et la scission de l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvorde poserait des problèmes d'ordre constitutionnel. Voilà bien un tissu de mensonges flagrants.

Il s'agit d'un scénario anti-flamand et le plus stupéfiant est qu'il a été imaginé par les partis flamands que sont le VLD et le SP.A. Ces partis n'ayant que des intérêts particuliers à défendre et souhaitant seulement renforcer le pouvoir de leurs coryphées au travers des élections, ils laissent une fois encore la Flandre à la merci de la Wallonie.

Ce qui aurait dû être une opération neutre sur le plan communautaire se révèle être une défaite cuisante pour la Flandre. L'unicité de l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde est ancrée encore plus profondément dans la nouvelle loi. Un tiers des Flamands ne sera pas représenté au sein d'un Sénat paritaire aux compétences nationales et internationales très larges, ce qui, à l'évidence, renforcera substantiellement le pouvoir des francophones.

Pour le surplus, Bruxelles devient une troisième région à part entière, où les Flamands sont définitivement condamnés à une position minoritaire. La structure fédérale à deux entités est abandonnée à jamais. En 1988,

meer zal worden vertegenwoordigd in dat halfrond. Gezien de zeer belangrijke nationale grondwettelijke bevoegdheden van de Senaat zal een dergelijke regeling de Vlaamse meerderheid in dit land meer dan ooit fnuiken. Gezien bovendien de erg belangrijke internationale bevoegdheden van de Senaat, zal dit akkoord onvermijdelijk een unitaire recuperatie op gang brengen ten aanzien van gemeenschappen en gewesten.

Dit akkoord leidt er in elk geval toe dat de Franstalige macht in dit land, die reeds buitensporig groot was door allerlei bijzondere meerderheden en alarmbellen, gevoelig zal worden versterkt. Dat kwam de heer Maingain in de loop van de bespreking op zeer triomfalistische toon bevestigen. U kunt er van op aan, dames en heren van de VLD, van "SPIRIT" en van Agalev, dat deze flagrante miskenning van een derde van de Vlaamse bevolking haarfijn aan uw kiezers zal worden uitgelegd.

Ten derde, Brussel wordt andermaal, tenminste indien voldoende lichtgelovige Vlamingen deze regering een tweede maal in het zadel willen hijsen, uitgebouwd tot een volkomen en volwaardig derde gewest van hetzelfde kaliber als Vlaanderen en Wallonië, zodat de Vlamingen in de hoofdstad helemaal in de verdomhoek dreigen te komen en zodat de Vlamingen in België in een minderheidspositie komen te staan. Hiermee wordt de kroon op het werk gezet van wat in 1988 door het hoogverraad van de VU, onzaliger gedachtenis, was begonnen. Brussel wordt hierdoor helemaal uit Vlaanderen weggerukt; de tweeledigheid van dit land wordt hiermee voor eens en voor altijd begraven.

In 1988 werd de uitwerking van de drieledige gewestvorming in Vlaanderen verkocht met het argument dat de autonomie van Brussel beperkt zou blijven.

Het blijft slechts een hoofdstedelijk gewest, met beperkter bevoegdheden dan de andere gewesten en met een Hoofdstedelijke Raad die slechts ordonnanties kon uitvaardigen en geen decreten. Met het kieswetakkoord wordt heel dit verschil van tafel geveegd, wordt Brussel een volwaardig derde gewest en krijgt de Hoofdstedelijke Raad officieel de status van Parlement. Bij de opening van het Irisfeest kraaide voorzitter Magda De Galan in mei het uit. « Ainsi » – zo zei ze – « plus personne ne pourra prétendre que notre région n'est pas une région à part entière. »

Het Vlaams Blok heeft voor deze evolutie van meet af aan gewaarschuwd maar, zoals steeds werden we voor doemdenkers versleten, ook en zeker door de toenmalige Volksunie. Vandaag hebben we, dramatisch genoeg, gelijk gekregen. En, alsof het nog allemaal niet genoeg is, krijgt Brussel bovendien nog een extra jaarlijkse dotatie van 25 miljoen euro of één miljard Belgische frank, precies evenveel als de uitkoopsom voor de zogenaamde gewaarborgde Vlaamse schepenen, een toemaatje uit de federale en eens te meer een door Vlaanderen gefinancierde kas, zomaar. Wat dat nog met de kieshervorming en de kieswetgeving te maken heeft, mijnheer de minister, mag Joost weten!

Laten we nog even terugkomen op de constructie voor Brussel-Halle-

on a voulu convaincre les opposants à la régionalisation avec trois entités avec l'argument que l'autonomie de Bruxelles resterait limitée. Le récent accord électoral balaie cet engagement. Pour couronner le tout, Bruxelles se voit octroyer en cadeau une dotation de 25 millions d'euros issus des caisses fédérales – surtout alimentées par les Flamands, il va sans dire. Quel est le rapport avec la réforme électorale? Dieu seul le sait.

Le mépris flagrant à l'égard des Flamands sera minutieusement expliqué aux électeurs. Le Vlaams Blok a toujours lancé des mises en garde à ce sujet et il apparaît, hélas, qu'il avait raison.

Que les choses soient claires: le Vlaams Blok n'est pas partisan du système des circonscriptions électorales provinciales, même si, en tant qu'habitant du Brabant flamand, je l'avais secrètement espéré. Les provocations des politiciens bruxellois pourraient enfin cesser. Le Brabant flamand serait délivré de l'impérialisme bruxellois. Avec les arrondissements électoraux asymétriques, nous obtenons un résultat exactement inverse. A Hal et à Vilvorde, une caste de fransquillons entêtés peuvent désormais continuer de penser qu'ils font partie de Bruxelles et qu'ils n'ont nul besoin de s'adapter à l'environnement flamand dans lequel ils vivent. Les partis francophones ont évidemment tout intérêt à recruter des voix francophones: chaque voix francophone apporte des fonds supplémentaires dans les caisses des partis francophones. Il y va de 70.000 électeurs et de 28 millions de francs par législature. D'où la propagande et les propos subversifs de *Carrefour*, entre autres. Les partis flamands sont complices de cette situation.

Vilvoorde en Leuven. Het Vlaams Blok is geen voorstander van provinciale kieskringen. Ze verwijderen de burger nog veel meer van de politiek en ze verwijderen de politicus van zijn achterban. Maar ik geef toe dat ik als Vlaams Brabander toch heimelijk hierop had gehoopt, maar dan wel om één enkele reden, dat op die manier eindelijk komaf kon worden gemaakt met het gestook, de bemoeienissen en het gepest van de Brusselse politici in Halle-Vilvoorde. Eindelijk zou Vlaams Brabant erkend kunnen worden als een volwaardige provincie, bevrijd van de expansiezucht van de Franstalige partijen. Eindelijk zou het, dank zij die splitsing, gedaan kunnen zijn met die Waalse verkiezingen voor Europa en voor de Senaat in 35 eentalig Nederlandse gemeenten, van Galmaarden tot Londerzeel, van Affligem tot Kampenhout.

Het zou ook logisch geweest zijn dat men Brussel dan toch uitroept tot een volwaardig derde gewest, tot een apart land met een eigen parlement en met eigen volwaardige ministers en ministeries van Binnenlandse en Buitenlandse Zaken. Dan komt iedere bemoeizucht buiten het grondgebied, veel meer nog dan vandaag, neer op onverkort imperialisme, op een vijandige daad, op inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van een ander land. Precies dat laatste wordt met deze kieswet verder gestimuleerd. In plaats van een eigen aparte kieskring voor Vlaams Brabant, net als voor andere Vlaamse provincies, al dan niet met een lijstverbinding ten gunste van de Brusselse Vlamingen, krijgen we nu een onvoorstelbaar gedrocht, de asymmetrische kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde-Leuven, die een totale miskening is én van de provinciale indeling, én van de indeling in taalgebieden, én van de indeling in gewesten, én van het gelijkheidsbeginsel én van de Grondwet. Dit alles gebeurt ter wille van een kaste franskiljons in Halle-Vilvoorde die men kost wat kost voorrechten en privileges wil bezorgen. Men wil hen, kost wat kost, aanmoedigen om zich niet aan te passen aan het Vlaams karakter van hun eigen omgeving, die men tot in de eeuwigheid het gevoel wil geven dat ze eigenlijk bij Brussel horen.

Door de unitaire kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde te verankeren, zelfs na de invoering van provinciale kieskringen, versterkt u de hoop van de Franstaligen dat er nog altijd stukken van Halle-Vilvoorde vatbaar zijn voor aanhechting bij Brussel en versterkt u de positie van de Franstalige politici die daarop inspelen.

De Franstalige partijen hebben er ook nog om andere redenen alle belang bij dat ze stemmen werven in Vlaams Brabant. Immers, elke Franstalige kiezer in Halle-Vilvoorde brengt per jaar, ongeïndexeerd, 100 oude franken op, of 10 euro per legislatuur.

Op die manier betekenen 70.000 kiezers een surplus van 28 miljoen oude Belgische franken per legislatuur voor de Franstalige partijkassen. Reden genoeg om via Carrefour en andere propaganda opruiende en imperialistische taal te blijven verspreiden. U, dames en heren van de Vlaamse meerderheidspartijen, bent daaraan medeplichtig!

Heel deze voorkeursbehandeling staat in ongelooflijk schril contrast met de wijze waarop de enige echte, officiële minderheid in dit land, de Duitstalige Gemeenschap in de Oostkantons, behandeld wordt.

La manière dont les politiciens francophones ont réagi à la demande pourtant fondée de la Communauté germanophone qui souhaite désigner elle-même ses députés est illustrative de leur hypocrisie. Ils lui ont opposé un non catégorique. Elle n'obtiendra même pas une représentation garantie. Dès lors, faut-il s'étonner que les germanophones de Belgique veuillent leur propre Région? Le ministre-président wallon, M. Van Cauwenberghe, a d'ores et déjà déclaré qu'il ne renoncerait pas à la moindre parcelle de terrain ni à 71.000 habitants. Lorsque des Flamands parlent en ces termes, ils sont taxés d'intolérance!

Trois possibilités s'offraient au premier ministre, M. Verhofstadt, en ce qui concerne la circonscription électorale de Bruxelles-Hal-Vilvorde: la scinder verticalement, la scinder horizontalement ou maintenir la situation actuelle en attendant l'arrivée d'un politicien qui puisse mieux faire valoir son point de vue. Une scission verticale permettrait de clarifier la situation et de faire en sorte que les politicien francophones élus en Brabant flamand soient comptés parmi les néerlandophones. En cas de scission horizontale, il y aurait des listes identiques pour les candidats néerlandophones et différentes pour les francophones. Cette dernière proposition figure dans l'accord de gouvernement flamand et a été élaborée point par point par le Vlaams Blok.

La présente proposition est toutefois taillée sur mesure pour les francophones, qui le considéreront comme un droit acquis. La scission de la circonscription électorale de Bruxelles-Hal-Vilvorde ne se fera pas dans un avenir proche. La circonscription restera pour Bruxelles et la Wallonie un

Een unaniem Duitstalig Parlement heeft gevraagd een uitzonderingssysteem te krijgen waardoor de Duitstaligen zelf hun eigen volksvertegenwoordigers kunnen afvaardigen zonder afhankelijk te zijn van de goodwill van de hoofdkwartieren in Luik. Het antwoord was ondubbelzinnig "non". De Duitstaligen zijn quantité négligeable. Voor 70.000 Franstalige kiezers die buiten hun taalgebied in de Vlaamse gordel rond Brussel wonen wordt het hele kiessysteem op zijn kop gezet. De 70.000 Duitstaligen die in hun eigen taalgebied wonen worden aan hun lot overgelaten. Meer nog, ze krijgen niet eens een minimaal gewaarborgde vertegenwoordiging. Mijnheer Bacquellaine, dit is een prachtig voorbeeld van de onvoorstelbare hypocrisie en de onovertrefbare schijnheiligheid die de Walen aan de dag leggen als het over minderheden gaat. De enige minderheid die de Walen en de francofonen kennen is de bende arrogante franskiljons die buiten Wallonië woont en helemaal niets te maken heeft met hetgeen in Europese context aanvankelijk verstaan was onder een minderheidsbevolking. De échte minderheden op hun grondgebied respecteren ze niet. Niet de Vlamingen in Komen, in Edingen of in Overmaas. De mensen van het Arelerland al evenmin. Ook de Duitstaligen worden met minachting bekenen. Die laatste zijn toch alleen maar Walen die Duits spreken, zo lezen we. De zogenaamde "Wallonie: terre d'accueil" is pure raddraaijerij. Desalniettemin staan de Walen verstoeld dat de Duitstaligen deze mentaliteit zat zijn, weg willen uit Wallonië en een eigen gewest willen vormen. "Daar kan geen sprake van zijn", reageert Van Cauwenberghe woedend, "ik geef geen morzel grondgebied en geen 71.000 inwoners af". Als de Vlamingen zoiets zeggen over hun eigen taalgebied en de Waalse verkiezingen willen stopzetten die er om de 3 tot 4 jaar gehouden worden is het kot te klein, zijn ze onverdraagzaam en miskennen ze de minderheden. Uw hypocrisie, Waalse collega's. is onmetelijk en grenzeloos. U zoekt koortsachtig naar de splinter in het oog van de Vlamingen terwijl u hele balken in eigen ogen steken heeft.

Ik kom opnieuw tot de regeling voor Brussel-Halle-Vilvoorde. Verhofstadt had verscheidene mogelijkheden. Hij had de provincie Vlaams-Brabant volledig als aparte provincie kunnen lanceren, los van Brussel. Een verticale, totale splitsing zou niet alleen het voordeel van de duidelijkheid hebben gehad, maar er bovendien voor zorgen dat elke Franstalige die in Vlaams-Brabant verkozen zou worden automatisch wordt ingedeeld bij de Nederlandstaligen. Een essentieel verschil!

Verhofstadt had de kieskring ook horizontaal kunnen splitsen met identieke lijsten voor de Vlamingen in Brussel-Halle-Vilvoorde maar verschillende lijsten voor de Franstaligen. Dit voorstel werd zeer gedetailleerd uitgewerkt door het Vlaams Blok en ligt vandaag mee ter bespreking voor. Dit alternatief is niet onredelijk. Het staat immers ingeschreven als een belangrijke doelstelling in het Vlaams regeerakkoord.

Derde mogelijkheid: Verhofstadt had alles status-quo kunnen laten tot er een opvolger zou komen met meer haar op de tanden. Ook deze oplossing zou veel minder erg geweest zijn dan hetgeen voorligt, het gedrocht Brussel-Halle-Vilvoorde-Leuven. Eens deze ersatzoplossing een feit zal zijn, zal dit beschouwd worden als een

territoire conquis.

Nous devons cette situation au parti Spirit, qui a refusé de faire de ce dossier une question susceptible de faire tomber le gouvernement flamand. Grâce à Spirit, le ministre-président flamand a participé aux négociations sur la réforme électorale. Mais Spirit ne pensait qu'à ses propres intérêts et a fait en sorte que le seuil électoral national de 5 % disparaisse des propositions.

Mais le VLD a fait plus fort encore. Il a diffusé concernant la circonscription électorale de Bruxelles-Hal-Vilvorde des notes truffées de contre-vérités. Il y a tout d'abord l'allégation selon laquelle la scission signifiera que les Flamands n'auront plus qu'un siège à Bruxelles. Ce ne serait le cas que dans l'hypothèse irréaliste où il n'y aurait pas constitution de *pools*, procédé qui permettrait aux Flamands d'emporter au moins deux sièges. Du reste, il y a bien assez de raisons de préconiser une représentation minimale de quatre élus néerlandophones.

verworven recht voor de Franstaligen en wordt het zolang België bestaat haast onmogelijk dit nog om te keren.

De weg naar de splitsing wordt nu voor jaren geblokkeerd. Al die tijd blijft Halle-Vilvoorde een wingewest voor Brussel en voor Wallonië.

Dat alles hebben wij in belangrijke mate te danken – zij zijn hier nu niet, maar ik wil het toch wel zeggen – aan de restanten van de oude VU in de minipartij Spirit. Die partij heeft aan minister-president Dewael namelijk een mandaat gegeven om over dat akkoord te onderhandelen. Die partij heeft gewoon geweigerd om een halszaak te maken van de splitsing van het kiesarrondissement en te dreigen met de val van de Vlaamse regering. Zonder de steun van Spirit in de Vlaamse regering was dat akkoord nooit mogelijk geweest, ook al zegt Annemie Van de Casteele of Els Van Weert nog honderd keer dat Dewael daar in persoonlijke naam gezeten zou hebben en niet namens de Vlaamse regering. Spirit was de afgelopen maanden echter alleen maar met zichzelf en met de eigen mandaten bezig. Het enige waar die partij wel een punt van maakte, was de dubbele kiesdrempel. Met succes trouwens, want de drempel van 5% op nationaal niveau werd afgevoerd. Als de VU-restanten van Spirit dezelfde houding hadden aangenomen inzake Brussel-Halle-Vilvoorde, dan zaten wij vandaag niet met die zo nefaste kieswet.

Het meest gortige spel werd natuurlijk gespeeld door de opportunisten van de VLD. Die partij bestond het om precies met betrekking tot de kwestie Brussel-Halle-Vilvoorde nota's te verspreiden, tijdens de vakantie opnieuw, die bulken van de leugens en de onwaarheden, die vol bedrog zitten, in die mate zelfs dat ze de voorstanders van de splitsing – en tot voor kort behoorde de VLD daar zelf toe, net als de hele Vlaamse regering – discrediteren en voorstellen als slechte verdedigers van de Vlaamse belangen.

De eerste cluster van leugens is de volgende. Bij een splitsing halen de Vlamingen hoogstens nog één zetel en alleen maar als zij op één lijst gaan staan. In dat scenario gaat de VLD uit van een totale verticale splitsing en niet van een gedeeltelijke horizontale splitsing, zoals haar eigen partij nochtans heeft ingeschreven in het Vlaams regeerakkoord. Die verticale splitsing gaat bovendien niet gepaard met een poolvorming onder de Vlaamse lijsten, noch met een gewaarborgd aantal Vlaamse gekozenen. Dat is een totaal imaginaire situatie die alleen maar kan opkomen bij mensen die de Vlamingen in Brussel mentaal definitief hebben afgeschreven. Als u vandaag poolvorming realiseert binnen de vandaag voorgestelde regeling, dan is dat ook perfect mogelijk binnen Brussel-19, al was het maar om de kiesdrempel van 5% te kunnen hanteren. In dat geval halen de Vlamingen in Brussel, zoals iedereen weet die even de moeite neemt om de cijfers te bekijken, minstens twee zetels, als het er geen drie zijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Laeremans, u hebt het debat zelf al zo vaak onderbroken. Ik hoop dat u aanvaardt zelf onderbroken te worden.

01.02 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Geen probleem.

01.03 Stef Goris (VLD): Mijnheer Laeremans, voor de duidelijkheid **01.03 Stef Goris** (VLD):

wil ik u het volgende vragen. Vijf minuten geleden pleitte u voor de verticale splitsing. U zei zelf dat u er ook al van gedroomd en op gehoopt had die provincie Vlaams-Brabant te zien als kieskring. Nu zegt u dat die verticale splitsing idealistisch, onhaalbaar en niet verdedigbaar is. Graag wil ik weten wat uw standpunt is. U vertelt net het ene, maar u wilt het andere.

Wat is nu eigenlijk uw standpunt terzake?

01.04 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Ik heb gezegd dat Verhofstadt verschillende mogelijkheden heeft.

01.05 Stef Goris (VLD): Ik vroeg uw standpunt.

01.06 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijn standpunt kunt u lezen in het wetsvoorstel dat vandaag mee voorligt ter bespreking van dit wetsontwerp van de regering, namelijk de horizontale splitsing. Concreet gaat het om een kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde voor de Vlamingen en een kieskring Brussel voor de Franstaligen. De discussie over de apparentering van Nijvel of gezamenlijk met Nijvel is nog iets apart, waarover ik mij nu niet wil uitspreken. Dat was ons voorstel, zoals bijvoorbeeld ook de balie gesplitst is. Voor mij is dat echter niet de essentie van de zaak. Voor mij is de essentie dat de imperialistische politiek vanuit Brussel, een Franstalige lijst in Halle-Vilvoorde, gestopt wordt. Dat kan dus ook en daarmee zou ik ook akkoord gaan als er een verticale splitsing zou zijn, die op zijn minst gekoppeld wordt aan poolvorming en een gewaarborgde vertegenwoordiging. U doet echter geen van beide. Dat is precies het erge. Die horizontale splitsing stond ook in het Vlaams regeerakkoord en stond in de standpunten van uw eigen partij.

Als wij die poolvorming hebben, behalen wij minstens twee Vlaamse zetels in Brussel. Er zijn echter redenen te over om in de hoofdstad een gewaarborgde vertegenwoordiging vast te leggen van minstens vier van de veertien zetels. De VLD antwoordt daarop echter: "Zoiets is zo onredelijk, dat dit door de Franstaligen op hoongelach onthaald zou worden". Hoongelach, mijnheer Goris! Waarom is de eis van de Franstaligen voor een paritaire Senaat dan ook niet met hoongelach beantwoord? Dat is toch nog veel, veel onredelijker! Wat trouwens met het evenwicht in dit land dat altijd bestaan heeft tussen de situatie in Brussel en de situatie op het nationale niveau? Dat evenwicht wordt vandaag aan diggelen gegooid.

De tweede cluster van leugens is de volgende. In Halle-Vilvoorde dreigen de Franstaligen zagezegd twee op de acht zetels binnen te rijden.

Hiermee gaat de VLD gewoon ongeneerd voorbij aan de vaststelling dat bij een aparte kieskring Halle-Vilvoorde en de noodzakelijke Franstalige eenheidslijst het aantal Franstalige stemmen gehalveerd wordt. Voor de unitaire kamerkring hadden de Franstalige lijsten samen 67.000 stemmen. Voor de provincie waren er 43.000 stemmen en voor het Vlaams Parlement, op hetzelfde moment als de kamerverkiezingen, 33.000 stemmen. 33.000 is de helft van 67.000. Dit enorme verschil is een van de belangrijkste redenen waarom de Vlaamse beweging zo hard op die splitsing

Finalement, le Vlaams Blok préconise-t-il oui ou non une scission verticale?

01.06 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Nous plaillons pour une scission horizontale comme cela ressort également de la proposition que nous avons déposée. Il faut mettre fin à la politique impérialiste de la liste des Bruxellois francophones. L'on peut envisager une scission verticale si celle-ci est associée à un système de formation de pool et à une représentation flamande garantie. Selon la majorité, si les flamands demandent qu'on leur garantisse un nombre de quatre élus flamands, on leur rira au nez. Pourquoi dès lors, la proposition visant à garantir la parité du Sénat n'a-t-elle pas été accueillie de la même manière?

Le deuxième mensonge que nous trouvons dans les textes du VLD est l'affirmation selon laquelle les candidats francophones de Hal-Vilvorde obtiendraient prétendument deux des huit sièges. Le VLD oublie ainsi un peu facilement que le nombre de voix francophones serait réduit de moitié dans une circonscription électorale Hal-Vilvorde séparée.

hamert.

01.07 Stef Goris (VLD): Mijnheer Laeremans, u vergeet een element. U zegt dat als wij Brussel-Halle-Vilvoorde volledig splitsen en wij krijgen de provinciale kieskring Leuven erbij, dan wordt de Franstalige eenheidslijst gehalveerd. U mag echter niet vergeten dat zij ook kandidaat zijn in Leuven en alle gemeenten op de rand van de taalgrens zoals Huldenberg, Ottenburg, Oud-Heverlee, Landen, Hoegaarden waar nog heel wat Franstaligen zijn en niet te vergeten, steden zoals Tienen, Leuven, Diest en andere waar ook nog een Franstalige groep schuilgaat die ook opnieuw de kans ziet om op Franstalige lijsten te stemmen. U gaat dus opnieuw oude demonen wakker maken en u zult voor verrassingen komen te staan. U moet goed weten met welk vuur u speelt als u dit voorstel aan de Vlamingen doet.

01.08 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer Goris, dat is allemaal maar in de veronderstelling dat wij achter een provinciale kieskring staan. Wij zijn daar in principe niet tegen.

Er waren bij de vorige verkiezingen, zoals u misschien nog wel weet, Franstalige lijsten in Leuven om via apparentering toch nog zetels te kunnen behalen voor het Vlaams Parlement. In heel het arrondissement Leuven heeft de Franstalige eenheidslijst 3.600 stemmen gehaald. Dat is een wereldbreed verschil met de 33.000 stemmen van Brussel-Halle-Vilvoorde. Ik ben mij ervan bewust dat er een probleem in Tervuren is, maar Tervuren is de enige gemeente van Leuven die grenst aan Brussel. Dat is niet in die mate bedreigend dat het kan zorgen voor een tweede zetel. Die eerste zetel hebben ze al bij een provinciale kieskring. Die hebben ze nu ook al in Halle-Vilvoorde. Voor een tweede moeten ze trouwens al bijna een verdubbeling van de stemmen krijgen. Dat kan niet het geval zijn gezien de situatie. Ik denk dat u zelf in uw geest oude demonen van de suikerfabrieken van Tienen met de Franstalige baronnen van destijds oproept. Ik denk dat zulks uit de tijd is en dat die demonen niet meer bestaan.

Er is een derde cluster van leugens. In de nota van de heer Coveliers stond: "Met het systeem van minister Verhofstadt verliezen wij maar een zetel en met een beetje geluk en dankzij de populaire kandidaten uit Leuven blijven wij status quo met 11 zetels die zelfs nog stabiel zijn dan vandaag".

01.09 Stef Goris (VLD): De ene zetel die verloren gaat, is het gevolg van artikel 63, §2 van de Grondwet inzake de bevolkingstelling. Het is die bevolkingstelling die meebrengt dat er een zetel van Vlaanderen naar Wallonië verhuist. Dat weet u zeer goed. Dat heeft niets met deze kieswet te maken. Het is zeker dat alleen die zetel verloren zal gaan.

01.10 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Ik wil het zelfs nog niet eens over die zetel hebben, want daarin hebt u gelijk. Op dit moment

01.07 Stef Goris (VLD): Et que faites-vous de la population francophone de Huldenberg et Ottenburg ou encore Tirlemont et Louvain? Vous pourriez avoir des surprises.

01.08 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Lors des élections précédentes, les francophones ont obtenu 3.600 voix dans l'arrondissement électoral. Ils ne représentent, par conséquent, pas une menace très importante. Tout le monde connaît le problème de Tervuren. Les francophones obtiendraient certainement un siège mais il leur serait impossible de rassembler le nombre de voix requises pour un deuxième siège.

Le VLD ment une troisième fois lorsqu'il déclare que les Flamands ne perdraient qu'un seul siège dans l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvorde.

01.09 Stef Goris (VLD): La perte de ce siège n'a rien à voir avec la réforme électorale. Il s'agit simplement de la conséquence de l'application de l'article 63, paragraphe 2 de la Constitution, aux termes duquel un siège du groupe néerlandophone à la Chambre passe aux francophones.

01.10 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Les représentants

zijn er 91 Vlaamse kamerleden en dat worden er 90 omdat er een zetelverschuiving is tussen West-Vlaanderen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Namen en Luxemburg. Ik weet niet hoe het precies zit, het is vrij ingewikkeld. Wat wel zeker is, is dat de Vlamingen in elk geval één zetel verliezen. In mijn betoog houd ik daarmee zelfs geen rekening. U zegt dat men in Brussel-Halle-Vilvoorde met uw systeem met een beetje geluk die 11 Vlaamse zetels zou kunnen behouden, dus een status quo, en dat het zelfs stabiel zou zijn dan vandaag. Zo staat het ook in de nota-Coveliers. Hiermee wordt volgens ons de hoofdvogel afgeschoten. Hier wordt op een ongelofelijke manier mist verspreid. Wat zijn immers de cijfers? Verslaggevers kwamen mij gisteren nog zeggen dat het toch zo vreselijk ingewikkeld is en dat ze echt niet inzien wie van ons beiden gelijk heeft. Eigenlijk is het eenvoudig. Dankzij de apparentering met Leuven hebben de Vlamingen vandaag in Brussel-Halle-Vilvoorde 11 zetels, evenveel als de Franstaligen en dit maar met 43,20% van de stemmen tegenover 54,20 procent van de stemmen voor de Franstaligen.

Dat is een voordeelsituatie die men dus niet zomaar prijsgeeft zonder tegenprestatie. Precies dat gebeurt nu wel. Vóór de verdeling tussen Nederlandstalige en Franstalige zetels wordt de band met Leuven doorgeknipt en worden alle Franstalige stemmen vooraf samengeteld, in tegenstelling tot vandaag. Dat betekent automatisch het verlies van een eerste kamerzetel die we nooit meer kunnen terugvinden. Met 43 versus 54 kan men nooit meer 11 zetels halen, maar hoogstens 10. Daar is het hem juist om te doen.

Wat is de kritische drempel waarop ook de tweede zetel in Halle-Vilvoorde verloren gaat? Als men een beetje wiskunde kent, is dat gemakkelijk uit te rekenen. Die drempel ligt op 43,20%. Bereken het maar met de regel van drie. De drempel ligt op 43,20%, exact het cijfer dat alle Vlaamse lijsten samen haalden bij de vorige verkiezingen. Wie de situatie in Brussel een beetje kent, weet dat we daaronder zullen zakken en dat we die zetel dus ook kwijt zijn. Sinds 1999 worden er in Brussel aan de lopende band en door toedoen van de VLD tienduizenden nieuwe Belgen gefabriceerd. Bij de vorige verkiezingen is nog aangetoond dat zulks zo goed als uitsluitend in het voordeel van de Franstaligen speelt. De nieuwe Belgen zorgden ervoor dat er in 1999 38.000 bijkomende Franstalige stemmen waren voor de Senaat in Brussel-Halle-Vilvoorde en 40.000 voor Europa. Het gaat dus niet om 3.500! In 2003 zullen de nieuwe Belgen voor een nog veel grotere verschuiving zorgen. We gaan er dus in snel tempo op achteruit.

Daarom had juist nu de splitsing moeten worden doorgedrukt, zodat Vlaams-Brabant niet langer de gevolgen had moeten dragen van de vervreemding van Brussel. Collega's, ik kan mij absoluut niet voorstellen dat een Hugo Coveliers, waarvan men veel kan zeggen maar niet dat hij een idioot is, dat niet zou beseffen. Hij weet maar al te goed wat er in Brussel op het spel staat, maar stelt dat doelbewust volkomen anders voor. Het wordt helemaal hilarisch wanneer de VLD zegt dat bekende koppen uit Leuven voor een ommekeer zullen gaan zorgen en Franstalige kiezers verleiden. Alsof één Franstalige Brusselaar na het Sabena-fiasco nog vertrouwen heeft in de managementkwaliteiten van Rik Daems, alsof nog één Franstalige Brusselaar na de voedselschandalen, haar onophoudelijke gestuntel

néerlandophones passent en effet de 91 à 90 sièges.

Nous pouvons lire dans la note de M. Coveliers que les onze sièges flamands pourront être conservés dans l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde grâce à la présence de figures politiques populaires de Louvain. Les chiffres sont toutefois clairs: les Flamands disposent actuellement de onze sièges alors que 43,23 pour cent des voix sont néerlandophones et 54,20 pour cent des voix sont francophones. Or, voilà que nous abandonnons cet avantage en coupant le lien avec Louvain. Ceci aboutira sans nul doute à la perte d'un siège à la Chambre. Selon une étude, la limite critique pour obtenir ce siège se situe en effet à 43,20 pour cent des voix, un pourcentage que les électeurs néerlandophones n'obtiendront plus en raison du grand nombre de personnes ayant acquis la nationalité belge au cours des dernières années, et cela grâce au VLD. On sait par expérience que ces nouveaux belges votent pour les listes francophones.

En 1999, ceux qu'on qualifie de nouveaux Belges ont apporté 38.000 voix francophones supplémentaires lors de l'élection du Sénat et 40.000 lors des élections européennes. Le recul est rapide pour les Flamands. C'est pourquoi il est urgent de scinder Bruxelles-Hal-Vilvorde. Il se dit que les politiciens connus de Louvain vont séduire un électorat francophone. Comme un Bruxellois francophone allait faire confiance aux Daems, Aelvoet et Vandenbroucke. Jamais les chances d'être élus des candidats bruxellois néerlandophones n'auront été aussi faibles. La réalité est contraire à ce qu'affirme le gouvernement. Les néerlandophones perdront 10 sièges au Parlement, sans la

en haar uiteindelijke ontslag uit de regering gecharmeerd kan worden door de efficiëntie van Aelvoet. Frank Vandenbroucke kan misschien wel populair zijn in Scherpenheuvel-Zichem, maar hij is niet de man die in Brussel stemmen zal afsnoepen van PS-lijsttrekker Onkelinx. Maak de mensen toch geen "blaaskens" wijs. De Vlamingen in Brussel zijn niet gebaat met de komst van de Leuvenaars. Integendeel, de strijd voor de interessante plaatsen zal zich nu meer en meer toespitsen op Leuven enerzijds en Halle-Vilvoorde anderzijds, zodat de kandidaten uit Brussel zelf minder dan ooit kans maken op verkiesbaarheid.

De werkelijkheid is dus precies het tegendeel van hetgeen de VLD de pers heeft voorgespiegeld. Een goed onderhandelde splitsing van het kiesarrondissement, of ze nu verticaal is of horizontaal, kan wel leiden tot een status-quo voor de Vlamingen of hoogstens één zetel verlies. Het voorstel van paars-groen leidt daarentegen met zekerheid tot het verlies van twee zetels in de Kamer plus twee nationale kamerleden vanaf de eerstvolgende parlementsverkiezingen. Dat betekent dat de herauten van het eigenbelang, de VLD'ers en SP.A'ers, zomaar eventjes vier Vlaamse parlementszetels cadeau doen aan de Franstaligen. Samen met de zes zetels in de Senaat maakt dat een geschenk van in totaal tien parlementszetels in ruil voor niets, zonder welke tegenprestatie dan ook. Il faut le faire, M. Goris.

In normale omstandigheden zou men bij dergelijke dramatische toegevingen en manipulaties het woord hoogverraad moeten gebruiken, maar dat maakt op mensen als bijvoorbeeld een Hugo Coveliers geen enkele indruk meer. Dat pakt geen verf op mensen – en dan heb ik het vooral over Hugo Coveliers – die geen principes en scrupules meer hebben en die in staat zijn om alles te slikken wat hen ingegoten wordt. Daarom moet ik zoveel nadruk leggen op uw gemanipuleer en uw bedrog. Misschien dat mijn uitspraak wel nog enige indruk maakt, is het niet op u dan wel op uw medestanders of minstens op uw kiezers.

Het was allemaal nog niet goed genoeg voor de Franstaligen. Zij hadden vastgesteld dat er aan de Vlaamse kant van de stembrieven meer kandidaten zouden staan dan aan de Franstalige kant. Dit is natuurlijk evident want aan Vlaamse kant moeten ook de kandidaten van Leuven staan. De Vlaamse lijsten moeten 350.000 kiezers meer dekken dan de Franstalige lijsten. "Discriminatie!", riepen de Franstaligen en op de valreep hebben ze ook op dat vlak nog eens genoegdoening gekregen. Ook zij krijgen nu 44 of 45 kandidaten en opvolgers wat betekent dat zij in Brussel-Halle-Vilvoorde 11 mensen meer kunnen uitspelen dan de Vlamingen en dus ook pakken geld meer mogen uitgeven. De Franstaligen in Brussel-Halle-Vilvoorde zijn nu de enigen in het hele land die meer kandidaten mogen uitspelen – 1/3 meer – dan er plaatsen te begeven zijn. En dit uitgerekend in een gebied waar de Vlamingen zo in de verdrukking zitten en waar de Franstaligen zoveel meer politieke zwaargewichten hebben. Alleen al in het Brusselse Gewest zijn er 64 Franstaligen en 11 Vlamingen. Dit is toch duidelijk genoeg. Dankzij Coveliers en compagnie moeten wij, Vlamingen uit Brussel-Halle-Vilvoorde, dus met ongelijke wapens naar de verkiezingen trekken. Dank u, VLD!

moindre compensation: il faut le faire. C'est une véritable trahison mais des gens comme M. Coveliers ne semblent pas s'en émouvoir.

La situation s'aggrave encore. Initialement, il y aurait dû avoir sur les listes flamandes plus de candidats que sur les listes wallonnes. C'est logique puisque les candidats de Louvain se présentent aussi à Bruxelles-Hal-Vilvorde. "Discrimination", clament les francophones. Ils ont réussi leur coup et ont obtenu onze places supplémentaires à Bruxelles-Hal-Vilvorde et donc aussi une marge supplémentaire pour y faire campagne. Pour cela aussi, "merci" au VLD.

L'attitude de M. Dewael suscite la nausée. Il a contribué à cet accord et, le 11 juillet, il n'a pas craint de se profilé éhontément comme un flamand pur et dur. M. Verhofstadt participe au gordel mais, en réformant la loi électorale et en omettant de déclencher une offensive contre le rapport Nabholz, il frappe dans le dos les Flamands de Bruxelles-Hal-Vilvorde. Qu'ils sachent que les Flamands ne sont pas dupes. Pour ce qui est des intérêts flamands, c'est bien le pire des gouvernements depuis quarante ans. Il sera mis fin à son pouvoir le 15 juin 2002 au plus tard.

Collega's, toen ik op 11 juli Patrick Dewael met een van eigendunk en zelfvoldoening gezwollen gezicht meer autonomie hoorde vragen voor Vlaanderen en hierbij kritiekloos werd weergegeven door de media, keerde mijn maag om. Was dat niet diezelfde Dewael die mee aan de basis lag van de Lambermont-akkoorden die elke poort naar bijkomende autonomie voor Vlaanderen hermetisch hebben gesloten? Was dat niet diezelfde Dewael die mee aan de basis lag van het schandelijke, verfoeilijke kieswetakkoord waarbij zonder enige tegenprestatie in een klap de meest onwaarschijnlijke, de meest fantaisistische Franstalige eisen werden ingewilligd: meer federale greep op Gewesten en Gemeenschappen in een paritaire Senaat met belangrijke bevoegdheden, een verzekerde verhoging van het aantal Franstalige parlementsleden in de Kamer ten koste van de Vlamingen, het langdurig behoud van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde, de Franstaligen volledig baas in Brussel en meer geld voor het Brusselse Gewest? Toch durft deze omhooggefallen parvenu schaamteloos voor de camera's de Vlaamse Jan komen uithangen.

Zo mogelijk nog hypocrieter is de houding van Guy Verhofstadt die op 1 september met veel mediagedruis in de Vlaamse Rand komt gordelen maar die op de plaatsen waar de Vlaamse gordel werkelijk moet worden verdedigd zoals in dit dossier, ploft hij de inwoners van Halle-Vilvoorde het mes in de rug. Hij is zelfs te bang om stelling te nemen tegen de knettergekke voorstellen van Lili Nabholz in de Raad van Europa en weigert om een tegenoffensief op gang te brengen.

Collega's, ik kan en ik wil niet geloven dat de traditionele VLD-achterban zo dom is dat ze deze fabeltjes van Verhofstadt blijft geloven. Met deze schandelijke kieswet bent u te ver gegaan. Denk niet dat de Vlamingen in Halle-Vilvoorde niet hebben begrepen wat er aan de hand is, dat zij niet weten wie er hen aan het uitverkopen is op dit moment. Deze regering is de allerslechtste, de meest anti-Vlaamse die Vlaanderen in 40 jaar heeft gekend. Wees er maar zeker van dat alles in het werk zal worden gesteld opdat het stembusakkoord dat in deze hervorming vervat zit, zal worden tenietgedaan. Alles zal in het werk worden gesteld zodat de paars-groene meerderheid ten laatste op 15 juni 2003 wordt gebroken.

01.11 Stef Goris (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het spreekt voor zich dat ik helemaal niet akkoord kan gaan met de uiteenzetting van de heer Laeremans en van voorgaande sprekers. Ik heb trouwens gevraagd in overleg met hem om voor of na of samen met hem het debat te kunnen aangaan. Het lijkt mij wezenlijk in verband met het wetsvoorstel enige duidelijkheid te creëren, vooral voor de Vlamingen in het algemeen en voor de Vlamingen van Vlaams-Brabant en van de Brusselse rand en uiteraard ook de Vlaams Brusselaars in het bijzonder.

Het debat is ongetwijfeld technisch en niet eenvoudig te begrijpen noch voor de publieke opinie, noch voor een aantal collega's. Het betreft immers een specifieke en heel complexe aangelegenheid.

Ik wil een punt zeker benadrukken. De VLD heeft altijd gezegd – zie mijn nota van juni 2002, mijn nota van augustus en de toespraak van

01.11 Stef Goris (VLD): Je ne partage pas l'analyse de M. Laeremans. Le VLD a toujours dit que Bruxelles-Hal-Vilvorde devait être scindé à terme. Mais cette scission doit être progressive et réfléchie pour éviter de compromettre les intérêts des flamands. Nous faisons à présent un petit pas dans cette voie, au bénéfice des flamands de Bruxelles. M. Arens évaluaient correctement la situation en disant que cette proposition contenait déjà l'embryon d'une circonscription électorale du

collega Coveliers gisteren – dat het einddoel altijd de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde moet zijn. Laat dat duidelijk zijn. Die splitsing moet begeleid gebeuren, doordacht en pragmatisch, waarbij de belangen van de Vlamingen die er wonen, worden gewaarborgd. Het heeft volgens mij geen zin om blindelings achter symbolen aan te lopen en uiteindelijk naar de afgrond te lopen, waardoor de Vlamingen een slechte zaak zouden doen omdat zij blindelings de symbolen hebben gevolgd. Daarom menen wij dat de voorgestelde kieswet opnieuw een stap vooruit is, zij het een kleine, in het voordeel van de Vlamingen. Ik zal u uitleggen waarom.

Toen collega Arens van cdH, thans even afwezig uit het halfroond, hier gisteren zei dat de kiemen van de nieuwe kieskring van Vlaams-Brabant in het voorstel vervat zijn, had hij overschot van gelijk. Wat zien wij immers? De horizontale splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde, waar wij voor staan, en dus het ontstaan van een kieskring Vlaams-Brabant, zitten reeds vervat in onderhavig voorstel. Wat zal er gebeuren? De Vlaamse kiezer van Halle-Vilvoorde, van Brussel en van Leuven, zal vanaf volgende keer kunnen stemmen op Vlaamse lijsten die uniform zijn. In feite zullen die lijsten een eerste afspiegeling zijn van wat wij verhopend, de horizontale splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde annex de provincie Vlaams-Brabant als Vlaamse kieskring in Brabant. De heer Arens heeft dat terecht goed opgemerkt. Het is niet voor niks, collega's, dat de heer Langendries – niet bepaald iemand die men als idioot kan bestempelen, maar iemand die met kennis van zaken spreekt - kort na de indiening een amendement indiende, nummer 82. Daarin zegt hij – ik citeer hem even; het komt dus uit onverdachte bron – het volgende.

"La proposition de loi à l'examen empêche en effet les électeurs francophones de l'arrondissement de Louvain de voter pour les candidats francophones de l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde, alors que les électeurs flamands de Louvain peuvent voter pour les candidats flamands de Bruxelles-Hal-Vilvorde et elle empêche les candidats francophones de Bruxelles-Hal-Vilvorde de se présenter dans l'arrondissement de Louvain, alors que les candidats flamands de Bruxelles-Hal-Vilvorde peuvent s'y présenter."

Mijnheer de voorzitter, het komt erop neer dat de Franstaligen verkondigen dat de Vlamingen een stuk vooruit zijn gegaan en dat wij niet mogen doen wat zij voortaan zullen doen. Dit beschouw ik als een stap dicht bij de horizontale splitsing van het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde die Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering en ook de VLD, steeds vooropgesteld hebben.

De **voorzitter**: Mijnheer Goris, ik heb een korte onderbreking van de heer Tant. Als hij nu onderbreekt, zal hij straks minder lang spreken.

01.12 Paul Tant (CD&V): Mijnheer Goris, het is evident dat de Franstaligen niet kunnen stemmen op kandidaten uit bijvoorbeeld Leuven en op die manier ook niet kunnen stemmen op kandidaten uit Nijvel. Daar hebt u gelijk in, maar dat is een pure symbolenkwestie. De waarheid is dat door de poolvorming Nederlandstaligen/Franstaligen de krachtverhoudingen in Brussel-Halle-Vilvoorde bepaald worden. Dit wordt dus niet bepaald door wie waar kan stemmen. Het probleem is dat de mogelijkheid van

Brabant wallon. Ce que M. Langendries écrit dans son amendement n° 82 est également surprenant. Je cite.

"Op grond van dat wetsvoorstel wordt het de Franstalige kiezers van het arrondissement Leuven immers onmogelijk gemaakt om voor Franstalige kandidaten van het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde te stemmen; de Vlaamse kiezers van Leuven kunnen daarentegen wel stemmen voor Vlaamse kandidaten van Brussel-Halle-Vilvoorde. Voorts mogen de Franstalige kandidaten van Brussel-Halle-Vilvoorde zich niet in het arrondissement Leuven aanbieden, in tegenstelling tot de Vlaamse kandidaten van Brussel-Halle-Vilvoorde, die zich wel in het arrondissement Leuven mogen aanbieden".

Selon lui, les Flamands ont donc progressé, pas les francophones.

01.12 Paul Tant (CD&V): Ce que vous dites est exact mais il ne s'agit que d'une simple question de symboles. En réalité, le rapport de forces est déterminé par l'apparement, qui est conservé pour les francophones mais pas pour les Flamands. Vous refusez

apparentering, waar we het reeds vroeger over gehad hebben, behouden blijft tussen Brussel-Halle-Vilvoorde en Nijvel en afgeschaft wordt wat de Leuvenaars betreft. Daar zit een essentieel probleem van ongelijke behandeling ten nadele van de Vlamingen, hoe men het ook draait of keert. Dat de ene kiezer wel en de andere niet voor bepaalde kandidaten kan stemmen, dat heeft een zekere symbolische betekenis, ik geef dat toe. Het doet echter niets terzake in de verdeling van de zetels tussen Nederlandstaligen en Franstaligen. U weigert om dit zo duidelijk te zeggen. U bent vanuit heel uw becijfering in de vakantie vertrokken van de onjuiste hypothese die u geleverd is door eerste minister Verhofstadt. Deze hypothese impliceerde dat met de stemmen vanuit Leuven rekening kon worden gehouden bij de zetelverdeling en dat is nooit waar geweest.

de le dire explicitement. Vous avez toujours prêté foi aux chiffres que citait M. Verhofstadt.

De **voorzitter**: De heer Goris zegt mij dat hij dat onderwerp nu zal aansnijden.

01.13 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik moet er nog even aan toevoegen dat...

01.14 Stef Goris (VLD): Ik ken uw probleem; ik zal dit nu meteen behandelen.

01.15 Paul Tant (CD&V): De heer Falter kan mij niet overtuigen. Ik weet wel dat u daarop bent aangewezen, maar zijn beweringen zijn manifest onjuist.

01.16 Stef Goris (VLD): Mijnheer de voorzitter, dit is belachelijk.

01.17 Paul Tant (CD&V): Als de eerste minister een keuze moest maken om zich op dit punt van deskundig advies te voorzien, dan heeft hij zich eens te meer vergist.

De **voorzitter**: Mijnheer Tant, uw onderbreking dient geen nieuwe speech te zijn.

01.18 Stef Goris (VLD): Mijnheer Tant, ik heb uw vraag begrepen. Ik wil zeker de hele demagogische omkadering erbij nemen. Ik wil bovendien graag de cijfers geven, niet van deze of gene, mijnheer Leterme, maar van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Zijn we het daarover eens, of zijn die cijfers niet correct?

01.18 Stef Goris (VLD): Je vais vous donner les chiffres publiés par l'Intérieur. Nous sommes bien d'accord pour dire qu'ils sont exacts?

Collega's, ik nodig u uit om een berekening te maken, heel kort maar toch essentieel. Zijn we het erover eens? U moogt cijfers bedenken, mijnheer Leterme, maar ik ga uit van de gekende uitslagen. In Brussel-Halle-Vilvoorde werden in 1999 419.559 stemmen uitgebracht op Franstalige lijsten, de kleine lijsten die geen zetels behaald hebben inbegrepen, mijnheer Tant. Er werden 351.767 stemmen uitgebracht op Nederlandstalige lijsten, eveneens de kleine lijsten, zoals Vivant, Marchal, enzovoort, inbegrepen. U weet wat ik bedoel: de Nederlandstalige lijsten die geen zetels gehaald hebben. Een restant van 6.317 stemmen is uitgebracht op wat wij noemen, "taal niet identificeerbare lijsten". Ik denk dat we het daarover eens zijn. Deze cijfers van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn volgens mij correct. Die heb ik niet uitgevonden, ze zijn er.

En 1999, 419.559 votes sont allés à des listes francophones à Bruxelles-Hal-Vilvorde, contre 351.767 à des listes néerlandophones et 6.317 à des listes dont l'appartenance linguistique n'est pas définissable.

L'appartenance linguistique de la liste non identifiable n'entrera pas en ligne de compte la prochaine fois.

Si nous devions, à la lumière de la

Ik ga er in het slechtste geval van uit dat de “taal niet identificeerbare lijsten” de volgende keer allemaal Franstalig zullen stemmen. Dit is de slechtste hypothese. We gaan deze samentellen en, zoals de wet nu voorschrijft, in Brussel-Halle-Vilvoorde deze stemmen verdelen over Nederlandstalig en Franstalig. We verdelen de 22 zetels over N en F op basis van deze uitslagen en in ongewijzigde omstandigheden en dan komen wij uit op 12,03 Franstalige en 9,97 Nederlandstalige.

Ik nodig u uit om de berekening te maken die ikzelf gisteren opnieuw heb gemaakt en zij klopt als een bus. Vandaag, mijnheer Laeremans, is de verhouding elf/elf en zij zal twaalf/tien worden, dat is juist. Maar, daar moet aan worden toegevoegd – en dat weet u ook – dat bij de vorige verkiezingen de laatste elfde zetel – degene die naar de VU-ID is gegaan - via apparentering slechts nipt op Ecolo werd behaald. Deze zetel zou even zo goed naar de andere zijde kunnen gegaan zijn. Maken wij een simulatie met gelijke uitslagen, wat wil zeggen dat de uitslagen van volgend jaar volledig gelijk zijn aan die van 1999, dan zou volgens het nieuwe kiessysteem die zetel naar de cdH zijn gegaan. Dat wil ook zeggen dat wanneer de Vlaamse lijsten iets beter presteren – het hoeft niet veel te zijn – wij de elfde zetel behouden. Het is alleszins zo dat uw verhaal als zouden er drie zetels verloren gaan, waanzinnig en absurd is. Met dit wetsvoorstel zal geen enkele zetel verloren gaan, op voorwaarde dat wij een klein beetje bijwinnen of standhouden. Misschien gaan wij één zetel verliezen, maar dat zal van onszelf afhangen. Wanneer de Vlamingen samen opkomen en samen, versterkt, naar de stembusslag gaan dan, eender hoe - u hoeft mij niet te geloven, maar ik geloof er wel in – stellen wij deze zetel veilig, ook voor de toekomst.

01.19 Paul Tant (CD&V): (...)

01.20 Stef Goris (VLD): Ik heb u de cijfers zopas gegeven, mijnheer Tant.

01.21 Paul Tant (CD&V): (...) De verschuivingen, die zich niet zullen beperken tot de door u geciteerde 6.000 tot 7.000 stemmen, zullen niet toewijsbaar zijn. Het probleem is dat al de stemmen van de kleinere lijsten, die niet meetelden voor het verdelen van de zetels, in de toekomst wel zullen meetellen, maar alleen voor de Franstaligen, omwille van de taalverklaring die men moet afleggen. Zo men als kleine partij wil participeren in de apparentering, zal men voor de Franse lijsten en voor de Franse taalverklaring kiezen en daar ligt het kernprobleem en u wil het niet zien.

01.22 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik zou er graag nog een ander cijfer tegenover willen plaatsen. Ik heb daarnet bewust de cijfers gegeven die bij de verkiezingen voor de Kamer naar de Vlamingen en naar de Franstaligen gegaan zijn. Er bestaat een zeer groot verschil. Om het verschil te kunnen overbruggen en de zetel te kunnen behalen, waarvan u denkt dat wij hem zullen terugwinnen, de elfde zetel dus, dan moet u tienduizenden stemmen meer halen, terwijl de resultaten al jaren,

réforme, répartir à nouveau les 22 sièges bruxellois, nous obtiendrions 12,03 F et 9,79 N, c'est-à-dire une proportion de 12/10. Elle est actuellement de 11/11, c'est exact. Mais la dernière fois, en 1999, ce onzième siège a été remporté de justesse par la VU-ID. Dans notre scénario, il irait au CDH. Si les listes flamandes devaient en revanche obtenir de meilleurs résultats, ils conserveraient ce siège. Perdre trois sièges, voilà qui est absurde.

01.21 Paul Tant (CD&V): Les glissements ne concernent pas seulement les 6 à 7.000 voix non identifiables. Les voix en faveur de plus petites listes auront désormais aussi leur importance mais, eu égard à la déclaration linguistique, uniquement pour les francophones. Un petit parti qui souhaitera participer à l'apparement devra opter pour des listes francophones.

01.22 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Il faudra des dizaines de milliers de voix supplémentaires pour récupérer ce onzième siège.

Lors de l'élection du Parlement européen et du Sénat, il y avait déjà eu des formations de *pool*s et

vanaf 1995, zwaar in dalende lijn zijn.

Ten tweede, bij de Europese verkiezingen en bij de verkiezingen voor de Senaat, bestond er al poolvorming en bestonden er nog geen twintigduizend gemengde stemmen. Er moest worden gekozen voor Franstalige of voor Nederlandstalige lijsten. Voor de Senaat behaalden de Vlamingen 44,4% van de stemmen en voor Europa slechts 43,4%, wat slechts tweetiende meer is dan de cruciale 43,2%. Wanneer wij onder de 43,2% zakken, dan gaat ook de tiende zetel automatisch verloren. Het hoeft niet veel te schelen: indien er langs Franstalige kant een paar populaire kandidaten bijkomen, dan zijn wij de tiende zetel kwijt, wat u ook moge beweren.

Het zijn mijn percentages die u tegenover elkaar moet plaatsen. Rekening houdende met deze 43% kunt u zelfs de meest ervaren persoon er niet van overtuigen dat wij een fifty/fifty situatie benaderen. Wij zijn er mijlenver van verwijderd. De elfde zetel zijn wij hoe dan ook kwijt en de tiende zal wegvallen wanneer wij minder dan 43,2% behalen.

De **voorzitter**: Mijnheer Laeremans, zo volstaat het, u hebt al uw argumenten kunnen ontwikkelen.

01.23 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mijnheer de voorzitter, de discussie is nogal technisch, maar ik stel vast dat zelfs in het geval waar de heer Laeremans het over heeft, gebaseerd op de minder goede cijfers van de Europese verkiezingen, ook de tiende zetel blijft. Dat is zo op dit moment. De rest is speculatie.

01.23 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Je constate que ces chiffres permettent encore d'atteindre le dixième siège. Le reste n'est que spéculation.

Mijnheer Laeremans, u hebt net zelf gezegd dat zelfs met die slechtere uitslag van de Europese verkiezingen, de tiende zetel binnen is. U bevestigt dus wat de heer Goris gezegd heeft.

01.24 **Paul Tant** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wanneer men de apparentering laat spelen, zal de uitslag anders zijn: 10 zetels!

De **voorzitter**: Collega's, laat de heer Goris eerst eens antwoorden. U stelt hem vragen, dus verwacht u toch ook een antwoord?

01.25 **Stef Goris** (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik heb de vraag van de heer Tant daarnet al beantwoord.

Mijnheer Tant, ik wil wel nog iets specificeren in verband met de lijsten waar u het over hebt en waarvan u vermoedt dat zij een invloed zullen hebben op de zetelverdeling, door de apparentering met Nijvel – want daar gaat het over: over de kleine lijsten die geen zetels hebben gehaald en die door de apparentering met Nijvel opnieuw opbrengen voor de Franstaligen. Het gaat over de reststemmen van die lijsten. Wel, ik zeg u dat de berekening zal gebeuren – lees de wet er maar op na – nadat eerst de stemmen in Brussel-Halle-Vilvoorde gesplitst worden in N en F. Daar zijn we het toch over eens?

Wel, ik baseer mij op de uitslag van 1999. Ik kan alleen op dat gegeven vertrouwen. Wanneer wij die uitslag nemen, en de stemmen splitsen in N en F, komen wij uit op een verhouding 12/10, waar die vroeger 11/11 was. In die uitslag van de Franstalige lijsten zitten ook

les Flamands avaient obtenu 44,4 % au Sénat et 43,4 % au Parlement européen, c'est-à-dire 0,2 % au dessus de la limite des 43,2 %, synonyme de perte du dixième siège. Il suffira de quelques candidats francophones de haut vol pour que nous perdions ce siège.

01.25 **Stef Goris** (VLD): A Bruxelles-Hal-Vilvorde, les voix sont d'abord scindées entre francophones et néerlandophones. Sur la base du résultat de 1999, cette scission aura pour effet de porter le rapport de 11/11 à 12/10. Ce calcul tient compte des petites listes dont on reparle à chaque fois.

die reststemmen van de lijsten waar u het telkens over hebt. Die zitten in die 419.559 stemmen. Ik heb niet enkel de stemmen genomen die meetelden om zetels te behalen. Integendeel, ik heb de totale uitslag genomen van alle Franstalige kiezers in Brussel-Halle-Vilvoorde. Laat dat duidelijk zijn. Die reststemmen spelen daar dus niet meer in mee, want zodra de poolvorming voor N en F gebeurd is, is het wat mij betreft aan de Franstaligen om hun plan te trekken met de apparentering met Nijvel. Welke lijst, welke partij bij de Franstaligen die zetels binnenhaalt, is hun zaak. In elk geval, de Nederlandse zetels worden toegewezen, en die van Leuven worden eraan toegevoegd. Dan worden de zetels voor Leuven en Halle-Vilvoorde bepaald. Zo staat het in de wet, en daar staan wij ook achter. Zo zal het dus gebeuren.

01.26 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik kan bewijzen dat wat ik zeg, juist is. Wanneer men kijkt met hoeveel stemmen elke partij, N of F, haar laatste zetel binnenhaalt, zal men vaststellen dat, gewoon als gevolg van de apparentering voor de ene groep – niet voor de andere – op basis van de uitslag van de jongste parlementsverkiezingen, bijvoorbeeld het stemmenoverschot van de Vlaamse christen-democraten groter is dan het stemmenoverschot waarmee andere, Franstalige, partijen bijkomende zetels binnenhalen. Dat is het perfecte bewijs van wat ik gezegd heb.

Ik lees dat in de cijfers, en de cijfers liegen niet.

01.27 Stef Goris (VLD): Mijnheer Tant, ik rond dat onderdeel nu af. Wij hebben elk ons standpunt daarover. U zou gelijk hebben indien de apparentering zou gebeuren voor de poolvorming. Dat gebeurt echter niet. Eerst vindt de poolvorming plaats, daarna pas de apparentering. In het andere geval zou u gelijk hebben, maar het is niet zo. Lees de wet. U probeert hier de publieke opinie, en de Vlamingen in het bijzonder, iets wijs te maken. Ik neem dat niet. Na de verkiezingen, bij de toepassing van de wet, zal blijken dat eerst de poolvorming gebeurt en daarna pas de apparentering.

01.28 Paul Tant (CD&V): De eerste keuze die men maakt, is die van de taalaanhorigheid. Daar begint het.

01.29 Stef Goris (VLD): En pas daarna komt de apparentering.

01.30 Paul Tant (CD&V): Bij die keuze ligt de onverbiddelijke oorzaak voor het feit dat wij met meer stemmen minder zetels halen dan de andere partijen. Dat is de logica zelf. Dat kan niet anders.

01.26 Paul Tant (CD&V): Je suis en mesure de prouver que j'ai raison. Compte tenu du nombre de voix sur la base duquel les partis ont obtenu leurs sièges lors des dernières élections, nous constatons qu'en raison de l'apparementement du côté francophone, l'excédent des voix d'une liste néerlandophone peut être plus important que le nombre de voix sur la base duquel une liste francophone obtient un siège.

01.27 Stef Goris (VLD): Notre réglementation dispose que la constitution d'un *pool* précède l'apparementement. Compte tenu de cet élément, votre raisonnement s'effondre.

01.28 Paul Tant (CD&V): Le premier choix qui doit être fait est celui de l'appartenance linguistique. C'est ce choix qui détermine tout le reste.

01.29 Stef Goris (VLD): Et ce n'est qu'après que vient l'apparementement.

01.30 Paul Tant (CD&V): En vertu duquel nous obtenons moins de sièges avec davantage de voix.

De **voorzitter**: Collega's, de standpunten zijn nu grondig uitgewisseld. Iedereen is mooi aan zijn trekken gekomen.

01.31 Paul Tant (CD&V): Ik heb zelf tot mijn schade en schande ondervonden wat apparentering is. Ik heb met die cijfers leren omgaan. Ik had toen veel vrije tijd.

De **voorzitter**: Mijnheer Tant, ik weet dat. Ik was trouwens de eerste om u toen mijn sympathie te betuigen. Ik ken de situatie zeer goed.

01.32 Stef Goris (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik kom tot een tweede opmerking.

Het is de bedoeling van alle Vlaamse partijen om de expansiezucht van de Franstaligen in de rand in te dijken. Ik wil daar als VLD'er een punt van maken. Het is ook mijn ambitie – samen met alle Vlaamse partijen in Straatsburg, waar we volgende week opnieuw bijeenkomen – om aan één zeel te trekken. Dat debat is nu niet aan de orde, mijnheer Laeremans. Ik wil erop ingaan, maar het is nu niet aan de orde.

Wij zullen vanuit de VLD zeker aan de koord trekken. Wij krijgen trouwens ook de zeer actieve steun van een VLD-minister uit de Vlaamse regering. De VLD draagt niet voor niets de V als eerste letter in haar naam. Ik ben daar als Vlaming fier op en ik sta daar achter. Laat dat duidelijk zijn.

Als wij spreken over expansie van Franstaligen in de rand, deel ik de mening van zovele Vlamingen uit de rand – en van onze VLD-mandatarissen uit de rand, waarvan ik er de voorbije weken een aantal heb gesproken – dat wij met alle mogelijke middelen het Vlaams karakter van deze rand moeten waarborgen. Ik wil dat in publiek zeggen. Wij staan als Vlaamse partij volledig achter dat standpunt.

De vraag rijst hoe wij dat kunnen bereiken. Dat is de kern van het probleem. Kunnen wij dat bereiken met een kieswet of met de hervorming van de provincies? Volgens mij zijn er vele middelen, maar de belangrijkste middelen berusten bij het Vlaams Parlement zelf. Het gaat om het woonbeleid, het grondbeleid, huisvesting en onderwijs. Al die zaken worden niet in dit forum behandeld, maar vragen maatregelen voor de Vlamingen in de rand. Dat debat wordt daar gevoerd en hoort ook daar thuis.

In deze federale Kamer zitten wij met twee – eigenlijk drie – taalgroepen. Indien wij willen evolueren naar een splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde – dat is ook mijn ambitie – is dat zeker geen verticale splitsing. De VLD wil de Vlaamse Brusselaars niet loslaten. Dat is een belangrijk gegeven. Mijnheer Tant, u kunt de gek houden met de Vlaamse Brusselaars, maar voor ons zijn zij belangrijk. Wij willen hen niet loslaten om ze te laten verzuipen in een Franstalige hegemonie. Dat is alleen maar mogelijk door ze te betrekken in een structuur waarin Vlaams-Brabant aan te pas komt. Mijnheer Laeremans, u weet zeer goed welke desastreuze gevolgen een verticale splitsing heeft, tenzij – zoals u zegt – dat gebeurt met waarborgen, poolvorming enzovoort. Maar dat soort zaken moeten hier worden onderhandeld. Dat weet u ook. Het verschil tussen droom en daad is soms zeer groot. Dit vraagt onderhandelingen die ons ongetwijfeld – om zo ver te komen – een zeer dure Vlaamse prijs

01.32 Stef Goris (VLD): Tous les partis flamands ont l'intention d'endiguer l'expansionnisme des francophones de la périphérie. Je nourris la même ambition et cela vaut également pour le dossier Nabholz. Le VLD partage une vision identique, fidèle à la lettre "V" de son sigle. Nos mandataires locaux et un ministre flamand se trouvent sur la même longueur d'onde.

La question est de savoir comment nous devons atteindre notre objectif. Je constate que le Parlement flamand, surtout, peut jouer un rôle important.

Je suis persuadé du fait que nous ne pouvons pas scinder verticalement l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvoorde. Le VLD ne veut pas abandonner à leur sort les Bruxellois flamands. Une scission verticale ne serait possible qu'à condition d'obtenir des garanties. Or cela requerrait des négociations et le prix à payer serait élevé.

Cette loi est un pas dans la bonne direction, c'est-à-dire la scission de l'arrondissement tout en conservant un lien avec Bruxelles.

zullen kosten. De CD&V weet perfect als bestuurspartij, met haar bestuurservaring, dat onderhandelen geen sinecure is. U weet dat minder goed, mijnheer Laeremans, maar u weet ook waar wij vandaag, na 25 jaar staatshervormingen, staan. De autonomie die Vlaanderen vandaag heeft bereikt, is te danken aan alle Vlaamse partijen die toen bestuursverantwoordelijkheid hebben genomen. Wij zitten in een evolutie en ik ben ervan overtuigd dat deze bescheiden stap weer een stap vooruit is voor Vlaanderen en ons dichterbij ons doel, met name de splitsing van het arrondissement en de eenheid van Vlaams-Brabant, met een verbinding naar Brussel.

01.33 Paul Tant (CD&V): Kunt u mij in een zin vertellen waar het tegengewicht ligt van, bijvoorbeeld, uw toegeving inzake de paritaire Senaat?

Wat hebben de Vlamingen binnengehaald? U zegt dat onderhandelingen altijd een moeilijke zaak zijn. U hebt volkomen gelijk. Ik zal dat niet ontkennen. Nu geeft u echter uw wapens op voorhand uit handen zonder dat er iets in de plaats komt. Wat is dan het tegengewicht daarvoor? (*Tumult*)

De **voorzitter**: Collega's, laat de heer Goris antwoorden. Als u zo blijft voortdoen zullen we nooit om 18 uur kunnen stemmen.

01.34 Stef Goris (VLD): Het verheugt mij dat de heer Tant van het vorige, heikle probleem afstapt en een ander wapen tracht boven te halen. Hij geef impliciet toe dat hij eindelijk begrepen heeft dat de VLD het wat het voorgaande betreft bij het rechte eind heeft.

Ik wil hem echter graag een antwoord geven op het verhaal van de Senaat. Ik beschouw een paritaire Senaat als een stap vooruit in de federalisering naar een echte (...)

De **voorzitter**: Collega, U vraagt zijn mening en wanneer hij zijn mening geeft, dan onderbreekt u hem.

01.35 Stef Goris (VLD): Ik nodig u uit om in alle federale staten, wereldwijd, na te gaan hoe een tweede federale kamer eruitziet. Laten we beginnen met de grootste en machtigste natie van de wereld, de Verenigde Staten van Amerika...(*Protest van de heer Paul Tant*)

De **voorzitter**: Mijnheer Tant, laat de heer Goris toch antwoorden! Ik kan begrijpen dat u niet akkoord gaat, maar hij heeft het recht te antwoorden. U onderbreekt hem voortdurend. Dat is geen bewijs van tolerantie.

01.36 Stef Goris (VLD): In de Verenigde Staten van Amerika levert elk van de vijftig staten twee senatoren. In België zal er een senaat bestaan waarbij de twee geleidelijk autonoom wordende deelstaten elk 35 senatoren leveren. Dat is de ultieme vorm van echt federalisme, mijnheer Tant. U weet trouwens zeer goed dat in die senaat elke beslissing door een bijzondere meerderheid moet worden genomen, dat Vlaanderen nooit kan worden geminoriseerd en dat voordien, bij internationale verdragen, de Senaat een van de zes assemblees was die zijn akkoord moest geven. Met de nieuwe regeling maken we de helft uit van de Senaat. Van een zesde gaan

01.33 Paul Tant (CD&V): Pourriez-vous à présent m'expliquer en quoi consiste la concession faite en l'échange d'un Sénat paritaire.

01.34 Stef Goris (VLD): Je constate que M. Tant change de sujet. Apparemment, il a compris que le VLD a raison.

A mes yeux, la constitution d'un Sénat paritaire est un pas avant sur la voie de la fédéralisation.

01.35 Stef Goris (VLD): Tous les Etats fédéraux dignes de ce nom disposent d'une chambre législative comptant un nombre fixe de représentants par entité fédérée. (*Tumulte*)

01.36 Stef Goris (VLD): C'est l'étape ultime du fédéralisme. Le Sénat approuvera toutes les décisions à la majorité spéciale. Jusqu'à présent, le Parlement flamand ne constitue qu'une seule des six assemblees appelées à s'exprimer sur un traité international. Désormais, ce genre de décision se prendra au sein

we nu naar een tweede; dat is geen achteruitgang inzake besluitvorming en de regeling geeft naar mijn gevoel vorm aan wat uiteindelijk een echte federale staatsstructuur zou moeten zijn.

d'une assemblée dans laquelle les Flamands disposent de la moitié des voix.

De **voorzitter**: Mijnheer Goris, u kunt besluiten als u het wenst. Collega's, luister toch eens.

01.37 Stef Goris (VLD): Collega's, ik heb steeds betoogd dat een verticale en ongenueanceerde splitsing van Halle-Brussel-Vilvoorde ons een verlies van drie tot vier zetels zou opleveren. Ik beklemtoon de woorden "ongenuanceerde verticale beslissing". De jongste dagen heb ik daarop weinig reactie gehoord. De heer Laeremans heeft net ook aangehaald dat "verticaal" de meest zuivere oplossing is. Ik ben het daarmee eens. Hij heeft ook gezegd dat we dan waarborgen moeten hebben en dat er dan poolvorming moet zijn.

01.37 Stef Goris (VLD): Une scission verticale de la circonscription électorale de Bruxelles-Hal-Vilvorde constitue en effet la solution la plus correcte. Cette option coûterait pourtant de trois à quatre sièges aux partis flamands. Des garanties et la formation de pools ou groupement de listes, pourraient limiter cette perte, mais se heurteront à de nombreuses résistances politiques. Soyons donc réalistes.

Mijnheer Laeremans, u weet toch ook dat die waarborgen en die poolvorming een debat vergen hier in de federale Kamer en dat het dus een moeilijke zaak is. Ik herhaal dus dat die zeer zuivere verticale splitsing uw en misschien ook mijn droom mag zijn, maar laten we niet vergeten dat, indien die zonder meer wordt doorgevoerd, de Vlamingen er een slechte zaak mee doen. Daarover zijn we het eens. Laten we dus de dingen noemen zoals ze zijn. Wij willen ons engageren om verder te gaan, om te zorgen en te ijveren voor een horizontale splitsing waarbij we de Vlaamse Brusselaars niet loslaten. Wij beschouwen onderhavig voorstel als een stap in de goede richting en we engageren ons om in de toekomst in die richting voort te gaan om uiteindelijk te komen tot de volledige splitsing. Daarbij zullen wij heel waakzaam blijven wanneer er onderhandeld moet worden – helaas - met de Franstaligen om tot de splitsing te komen.

Nous nous engageons à œuvrer en faveur d'une scission horizontale, permettant aux Flamands de Bruxelles de ne pas être abandonnés. A terme, nous visons une scission complète. Il nous faut toutefois agir avec circonspection.

De **voorzitter**: Collega's, ik moet u, op haar verzoek, melden dat de VLD-fractie een fractievergadering heeft die ietwat uitloopt.

Ik verleen het woord aan de heer Pieters, die weet dat de spreektijd van de CD&V-fractie bijna op is. U hebt nog een tiental minuten.

01.38 Dirk Pieters (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik zal naar voren brengen wat ik heb voorbereid. Mijn collega De Crem heeft mij gezegd dat hij vanmorgen niet zo uitvoerig is geweest.

De **voorzitter**: Wat? De heer De Crem heeft 30 minuten opgebruikt! Dat is de volledige spreektijd van de CD&V-fractie.

01.39 Dirk Pieters (CD&V): Mijnheer de voorzitter, in verhouding tot het belang waarover het gaat, zal het op geen vijf minuten aankomen.

De **voorzitter**: Men moet een akkoord over de spreektijd respecteren. Zich aan een afspraak houden is ook democratie!

01.40 Dirk Pieters (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het zal moeilijk zijn de meerderheid nog te overtuigen, vermits de meerderheidsbanken meestal leeg zijn! Als CD&V'er wil ik toch nog een laatste poging wagen.

01.40 Dirk Pieters (CD&V): Il ne s'agit pas d'une bonne loi pour la population. Elle n'a pas demandé cette réforme, pas plus que la majorité des députés. Agalev et le

Vandaag, vrijdag 13 september. Bijgelovige mensen gaan ervan uit dat op een 13de, tenminste als het op een vrijdag valt, niet veel goeds moet worden verwacht. Men moet echter helemaal niet bijgelovig zijn om te weten dat vandaag, vrijdag 13 september, onze bevolking geen goede wet zal krijgen. Zelfs zij die de wet straks zullen goedkeuren, weten dat.

De wijziging van de kieswet werd niet door de burgers gevraagd. Eens te meer steekt de rood-blauw-groene coalitie haar energie in de politiek, ver van de zorgen van de mensen, terwijl de echte problemen onvoldoende worden aangepakt. De politieke partijen zelf, noch het gros van de parlementsleden zijn vragende partij voor deze wet.

Van Agalev-Ecolo kunnen we ons toch moeilijk voorstellen dat “small is beautiful” vertaald wordt door grotere kieskringen. Collega Van Peel citeerde uit het VLD-verkiezingsprogramma waar kleinere kieskringen worden vooropgesteld. Van de socialisten kan men ideologisch toch niet verwachten dat meer politieke participatie van de kleine man gebaat is met een systeem waar alleen de grote electorale kannonnen een titanenstrijd voeren. Maar, voor de SP is electoraal scoren op korte termijn wellicht belangrijker dan een politiek midden de mensen. Met de nieuwe kieswet kunnen hun sterke boegbeelden uit enkele arrondissementen de mindere goden van elders verdringen. Hierin is zeker de verklaring te zoeken voor het feit dat de socialisten zo flink zijn meegestapt in de realisatie van de “fetisj” van onze eerste minister Verhofstadt.

Het ergste van dit alles is het mateloze cynisme waarbij deze kieswet wordt voorgesteld als meer democratie voor de burger. De afstand tussen de gekozenen en de bevolking neemt dramatisch toe. Als gekozene van Brussel-Halle-Vilvoorde en wonende in Halle geraak ik nu reeds moeilijk buiten de Zennevallei en het Pajottenland. Vilvoorde, Zaventem, Brussel: het is bijzonder moeilijk daar aanwezig te zijn en contacten met de mensen te leggen. Indien ik na de toepassing van deze kieswet nog volksvertegenwoordiger ben, moet ik ook naar Leuven, Tienen, Aarschot en Zoutleeuw. Het is totaal ondenkbaar dat dit menselijk mogelijk is. Het enige contact dat voor de mensen zal overblijven is het contact via het televisietoestel, met de politieke tenoren in het nieuws-, straat- en spelprogramma. Dat wordt dan cynisch “meer democratie” genoemd.

Het opvolgersysteem, dat met overtuiging door deze Kamer niet zo lang geleden werd afgeschaft, wordt opnieuw ingevoerd om de partijen te laten bepalen wie in het Parlement zal komen, ongeacht de behaalde stemmen.

Lijsttrekkers kunnen immers ook ministers van de Vlaamse regering zijn die nadien netjes Vlaams minister blijven en zich laten vervangen door opvolgers die de partij heeft gekozen, ongeacht het aantal stemmen dat deze opvolgers hebben behaald. Van gigantisch kiezersbedrog gesproken! Bovendien wordt deze wet door de uitvoerende macht – ook al wordt het initiatief wetsvoorstel genoemd, maar het is eigenlijk een wetsontwerp – door de strot geduwd van de meerderheid van de wetgevende macht. Dit is niet de vrucht van de werkzaamheden van de commissie voor de Politieke Vernieuwing in

VLD préconisaient de plus petites circonscriptions électorales. Le SP.A peut difficilement faire concorder le combat de titans qui est attendu entre les ténors politiques avec sa volonté de rapprocher le monde politique de l'homme de la rue. Quoi qu'il en soit, cette réforme est présentée avec un cynisme démesuré comme une amélioration du fonctionnement de notre démocratie. Il devient toutefois difficile de garder le contact avec l'électeur; le seul contact aura lieu via le petit écran.

En réinstaurant le système de la suppléance, ce sont les partis qui décident qui ira au Parlement, quel que soit le score électoral. C'est une tromperie pure et simple de l'électeur. Cette réforme est dictée par le pouvoir exécutif. Il s'agit d'un accord nocturne conclu entre les principaux ministres et non du travail de la Commission pour le Renouveau politique. Et tout cela se passe quelques mois avant les élections.

Le 25 avril, un règlement a été concocté pour Bruxelles-Hal-Vilvorde, qui constitue prétendument un pas en avant, dans la mesure où une liste commune sera constituée pour les néerlandophones de Bruxelles-Hal-Vilvorde et Louvain. Ainsi, les habitants de Louvain pourraient soutenir les Flamands de Bruxelles. Cette affirmation est le comble de l'hypocrisie. L'exigence d'une scission horizontale figurait en effet dans l'accord de gouvernement flamand. Cette réforme coûtera un siège aux néerlandophones, puisque dans le nouveau système, les voix de Louvain ne seront plus comptabilisées pour la répartition des sièges entre néerlandophones et francophones à Bruxelles-Hal-Vilvorde. A l'heure actuelle, c'est le cas grâce à l'apparement.

het Parlement. Neen, het is een nachtelijk akkoord tussen topministers. Laat staan dat de oppositie bij deze delicate materie werd betrokken. Dit alles gebeurt op een paar maanden van de verkiezingen. De spelregels worden tijdens de wedstrijd eenzijdig gewijzigd. Bezwaren van de Raad van State worden gewoon terzijde geschoven.

Klap op de vuurpijl is de specifieke regeling voor de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde die in de nacht van 25 april uitgedokterd werd. Volgens eerste minister Verhofstadt en de Vlaamse meerderheidspartijen – we hebben zopas de heer Goris aan het woord gehoord – is deze regeling voordelig voor de Vlamingen. De heer Goris vindt het een stap vooruit. Het argument is dat door de gemeenschappelijke Vlaamse lijsten mogelijk te maken in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven, de Vlamingen uit Leuven de Brusselse Vlamingen versterken. Ook deze uitspraak getuigt van een mateloos cynisme. Het is een intrigerend standpunt omdat in het Vlaams regeerakkoord de horizontale splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde is opgenomen. Met uitzondering van VU-ID zaten dezelfde Vlaamse partijen aan de onderhandelingstafel van het Vlaams regeerakkoord en deze kieswethervorming. De houding van die Vlaamse partijen roept des te meer vragen op omdat de simulaties op basis van de uitslagen van 1999 die de regering zelf ter beschikking heeft gesteld bij de bespreking van de hervorming van de kieswetgeving in de Kamer, uitwijzen dat de Vlaamse partijen in Brussel-Halle-Vilvoorde 1 zetel verliezen. Dit punt heeft de heer Goris niet ontkend. Collega's, er zijn goede redenen om te twijfelen aan de bewering dat de kieswethervorming voordelig zou zijn voor de Vlaamse partijen in deze kieskring. De waarheid is dat de Vlaamse partijen door de voorgestelde hervorming tweemaal verliezen: een eerste maal doordat de stemmen uit Leuven niet meer zullen meetellen bij de verdeling van zetels tussen Nederlandstaligen en Franstaligen in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en een tweede maal door de taalkundige poolvorming binnen deze kieskring die eenzijdig in het voordeel van de Franstalige lijsten speelt. Alhoewel het reeds herhaaldelijk ter sprake is gekomen, wens ik de problematiek nog eens uit te leggen. In het voorstel van de meerderheid worden bij de verdeling van de zetels in Brussel-Halle-Vilvoorde tussen Vlaamse en Franstalige lijsten de stemmen uit Leuven uitgesloten. In de bestaande kieswet worden die wel meegeteld via de apparentering voor de Vlaamse lijsten tussen de beide kieskringen. Door de apparentering ongedaan te maken, bouwt het voorstel een muur tussen Leuven en Brussel-Halle-Vilvoorde om te beletten dat de stemmen uit Leuven de positie van de Vlaamse lijsten in Brussel-Halle-Vilvoorde zouden versterken. Door de nieuwe regeling zullen de Vlaamse kiezers uit Leuven minder in plaats van meer steun kunnen bieden aan de Vlamingen in Brussel-Halle-Vilvoorde.

Tevens wordt een systeem van taalkundige poolvorming ingevoerd voor de verdeling van de 22 kamerzetels in Brussel-Halle-Vilvoorde. Dit is een wijziging met zeer vergaande gevolgen. Veel meer dan in de rest van het land komen er in Franstalig Brussel tal van kleine partijen op bij de verkiezingen. De heer Tant is hierop uitvoerig ingegaan. Bij de kamerverkiezingen van 1999 behaalden deze partijen in Brussel-Halle-Vilvoorde samen meer dan 48.000 stemmen

Par ailleurs, la formation de pools jouera en faveur des francophones. A Bruxelles notamment, de nombreux petits partis sont actifs et ils comptent principalement des électeurs francophones. Ils se reconnaîtront donc probablement dans le groupe linguistique français et, dans le nouveau système, lorsque leurs 48.000 voix seront comptabilisées, elles seront ajoutées à celles des grands partis francophones pour la répartition des sièges. Cela signifie que les Flamands perdront deux sièges supplémentaires. Les politiciens flamands sont donc floués une deuxième fois.

Ma propre place dans cette assemblée est menacée mais aussi celle de certains membres de la majorité. S'ils perdent leur siège au Parlement, ils l'auront bien cherché. Voilà ce qu'ils doivent garder à l'esprit au moment de voter.

maar wegens de grote versnippering van de stemmen geen zetel.

Al die partijen, inclusief het communautair neutrale Vivant, werven het gros van hun stemmen bij de Franstalige kiezers in Brussel. Het ligt dan ook voor de hand dat die lijsten bij de verkiezingen in Brussel-Halle-Vilvoorde zullen opteren voor de Franse taalgroep. Tot dusver hebben zij dat bij elke verkiezing voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad gedaan en er is geen enkel element dat erop wijst dat zij voor de verkiezingen van de Kamer een andere optie zouden nemen. Het concrete gevolg is dat 48.000 stemmen van de talrijke kleine partijen in Franstalig Brussel, die tot nu verloren gingen en eigenlijk niet meetelden bij de zetelverdeling – en dat is het belangrijkste –, met de kieswethervorming van Verhofstadt en co voortaan wel in rekening zullen worden gebracht om het zetelaantal van de Franse taalgroep te bepalen. De grote Franstalige partijen recupereren op die wijze van de stemmen van die kleine partijen, en dat ten koste van de Vlaamse lijsten. Het gevolg is dat, op basis van de resultaten van 1999, niet één maar wel twee Vlaamse kamerzetels verloren gaan in Brussel-Halle-Vilvoorde. Ik daag de heer Goris uit om het tegendeel te bewijzen.

Collega's, ook mijn zetel is daarbij in het geding, als ik dat zo mag uitdrukken. In de Verenigde Staten zou ik in zo'n geval bij het betreden van het spreekgestoelte moeten zeggen: "I declare an interest." Welnu, ik begrijp dat u dat helemaal niet erg zou vinden, wel integendeel. De verloren gaande Vlaamse zetels kunnen echter ook die zijn van Maggie De Block, Jef Valkeniers of Willy Cortois, om over de VLD te spreken, of die van Hans Bonte van de SP.A of die van Lode Vanoost van Agalev. Ik wens het die collega's niet toe, maar als zij die wet straks goedkeuren en nadien daardoor hun zetel verliezen, zou dat eigenlijk hun welverdiende loon zijn.

01.41 Paul Tant (CD&V): Ik herinner mij dat nog goed. Ik ben er zelf ook altijd wat beducht voor geweest. Van iedereen die voor zo'n grote kieshervorming koos, zijn velen daarvan bij een volgende verkiezing het slachtoffer geworden. Het mooiste voorbeeld is dat van Vandewalle, de uitvinder van de apparentering, dat hele ingewikkelde systeem, die dacht daar voordeel bij te doen. Hij was de eerste niet-gekozene door de toepassing van dat systeem.

01.41 Paul Tant (CD&V): Les réformes électorales d'envergure font toujours des victimes. Le système de l'apparentement a fait perdre son siège à celui qui l'avait imaginé.

De **voorzitter**: Ik kan zelf ook een voorbeeld geven. Het systeem-D'hondt was een systeem van een liberaal gekozone. Het eerste slachtoffer van die regel was collega D'hondt.

Le **président**: M. D'Hondt, père du système qui porte son nom, a subi le même sort.

01.42 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wij mogen niet in spoken geloven, maar de vraag luidt of het spoken zijn. U weet erg goed dat ik, vroeger dan de jongste staatshervorming, een wetsvoorstel heb opgesteld dat voorzag in de fusie van de arrondissementen Aalst en Oudenaarde. Het ongeluk wou – ik aanzie dat als een ongeluk, ook voor het Parlement – dat ik er bij de daaropvolgende verkiezing zelf niet bij was. Ik verwittig al de collega's dienaangaande er niet voor dat er spoken zijn, maar er zijn bijna wetmatigheden terzake. Wij zullen het gezegd hebben.

(...)

01.43 Dirk Pieters (CD&V): Als ik dat zo hoor, dan vat ik zelfs wat moed. Collega's van de meerderheid, de kans is groter dat het bij jullie terechtkomt dan bij mij.

Collega's, als ik hier spreek van een verlies van minstens twee Vlaamse kamerzetels, dan houd ik nog geen rekening met het effect van de snel-Belg-wet en dat van het stemrecht van de Belgen in het buitenland bij de federale verkiezingen van volgend jaar. Gezien de grote concentratie van vreemdelingen in de negentien Brusselse gemeenten, mogen wij ervan uitgaan dat er volgend jaar veel nieuwe Belgen voor het eerst aan de federale verkiezingen zullen participeren. In het verleden hebben wij gepleit voor een offensieve Vlaamse strategie ten overstaan van die nieuwe kiezers. Wij zijn echter ook realistisch genoeg om te beseffen dat dit niet zal volstaan om een belangrijk deel van die nieuwe kiezers, laat staan de meerderheid, voor de Vlaamse partijen te doen stemmen. Het stemrecht van de Belgen in het buitenland voor het federale Parlement, dat sedert lang een Franstalige eis is, werd door deze regering buitensporig versoepeld.

Deze Belgen krijgen niet minder dan vijf verschillende mogelijkheden om hun stem uit te brengen en kunnen zelfs de gemeente en bijgevolg de kieskring kiezen waar zij stemmen. Voor de Franstaligen onder deze kiezers is het interessant om dat te doen in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde omdat net hier Vlaamse en Franstalige partijen met elkaar concurreren.

Een ander voordeel voor de Franstalige partijen is dat hun lijsten 29 kandidaten mogen tellen, hoewel er in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde slechts 22 kamerzetels te verdelen zijn. Deze bonus werd hen toegekend omdat er op de lijsten van de Vlaamse partijen 29 kandidaten dienen te staan: de som van de 22 zetels in Brussel-Halle-Vilvoorde en de 7 zetels in Leuven. De Vlaamse meerderheidspartijen hebben ook op dit punt de toepassing niet kunnen afdwingen en hebben zich neergelegd bij het feit dat de Franstaligen zich in Brussel-Halle-Vilvoorde met meer kandidaten uit de eigen kieskring bij de kiezers zullen kunnen aanbieden dan er te verkiezen parlementsleden zijn.

Bovendien levert de hervorming die de regering voorstelt voor Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven veel grotere scheeftrekkingen op dan de volgens minister Verhofstadt zo kwalijke apparentering.

Collega-fractieleider, mag ik even uw aandacht.

De **voorzitter**: Het is de minister die uw fractieleider afleidt.

01.44 Dirk Pieters (CD&V): Mijnheer Leterme, ik dacht dat de minister u aan de praat hield om uw aandacht af te leiden. Dit is een niet-onbelangrijke passage in het kader van het daarnet gevoerde debat. Ik wil immers een paar cijfers citeren die de stelling van de heer Goris, die net is buiten gegaan, weerleggen. Deze cijfers bewijzen mijns inziens onze stelling zeer overtuigend.

Met de verkiezingsuitslagen van 1999 als basis stellen wij vast dat de MR in Brussel-Halle-Vilvoorde 7.102 stemmen minder behaalt dan de VLD in de kieskringen Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven, maar

01.43 Dirk Pieters (CD&V): Voilà qui m'encourage!

L'an prochain, bon nombre de nouveaux Belges participeront aux élections. Ils voteront surtout pour des listes francophones. Par ailleurs, le gouvernement a assoupli considérablement le droit de vote des Belges à l'étranger. Ces Belges peuvent en outre choisir la commune dans laquelle ils émettront leur vote. Pour les francophones, il pourrait être intéressant de voter dans l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde.

Parallèlement, sur les listes francophones de Bruxelles-Hal-Vilvorde, vingt-neuf candidats peuvent se présenter alors qu'il n'y a que vingt-deux mandats à pourvoir, et ce, uniquement parce que la liste néerlandophone compte également vingt-neuf sièges, à l'inclusion toutefois des sept candidats pour Louvain. Sur ce point non plus, les partis flamands de la majorité n'ont pu imposer l'application des règles du jeu normales.

01.44 Dirk Pieters (CD&V): Le système de l'apparentement ne sera plus appliqué qu'à Bruxelles-Hal-Vilvorde. Sur la base des résultats électoraux de 1999, les partis flamands perdraient, conformément au niveau système, deux sièges: un siège actuellement attribué au VLD irait au MR et un siège CD&V

met deze nieuwe regeling wel één zetel meer krijgt. Sterker nog, Ecolo behaalt in deze kieskring 21.673 stemmen minder dan CD&V in Brussel-Halle-Vilvoorde, maar krijgt een zetel meer. Hoe valt dit te rijmen met de betrachting van de regering om, ik citeer: “de eenvormigheid te waarborgen en ook om een einde te stellen aan de onvoorspelbaarheid en de onrechtvaardigheid van het huidige systeem van de apparentering”? Trouwens, als de apparentering zo slecht is als de Vlaamse meerderheidspartijen beweren, waarom hebben zij dan ingestemd met het behoud ervan voor de Franstalige lijsten in Brussel-Halle-Vilvoorde en Waals-Brabant? Het kiesstelsel dat paars-groen voorstelt in Brussel-Halle-Vilvoorde en Nijvel is veel onvoorzichtelijker, onvoorspelbaarder en onrechtvaardiger dan het bestaande. Wil de kiezer er wijs uit geraken dan zal hij zich door een cursus electorale spitstechnologie moeten worstelen waarbij hij onder meer zal vaststellen dat de regeling op verschillende punten strijdig is met de Grondwet. Al degenen die aan het debat hebben deelgenomen, hebben veel tijd moeten investeren in de studie van dit dossier. Dat kan inzake de electorale spitstechnologie tellen. Dit is onze job, wat moet het voor de andere mensen dan wel zijn.

Men kan uiteraard, zoals premier Verhofstadt en de VLD doen, altijd een slechte regeling – het regeringsvoorstel – vergelijken met een nog slechtere regeling. Dat is wat de heer Goris daarnet deed, namelijk de verticale splitsing onder de Vlaamse lijsten of geen gewaarborgde vertegenwoordiging van Vlaamse verkozenen in Brussel om vervolgens te concluderen dat het eerste systeem minder nadelig is om het uiteindelijk als voordelig voor de Vlamingen voor te stellen. Dat is wat de heer Goris eigenlijk heeft gedaan, zowel in zijn artikel van deze zomer als in het debat van daarnet. Hij moet zijn rekenmachine dringend laten nakijken, want op basis van de verkiezingsuitslagen van 1999 verliezen de Vlaamse partijen met de nieuwe regeling wel degelijk 2 zetels.

Met de bevolkingsevolutie heeft het verlies niets te maken. In de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde zijn er immers evenveel zetels te begeven als in 1999. Waar collega Goris het haalt om te durven te zeggen dat de regeling de band tussen de Franstaligen in Brussel enerzijds en die in Vlaams-Brabant anderzijds doorknipt, is ons een raadsel. Die band wordt helemaal niet doorgeknipt. Integendeel, het is de band tussen de Vlamingen in de kieskring Leuven en die in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde die wordt doorgeknipt, zoals ik in het begin heb aangetoond. Precies het tegendeel van wat collega Goris beweerde is waar.

Onze conclusie is dat zoals in zowat alle communautaire dossiers onder de blauw-rood-groene regeringen de Vlaamse partijen ook in het dossier van de kieswetwijziging aan het kortste eind trekken. De Franstalige partijen gingen pas akkoord met de hervorming, nadat ze de zekerheid hadden dat ze hun electorale positie konden versterken. Daarbij komt nog dat de paars-groene meerderheid een einde wil maken aan het uit de evenredigheid voortvloeiende numerieke overwicht van de Vlamingen in de Senaat die in de toekomst paritair zal worden samengesteld. Broze communautaire evenwichten worden op de helling gezet om de illusie te bestendigen van een godsvrede die precies daardoor wordt ondergraven.

passerait à Ecolo, et ce, alors que les listes francophones ont obtenu moins de voix. Si l'apparementement est si désastreux, pourquoi le maintient-on?

Le système électoral proposé pour Bruxelles-Hal-Vilvorde, Louvain et Nivelles est moins transparent, moins prévisible et moins juste que le système actuel et requiert pratiquement que l'électeur suive un cours de technologie électorale de pointe. Sur plusieurs points, la réglementation est contraire à la Constitution.

M. Goris a tort de comparer cette mauvaise réglementation avec une réglementation plus mauvaise encore – celle relative à la scission verticale – pour conclure que les choses ne sont pas aussi graves. Les Flamands perdent deux sièges dans l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde et le lien entre les électeurs flamands et les électeurs de Louvain est rompu. C'est exactement l'inverse de ce que M. Goris prétend.

Les francophones n'ont marqué leur accord que lorsqu'il est apparu qu'ils pouvaient renforcer leur position électorale et les Flamands sont les perdants. Il est clair que la présente réforme est défavorable pour la Flandre et pour l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde en particulier; elle est par ailleurs catastrophique pour la démocratie.

Je lance un appel à tous les collègues pour qu'ils réfléchissent avant de voter. Cela demande du courage de s'opposer au diktat qui leur est imposé par leur parti, mais l'histoire le retiendra.

De globale balans van de hervorming is dus zonder meer negatief voor de Vlamingen, zeker voor die uit Brussel-Halle-Vilvoorde die reeds bij de eerstvolgende verkiezingen het gelag zullen betalen. Bij uitbreiding en op basis van de argumenten die in het debat werden ontwikkeld en waarvan ik er een aantal in de inleiding heb vermeld, is het ook een catastrofe voor de democratie.

Als besluit zou ik alle collega's willen aanspreken wat dat laatste punt betreft. Ik roep alle Vlaamse collega's, voor zover zij nog een heel klein beetje Vlaamse fierheid hebben, en inzonderheid de collega's die in Halle-Vilvoorde en Leuven werden verkozen, op om zich nog te bezinnen voor de stemming. Naar het schijnt zullen de stemmingen vanaf 18 uur beginnen. Er is dus nog behoorlijk wat tijd voor een bezinning. Collega's, het vraagt moed om tegen een opgelegde tuchtstemming in te gaan. De geschiedenis zal u echter loven in plaats van u te veroordelen indien u dat doet.

01.45 Pierre Lano (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik heb twee bemerkingen die niets te maken hebben met de kern van de zaak. In de eerste plaats wil ik u feliciteren met de vernieuwing van de zaal. Alles verloopt elektronisch. Destijds heb ik wel gesuggereerd – dit is een opmerking aan de quaestoren - om de nodige voorzieningen te plannen om eventueel een pc te kunnen gebruiken in de plenaire zaal. U hebt mij geantwoord dat zulks nog niet actueel was. Ik heb misschien een nieuw voorstel. Ik heb hier mijn hand-held met mijn nota's bij mij. Als hier een jack en een scherm ter beschikking was, dan zou een en ander veel gemakkelijker zijn.

01.45 Pierre Lano (VLD): Mon intention n'est pas de jeter de l'huile sur le feu, ni de provoquer la majorité. Le résultat du vote est déjà connu et ma voix n'y changera rien. Néanmoins, je ne suis ni passif, ni lâche et je ne change pas d'opinion du jour au lendemain.

De **voorzitter**: Mijnheer Lano, ik zal u iets verklappen. Ik was daartegen. Nu zie ik nog iedereen die in het halfroond zit. Ik had er wat problemen mee om ze allemaal achter een scherm te zien zitten.

01.46 Pierre Lano (VLD): Mijnheer de voorzitter, iedereen heeft natuurlijk zijn mening. Ik ben echter nogal progressief, een modernist.

De **voorzitter**: Er moeten er van alle soorten zijn.

01.47 Pierre Lano (VLD): Natuurlijk. Een tweede opmerking is een boutade aan het adres van de minister. Mijnheer de minister, ik heb u gisteren nogal heftig te keer zien gaan tegen de oppositie, omdat zij naar de Raad van State zijn getrokken voor een prul van niets. Dat is wel juist, maar toen u in de oppositie zat, hebt u dat ook gedaan. Ik ben eigenlijk verrast dat de oppositie niet gereageerd heeft zoals ik dat zou hebben gedaan, namelijk met de opmerking dat onze vergadering de gemeenschap een pak geld zal kosten ingevolge het extra werk. Dat is bij wijze van boutade uiteraard.

01.47 Pierre Lano (VLD): La législation électorale proposée renferme des éléments positifs. Aux dires de mon président de groupe, il s'agit d'un compromis honorable. C'est exact, mais il y avait moyen de mieux faire.

Mijnheer de minister, als u niet behoort tot de vijftig personen die het beleid in ons land zullen vastleggen, dan moet u zich, om uw boterham te verdienen, uiteraard bezighouden met andere zaken die nuttig kunnen zijn voor het Parlement.

Ik zal uiteraard spreken met de vaardigheden waarover ik beschik. Ik zal mijn boodschap bondig maken zonder daarom in oneliners te vervallen. Ik wil ook niet herhalen wat ik reeds in de commissie heb gezegd. Ik zal kort mijn mening vertolken.

Ik wil trouwens de minister feliciteren want hij is de grote winnaar van dit proces. Ik meen dat we de moed moeten hebben om hem dit succes te gunnen. Uiteraard behoort het mij niet toe om agressief te zijn, collega's van de oppositie. U zult dit waarschijnlijk wel begrijpen. Ik moet hier geen olie op het vuur komen gieten en ik wil de meerderheid uiteraard ook niet provoceren.

(...): (...)

01.48 Pierre Lano (VLD): De uitslag van de stemming is nu reeds gekend. Ik beseft dat mijn stem geen invloed zal hebben op het eindresultaat. Ik ben echter niet passief en laf. De minister zal dit kunnen getuigen. Van de eerste dag heb ik over deze aangelegenheid met de heer Vande Lanotte gesproken. Ik heb mijn mening vertolkt en zal vandaag mijn kar niet keren.

Mijn appreciatie is niet zwart-wit. Ik wil ook het bedje van de antipolitiek niet spreiden. Ik vind dat deze kieswethervorming ook goede elementen bevat. Onze fractieleider heeft gezegd dat het een eerbaar en goed compromis is. Ik ben veeleer geneigd om dit te beamen maar ik vind dat het nog beter kon. Het kon beter omdat sommige hervormingen mij nogal virtueel lijken, bewijze daarvan het feit dat hier wordt geredetwist over de toekomstige rol van de Senaat en het al dan niet verliezen of winnen van een aantal zetels in Brussel. Dit zijn allemaal virtuele opmerkingen waarover veel wordt gefilosofeerd en gedebatteerd. Ik wacht nog steeds af want de kiezer zal uiteindelijk beslissen. Andere elementen zullen reeds bij de volgende verkiezingen gelden en ik meen dat bepaalde hervormingen betwistbaar zijn.

Collega's, u weet dat ik niet tegen hervormingen ben, wel integendeel. Ik vind dat wij ook rekening moeten houden met de evolutie in de parlementaire instellingen. Bovendien moet men het politieke landschap laten evolueren. Eventueel moeten ook de kieskringen en bepaalde elementen van de kieswetgeving worden gewijzigd. Ik heb drie bedenkingen.

01.49 François Dufour (PS): Monsieur Lano, je suis d'accord avec vous: le paysage politique doit évoluer, mais surtout dans le bon sens.

01.50 Pierre Lano (VLD): Monsieur Dufour, je prends acte de votre déclaration.

01.51 François Dufour (PS): Je n'en dis pas plus.

01.52 Pierre Lano (VLD): C'est ce que je voulais dire, monsieur Dufour.

Ik keer terug naar de provinciale kieskringen. Als er in dit halfroond een niet-parochiaal denker is dan is het volgens mij toch wel Pierre Lano. Ik ben altijd voorstander geweest van een grotere kritische massa. In 1976 heb ik al gepleit voor een groot-Kortrijk toen in de streek de mogelijkheid bestond om de steden buiten Kortrijk te isoleren. Ik vind dat er in mijn streek slechts plaats is voor drie

01.48 Pierre Lano (VLD): Certaines propositions, qui seront déjà une réalité lors des prochaines élections, sont sujettes à discussion. L'électeur décidera. Je ne suis pas opposé aux réformes, bien au contraire, et il faut aussi oser modifier une législation électorale. Néanmoins, j'ai trois objections à formuler.

S'il y a bien quelqu'un qui n'a pas l'esprit de clocher, c'est moi. J'ai toujours plaidé en faveur de circonscriptions électorales plus étendues. Dès 1976, j'ai plaidé pour leur élargissement en

steden: Menen, Kortrijk en Waregem. Een dergelijke evolutie zou volgens mij bijdragen tot een beter bestuur van het geheel want tal van taken zijn gewoon niet betaalbaar wanneer zij op kleine schaal moeten worden uitgevoerd. Ik ben voorstander van schaalvergroting. In het voetbal heb ik twintig jaar geleden reeds gepleit voor fusies en schaalvergroting. In de streek werd ik daarvoor haast gefusilleerd. U ziet wat er is gebeurd met de verschillende faillissementen. Ik wil niet beweren dat deze hervorming zal leiden tot het faillissement van het land.

Ik ben geen parochiale denker, maar volgens mij zijn er toch limieten aan de schaalvergroting. Ik bedoel niet alleen democratische limieten, maar ook zaken als oppervlakte, aantal inwoners, de fysiek van de betrokkene, de tijdsbesteding van de betrokkene. Een vraag die ik mij stel is bijvoorbeeld of het wel verantwoord is dat de loadfactor, de werklast, het werktempo van een volksvertegenwoordiger uit Antwerpen vijf keer groter moet zijn dan die van een volksvertegenwoordiger uit Luxemburg. Zo is het immers. Hier zijn er 250.000 of 300.000 inwoners, daar zijn het er 1.640.000. Het is gemakkelijk te zeggen dat de provincies herkenbaar zijn en dat iedereen zich daarmee kan identificeren, en dat is juist. Ik heb een wetsvoorstel ingediend voor mijn provincie, maar heb ook gesuggereerd om eventueel de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Antwerpen in twee kieskringen in te delen. Het gevolg zou zijn dat die dan bijna even groot zijn als de grootste vandaag, Limburg. Men heeft gemeend dit voorstel niet te moeten onderzoeken. Tegelijk zou echter het probleem van de apparentering ook grotendeels zijn opgelost. Dat is een opmerking.

Mijn tweede opmerking betreft het herinvoeren van de opvolgers. Ik begrijp nog altijd niet waarom men dat eerst afschaft en het dan herinvoert. Ik heb tijdens de lange bespreking maar een argument daarvoor gehoord: het zou kansen geven aan jongeren en de vernieuwing van de partij. Ik vind dat indien men correcties wil invoeren, coöptatie een even democratisch systeem is. Het is ten minste eerlijker: men weet wie men kiest en men weet wie kiest. Men kiest voor de beste. Het is een soort van meritocratie, maar het is duidelijk en eerlijk. Nu gaat men effectieve kandidaten die bloed, zweet en tranen hebben gekend en mogelijk honderd stemmen te kort komen, straffen ten voordele van iemand die op de eerste plaats is geparachuteerd. Ik vind dat onrechtvaardig ten opzichte van al die mensen die zich zullen inzetten om ook verkozen te kunnen worden. Ik zie niet in waarom men opvolgers moet invoeren. Om te beginnen zijn zij al niet zeker dat zij zullen opvolgen. Verder zou het ook kunnen dat omwille van de cumulatie van een aantal dingen als het figureren van de zwaargewichten op de effectieve plaatsen, veel goede kandidaten die vandaag zijn verkozen in dit Parlement, geen kans meer zullen krijgen omdat zij zullen worden voorbijgestoken door de zwaargewichten of bonzen van de partij. Ik vind dat onbillijk. Er waren andere methoden om kansen te bieden aan de opvolgers of nieuwelingen.

Mijn derde bedenking is dat deze wetgeving toch wel bepaalde bedenkelijke maatschappelijke tendensen gaat versterken. Denk aan de mediatisering. De legitimiteit van de politiekiers wordt cathodisch. Gisteren hebben we dat nog gezien op televisie. Mevrouw Pharah de

Flandre occidentale. Les circonscriptions devaient-elles coïncider avec les provinces? Je n'en suis pas si sûr. L'élargissement a ses limites, dictées notamment par la superficie et le nombre d'habitants. La charge de travail d'un élu anversois est peut-être cinq fois plus importante que celle d'un élu luxembourgeois. Il faudrait peut-être diviser la Flandre orientale, la Flandre occidentale et Anvers en deux circonscriptions électorales. Ces zones seraient alors environ de la taille du Limbourg. Le problème de l'apparementement serait ainsi largement résolu.

Je ne vois toujours pas clairement pourquoi le système des suppléants a d'abord été supprimé pour ensuite être réintroduit. Par ailleurs, il faut donner leur chance aux jeunes et les cadres des partis doivent être renouvelés, mais la cooptation respecte également les principes démocratiques et elle est transparente. A présent, ce sont les ténors des partis qui décident. De bons candidats pourraient rester sur la touche.

La loi renforce une certaine évolution de la société comme la médiatisation de la politique. Nous évoluons de plus en plus vers une *amigocratie* où il n'y a de place que pour les ténors de la politique. Moi, personnellement, j'ai l'ambition d'être un bon joueur de deuxième classe et chacun mérite sa place. La professionnalisation de la carrière politique est une autre tendance. Je crains une évolution vers le système français dans lequel on est soit homme ou femme politique, soit fonctionnaire. Il me paraît essentiel que la Chambre soit accessible aux acteurs de la société civile. Rompre les ponts entre la politique et le citoyen n'est pas une bonne idée. Les grands communicateurs ne sont

Aguirre kent mijn naam niet alleen, maar weet nu ook hoe ze hem moet uitspreken. Het is bewezen dat de mediatisering toch wel tot een grotere concentratie van macht zal leiden.

Er komt een splitsing tussen de happy few en de anderen. Het is een soort van amigocratie. Persoonlijk heb ik daar niks tegen.

Ik weet niet meer wie gezegd heeft dat er nu drie soorten van politici zullen ontstaan, met name politici van eerste, tweede en derde klasse. Ik heb er echter geen probleem mee om een goede tweedeklasser te zijn. Iedereen heeft zijn rol. Er is plaats voor iedereen op voorwaarde dat men tenminste een goede inbreng levert in de debatten in deze Kamer. Dat is de essentie van de zaak. Ik ben ook bevreesd voor een zekere professionalisering. Het doet mij denken aan het Franse systeem van vandaag. U bent er ofwel politicus ofwel ambtenaar en u verandert. Er is wel volkomen zekerheid van betrekking. U bent eens aan de macht, u bent er eens buiten maar er is geen verandering in uw inkomen. Zoals de minister het zegt gaat het dus om carrièreplanning. Ik weet niet of men in de politiek aan carrièreplanning moet doen. Dat is een ander debat. Ik vind het echter essentieel dat een Kamer, een legislatieve instelling altijd ruimte moet bieden aan actoren van de civiele maatschappij. Ik denk dat dit heel nuttig is. Indien er geen bruggen meer zullen bestaan tussen de civiele maatschappij en het Parlement en de politiek, zal men veel verliezen. Er moet dus ruimte blijven bestaan en die mediatisering zal dat steeds moeilijker maken.

Ik voeg daaraan toe dat de great leaders natuurlijk great communicators moeten zijn.

Het is bewezen dat in ons land de great communicators niet altijd de great leaders zijn. Er bestaat een duidelijk verschil tussen vorm en inhoud.

Men heeft bij onderhavig wetsvoorstel kansen laten liggen. De huidige politiek wordt erin weerspiegeld. Het getuigt van een kortetermijnpolitiek: wij zullen morgen wel zien en het langetermijndenken laten wij aan de anderen over, in de hoop dat alles goed afloopt. Het is evident dat de kloof met de burger zal vergroten, hoewel sommigen dat betwisten. De macht van de participatie zal vergroten en ook dat wordt door sommigen betwist. Ik vind het jammer. Men had het anders kunnen opvangen.

Ik besluit. Mijns inziens wordt het land geconfronteerd met ernstigere uitdagingen dan de kieswethervorming, die ik tot de randverschijnselen reken. Sommigen zeggen dat de hervorming niet neutraal is, maar dat debat laat ik over aan de politici van eerste klasse. De cumulatie van de drie elementen - de pariteit, de verruiming van bepaalde partijen en de kieswetgeving - maakt het voor velen onder ons moeilijk en zaait onrust. Ikzelf blijf sereen. Als ik deelneem aan de verkiezingen, dan zal ik - daarvan ben ik nog altijd overtuigd - verkozen worden, maar ik weet dat het voor anderen anders ligt. Indien men met meer reflectie was opgetreden, zou er meer mentale rust zijn in de laatste maanden van de legislatuur.

d'ailleurs pas toujours de grands dirigeants.

La proposition n'exploite pas toutes les possibilités. Ceci est caractéristique de la vision à court terme du gouvernement. La participation se renforcera encore. A mes yeux la réforme électorale n'est toutefois qu'un phénomène marginal. Je regrette que la parité, l'élargissement de certains partis et la réforme électorale suscitent de l'inquiétude. L'électeur n'a pas demandé cette réforme. Les parlementaires doutent. Je voterai non en âme et conscience.

Kortom, mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de kiezer heeft de wijziging van de kieswetgeving zeker niet gevraagd. De meerderheid van het Parlement twijfelt en ik zal in eer en geweten neen stemmen.

De **voorzitter**: De lijst van de sprekers in de algemene bespreking is hiermee uitgeput. Nu komt de repliek van de vice-eerste minister. In totaal hebben 23 sprekers het woord gevoerd vanop het spreekgestoelte.

Il y a eu beaucoup d'interruptions également.

Nu volgt een korte repliek, zoals aangekondigd door de minister en dan gaan wij over tot de artikelsgewijze bespreking.

01.53 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mijnheer de voorzitter, ik zal niet teveel tijd in beslag nemen, maar ik denk dat het goed is een paar antwoorden te geven en een paar opmerkingen te formuleren.

Waar discussiëren wij over? Wij vergelijken hier twee systemen. Er was het systeem van de vorige verkiezingen, georganiseerd op arrondissementeel niveau, met een volledige lijststem, met apparentering en zonder de mogelijkheid dat kandidaten opkomen voor zowel de Kamer als voor de Senaat.

Wij gaan nu over naar een systeem van provinciale kieskringen, met een beperkte, halve lijststem, zonder apparentering en met de mogelijkheid voor de kandidaten om zowel voor de Kamer als voor de Senaat op te komen. Daar gaat de discussie in hoofdzaak over.

Er werden verschillende elementen naar voren gebracht. Ik zou de beide systemen op een vijftal punten willen vergelijken. Wat verschilt er?

Een eerste punt – het werd hier heel vaak aangehaald – betreft de impact van de burger en van de kiezer: wie beslist over wie verkozen is? Laten we even dat aspect in het vorige systeem onder de loep nemen. Wie besliste in het vorige systeem wie in Sint-Niklaas de CVP vertegenwoordigde? Was het de kiezer die dat besliste, of zette het partijbestuur de betrokkene op de eerste plaats? Wie besliste wie van het Vlaams Blok in Leuven werd verkozen, de kiezer of het partijbestuur van het Vlaams Blok? Het antwoord is: de partij-instantie besliste.

In het nieuwe systeem, waar er verscheidene verkozenen zijn per kieskring – een structureel verschijnsel voor iedere partij – en met een gehalveerde lijststem is wie het eerst staat, nog altijd belangrijk, maar bestaat er de mogelijkheid dat de kiezer de tweede, de derde of de vierde kandidaat op de lijst naar voren schuift en iemand anders naar de Kamer stuurt.

Vergeleken bij het huidige is in het nieuwe systeem de impact van de kiezer op wie naar het Parlement gaat onmiskenbaar groter. Dat is een eerste element dat men niet kan ontkennen. Ik heb nochtans vaak gehoord dat de partijenakels belangrijker zouden worden. Nee, de kiezer wordt belangrijker.

Een tweede element...

01.53 **Johan Vande Lanotte** ministre: Toute la discussion porte sur la comparaison entre deux systèmes: l'ancien système, basé sur les arrondissements et avec un poids prépondérant pour le vote en tête de liste, avec apparentement et sans possibilité de double candidature et puis le nouveau système avec des circonscriptions électorales provinciales, la possibilité pour les hommes politiques de se présenter tant à la Chambre qu'au Sénat, sans apparentement et avec la réduction de moitié de l'effet dévolutif du vote en tête de liste.

Dans le nouveau système, le poids de l'électeur est en fait plus important que dans l'ancien. Dans l'ancien système, ce sont surtout les partis qui décidaient qui irait au parlement par le biais de l'attribution des places sur les listes. L'électeur ne pouvait pas directement exercer son influence. A présent, il y aura davantage d'élus par parti dans chaque circonscription électorale et le poids de la voix de l'électeur augmente grâce à la diminution de l'importance du vote en tête de liste.

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, een ogenblikje graag. Laten we element per element werken. De heer Dufour wil u onderbreken in verband met het eerste element. En daarna ook de heer Tant. Daarna zullen wij uw volgende elementen behandelen.

01.54 François Dufour (PS): Monsieur le président, si je comprends bien, le vice-premier ministre est satisfait du fait que l'électeur aura davantage à dire, alors que les partis auront moins à dire. Cela m'étonne très fort, car, comme je vous l'ai dit, ce ne sont pas les hommes qui sont reconnus au niveau de l'organisation démocratique, mais bien les partis.

Vous décidez de vous attaquer aux partis, monsieur le vice-premier ministre. C'est bien sûr votre droit mais vous mettez le doigt dans un engrenage qui vous conduira directement dans une voie sans issue. Cela mènera au poujadisme. Vous voulez privilégier les individualités plutôt que les idées. Dans cette cacophonie que vous appelez de tous vos vœux, la démocratie n'aura plus demain que peu de respectabilité.

Comparons l'ancien système avec apparentements et le nouveau qui supprime les apparentements mais qui permet de se présenter directement à la Chambre et au Sénat. Si vous pensez que les électeurs auront quelque chose à dire lorsqu'ils voteront pour des candidats qui seront têtes de liste de part et d'autre, sans savoir ce que ceux-ci feront de leur mandat, vous vous trompez. Il est possible que de telles solutions vous aient été proposées par des conseillers mais, en tout cas, elles ne sont vraiment pas fiables pour la démocratie.

01.55 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, de minister maakt al heel het debat dezelfde vergissing. Hij stelt verkiezingen voortdurend en exclusief in het teken van de kandidaten die gekozen moeten worden. Het uitgangspunt van ons verkiezingssysteem is in een eerste fase de verdeling van de zetels tussen partijen, tussen lijsten. Pas in een tweede fase gebeurt de toewijzing van de zetels aan kandidaten.

Mijnheer de minister, die eerste fase is niet zomaar vormelijk van belang. Dat element laat precies toe om aan de kiesstrijd inhoud te geven, om met een boodschap naar de mensen te gaan, om hun vertrouwen te vragen, niet alleen op basis van wat men is, maar ook op basis van waarvoor men staat. Wat dat laatste betreft, mijnheer de minister, laat u bijzonder in uw kaarten kijken. Deze hervorming herleidt de verkiezing nog meer tot een personenkwestie. Deze hervorming is een gemiste kans. Hier wordt de halve inhoud van de politiek ontnomen.

01.56 Joos Wauters (AGALEV-ECOLO): (...)

01.57 Paul Tant (CD&V): Mijnheer Wauters, ik ben vrij goed geplaatst om daarover te spreken. Ik heb nooit veel te klagen gehad over de kiezer en naar ik hoop hij over mij ook niet, maar dat neemt niet weg dat ik politiek zie als het bedrijf waar men precies op basis van zijn gedachtegoed het vertrouwen vraagt van de mensen en niet op basis van populariteit.

01.54 François Dufour (PS): Als ik het goed begrijp, dan is de vice-premier tevreden dat de kiezer meer en de partijen minder te zeggen krijgen. Indien u het belang van de partijen echter niet langer erkent, staat de deur open voor poujadisme, want de individuen zullen op het voorplan treden en niet de ideeën. Het nieuwe stelsel, zonder apparentering en met de mogelijkheid om zowel voor de Kamer als voor de Senaat kandidaat te zijn, biedt geen waarborgen voor de democratie.

01.55 Paul Tant (CD&V): Le ministre commet l'erreur fondamentale de ramener les élections à la désignation de certaines personnes. Mais les élections, c'est en premier lieu la répartition de sièges à pourvoir entre les partis. Le contenu des programmes de parti doit prévaloir. Je n'ai jamais manqué de voix mais j'ai toujours supposé que ces voix m'étaient attribuées sur la base de mon message et non de ma personne.

Mijnheer de minister, ik richt mij even rechtstreeks tot u, als ik mag. De boodschap die u in de commissie bracht toen het erop aankwam deze tekst te verdedigen, verwees voortdurend naar de behoefte aan carrièreplanning binnen de lijst. Mensen, lees het verslag er maar op na. Dat is de echte motivering.

De **voorzitter**: Mijnheer Tant, onderbrekingen mogen geen tweede discours worden. Wij moeten toch ons debat kunnen houden.

Ik geef nog kort het woord aan de heer Bourgeois. Zo gaat het niet meer. Om te spreken moet men zich ingeschreven hebben. We verliezen hier uren aan onderbrekingen.

01.58 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mijnheer de voorzitter, dit is geen debat meer. Ik heb de hele tijd geluisterd naar iedere interventie. Ik hervat mijn betoog, ik spreek twee minuten, en men maakt er een debat van tien minuten van. Dan moet men niet verwachten dat ik nog antwoord.

01.59 **Raymond Langendries** (cdH): (...)

01.60 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Monsieur Langendries, je dispose de quinze minutes pour intervenir mais vous ne cessez de m'interrompre. Je ne vous ai pas interrompu lorsque vous parliez.

Le **président**: Il est exact, monsieur Langendries, que souvent un orateur est interrompu alors qu'il vient de prendre la parole. Ce n'est pas une façon de mener un débat.

01.61 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, de minister ontwikkelt een gedachtegang die enige interactie vraagt en verdient.

Mijnheer de minister, u ontwikkelt als eerste argument ten voordele van de grotere kieskringen het gegeven dat de kiezer meer inspraak zal hebben. Ik meen dat dat een ander debat is, dat gevoerd is bij de halvering van de lijststem. Ik had toen de indruk, mijnheer de minister, dat uw partij niet direct de grootste aanhanger was van de afschaffing van de lijststem. U was een afremmende factor, terwijl de VLD de individualisering ten top wou drijven. Ik hoop dat u, als vertegenwoordiger van de socialistische partij, nog altijd zoekt naar een zeker evenwicht tussen partijen, ideeën, programma's en een partijdemocratie die bepaalde mensen naar voren schuift enerzijds, en de kiezer anderzijds. Wij zeggen dat het een soort kiesverenigingen worden. Ik heb in mijn kantoor een stemaffiche hangen uit de 19de eeuw. Het gaat om lijst 1 en lijst 2. Daarop stonden de kandidaten alfabetisch gerangschikt. Ik neem aan dat u niet naar die periode wilt terugkeren. Met het voorgestelde systeem riskeert u dat een aantal BV's op lijsten komen die vrije atomen zijn en het partijprogramma niet kennen of onderschrijven.

01.62 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Tout d'abord, monsieur Dufour, comment expliquez-vous qu'un certain nombre de pays voisins, où il n'existe pas de case de tête, puissent rester des démocraties? Diverses options peuvent être choisies en démocratie. Vous prétendez que les solutions proposées mèneront au poujadisme mais comment expliquez-vous alors que les autres pays qui ne connaissent pas le système de la case de tête puissent survivre?

01.61 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Le ministre argue du fait que la réforme électorale renforcera la participation des électeurs. Mais je rappelle que le SP.A n'était pas favorable à la suppression du vote en tête de liste. Le risque de voir se présenter des personnalités médiatiques flamandes ignorant jusqu'au contenu du programme de leur parti n'est pas illusoire. Les socialistes surtout doivent tendre vers l'équilibre entre les programmes et les individus.

01.62 Minister **Johan Vande Lanotte**: Ik zou graag mijn uiteenzetting voortzetten, maar ik word voortdurend onderbroken. Ik heb nochtans twee dagen keurig naar alle argumenten geluisterd. Er bestaan verschillende

Ik kom tot uw opmerkingen.

Ten eerste, ik kan met evenveel recht en rede beweren dat hoe kleiner de kieskring, hoe belangrijker de loutere persoon is en hoe minder belangrijk de partijstandpunten zijn. Dat kan ik net zo goed zeggen. De dominantie van een plaatselijke persoon op een klein arrondissement is net zo groot.

Ten tweede, ik ben geen voorstander van een systeem waarin alleen de partij of alleen het individu telt. In kleine kieskringen, zelfs met een halve lijststem, hebben bijna alle partijen per arrondissement in heel veel plaatsen slechts één verkozenen en die ene verkozenen is de lijsttrekker. De impact van de kiezer op de keuze van de partij is groot – dat is goed – maar de impact van de kiezer op wie het is, is onbestaande. In het systeem met grotere kieskringen en een halve lijststem heeft de kiezer impact op het programma en de partij, maar ook op de persoon die wordt verkozen. Daardoor heeft hij een grotere mogelijkheid tot beïnvloeding.

Ik kom tot het tweede punt. Ligt de kiezer daarvan wakker? Is de burger daarmee bezig? Ik heb hier gehoord dat de kiezer met deze zaken nooit bezig is. De kiezer zou zich niets van zo'n hervorming aantrekken. De burger vindt dat niet belangrijk. Is ooit al iemand daarover aangesproken? Ja.

Bij iedere verkiezing – ik praat voor mezelf en andere collega's – vragen mensen waarom een partij met 25% 1 zetel krijgt en de concurrent met 20% 2 zetels krijgt. Iedereen heeft al eens de opmerking gekregen dat men is achteruitgegaan, maar dat men toch een zetel heeft bijgekregen. Wat antwoorden wij dan in alle klaarheid aan de burger? Wij leggen hem het systeem van apparentering uit. In de eerste kandidatuur rechten geven wij daarover twee uur praktische oefeningen. Het is onmogelijk om dit aan een burger uit te leggen. Hoe moet u de mensen uitleggen dat een partij met 25% minder zetels heeft dan de partij met 20%? Dit is niet duidelijk. De afschaffing van de apparentering is mogelijk op provinciaal niveau, zonder dat de verhoudingen worden beïnvloed. Als u de apparentering afschaft en niet overgaat naar het provinciaal niveau, verandert u de machtsverhoudingen. Als u de machtsverhoudingen via dit stelsel niet wil veranderen, is de combinatie van provinciale omschrijvingen en apparentering een veel duidelijker systeem. Als u de arrondissementen niet vergroot en de apparentering vermindert, beïnvloedt u de machtsverhoudingen. Dan is de hervorming niet meer mathematisch neutraal, wat nu wel het geval is. U hebt dat ooit voorgesteld en u weet heel goed wat daarvan het resultaat is.

Meerdere kandidatuurstellingen zouden ook verwerpelijk zijn. Wij doen daarover heel hypocriet. Waarover gingen de vorige verkiezingen en hoe heeft iedere partij zich tijdens de vorige verkiezingen geprofileerd, zowel meerderheid als oppositie? Men heeft zich geprofileerd met één kopstuk. Het was Dehaene tegen

democratische opties. U zegt: "U begint aan poujadisme te doen". Hoe zit het in de andere landen? Ze kunnen zonder kopstem overleven.

Je puis tout aussi bien affirmer que l'impact personnel d'un candidat a beaucoup plus d'importance dans les petites circonscriptions électorales. L'électeur y vote d'ailleurs pour un parti donné, mais sans exercer aucune influence en ce qui concerne le candidat qui sera élu. Dans les grandes circonscriptions électorales, l'électeur pourra voter pour un parti, un programme et une personne.

J'ai également entendu dire que cette réforme ne préoccupe guère l'électeur. Pourtant, à chaque élection, des personnes me demandent comment il se fait qu'un parti qui a recueilli 25 % des suffrages n'obtient qu'un siège alors qu'un parti qui récolte 20 % s'en voit attribuer deux. Peu de citoyens savent ce qu'est l'apparement. C'est pourquoi nous le supprimons. Par la création des circonscriptions électorales provinciales, nous faisons en sorte que cette suppression ne modifie pas les rapports de force.

Une autre critique a trait aux conséquences prétendument pernicieuses de la double candidature. Elle est hypocrite. En 1999, MM. Dehaene, Verhofstadt et Tobback avaient mené le débat sur la crise de la dioxine mais, lors des élections, ils se sont présentés au Sénat. Grâce à notre système, l'électeur peut voter pour ceux qui assument effectivement la responsabilité politique, ce qui ne peut être que bénéfique pour son rapport à la chose politique.

Tout aussi hypocrites sont les observations concernant la médiatisation de la politique faites

Verhofstadt en Tobback en al de anderen. Wat was het thema? Eerst waren het een aantal andere zaken en finaal ging het om de dioxinecrisis. Het was een nationale verkiezing. De mensen zagen op televisie grote discussies tussen kopstukken, maar als er moest worden gekozen, konden die kopstukken nooit in de politieke Kamer komen, want zij konden hier niet aanwezig zijn. Wat was daarvan het resultaat? Als zij in de oppositie belanden – zoals de vroegere eerste minister –, vragen zij zich af wat zij in de Senaat doen. Zij zeggen in een oudemannenhuis te zitten dat beter zou worden afgeschaft. Dat is het huidige systeem. Het systeem van dubbele kandidatuurstelling laat ten minste toe dat de kiezer stemt voor degene die ook de inzet van de verkiezingen is. Het huidige systeem laat dat niet toe.

Dat is niet mijn opinie. Dat is ook wat de vorige eerste minister wou. Dat is wat wij altijd hebben gezegd, maar wat wij toen niet hebben kunnen realiseren. De kiezer zal nu stemmen voor degenen waarover het gaat en die politiek ook verantwoording zijn verschuldigd.

Ik ga nog kort in op de kritiek dat de politiek steeds mediatieker wordt.

Wie zegt dat? Onder andere Pieter De Crem, die precies elke dag in de media probeert te verschijnen. Wees niet hypocriet! Doe niet aan het spelletje mee! De enige commentaar van de heer Annemans tijdens het debat bestond erin te zeggen wie op televisie was verschenen, terwijl hij zelf voortdurend bezig is met de media. Wees toch niet zo hypocriet door luidkeels te roepen dat u niet moet weten van de media, terwijl u voortdurend in de schijnwerpers tracht te staan.

01.63 Danny Pieters (VU&ID): Mijnheer de minister, ik zou graag willen begrijpen wat u uiteindelijk bedoelt. Verdedigt u de stelling dat politici mediafiguren moeten zijn of spreekt u ze tegen? Uw persoonlijk gedrag suggereert veeleer de eerste stelling, maar bent u dan voorstander van de showdemocratie?

Anderen hun mediabelangstelling verwijten, maar zelf graag in de media komen, lijkt mij alleen maar te bevestigen dat u dat goed vindt. Aanvaardt u spelregels terzake?

01.64 Minister Johan Vande Lanotte: Laten wij toch niet hypocriet zijn. De media maken een onderdeel uit van onze maatschappij. Het zou toch je reinste hypocrisie zijn, te beweren dat de politici zich daar ver vanaf moeten houden?

01.65 Danny Pieters (VU&ID): Spelprogramma's en kookprogramma's dragen erg bij tot de democratie. Dat is duidelijk.

01.66 Minister Johan Vande Lanotte: Het is mogelijk om met inhoud in de media te verschijnen. Waarom zouden grotere kieskringen ertoe leiden dat politici met minder inhoud in de media verschijnen dan dat het geval was bij kleinere kieskringen? Kunt u dat uitleggen?

notamment par. M. De Crem, celui-là même qui était soucieux d'apparaître quotidiennement dans les médias lorsque l'occasion lui en était offerte. Jje songe aussi aux propos tenus hier aussi aux propos tenus hier par M. Annemans qui reprochait à la VRT de n'avoir pas couvert complètement ce débat.

01.63 Danny Pieters (VU&ID): Le ministre pense-t-il qu'il s'agit d'une évolution favorable? Est-il partisan d'une démocratie médiatique?

01.64 Johan Vande Lanotte, ministre: Les médias font partie intégrante de notre société. Nous ne pouvons quand même pas nier cette évidence..

01.66 Minister Johan Vande Lanotte: Dans les petites circonscriptions, il faut également veiller à apparaître régulièrement dans les pages des journaux régionaux pour être élu.

Ik kom uit een kleine kieskring. Wel, waartoe is een parlamentslid uit een kleine kieskring verplicht? Hij is verplicht in de regionale pagina's van de kranten te verschijnen. Daarmee moet hij zich bezighouden wil hij verkozen worden, maar niet met nationale thema's. Dat is de waarheid.

01.67 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, het verwijt dat de minister lanceert ten aanzien van onder andere de heer De Crem, dat hij aandacht heeft voor de media, is wel zeer verregaand, zeker voor een lid van een politieke partij die werkelijk niet moet klagen van media-aandacht en die bovendien bepaalde media in belangrijke mate in handen heeft. Inderdaad, hoe heeft Sigfried Bracke Freya Van den Bossche niet gemaakt op de VRT? In welke mate werden Kathy Lindekens, Staf Nimmegeers en momenteel Steve Stevaert gelanceerd door de VRT? Mijnheer de minister, uw politieke partij profiteert van de manipulatie door de VRT en daarvan maakt u thans misbruik. Dat is de waarheid!

01.68 Minister Johan Vande Lanotte: Hier werd de discussie over wat vandaag niet als wetsontwerp op de agenda staat, aan gekoppeld, met name de hervorming van de Senaat. Daarover wens ik toch even uit te weiden, omdat ik terzake een andere visie voorsta dan dewelke hier werd verdedigd.

Er werd uitvoerig gediscussieerd over de pariteit. Dat is niet onlogisch, maar de hervorming van de Senaat is niet de hervorming naar een pariteit. De hervorming van de Senaat is drievoudig.

Ten eerste, de Senaat wordt samengesteld vanuit de delen van de federale Staat, namelijk van de Nederlandstalige en de Franstalige gemeenschappen. De grootste vernieuwing is dat de Senaat niet meer een via verkiezingen op federaal niveau samengestelde tweede kamer is, maar een kamer van de gemeenschap. Dat is de eerste wijziging. Die wijziging, collega's van CD&V – en dit is niet polemisch bedoeld – wilden wij bij de vorige hervorming ook reeds doorvoeren, maar we zijn daar niet toe gekomen. Dat was niet om partijpolitieke redenen, maar omdat het op dat ogenblik wel bespreekbaar was maar niet gewild door de senatoren. Daarvoor had ik wel respect.

Thans komt men tot een Senaat van de gemeenschap.

Monsieur Langendries, je réponds à la critique émise envers le Sénat. Les parlementaires ont discuté de ce sujet. Le rapport n'est pas encore sur la table, mais les membres du parlement en ont quand même discuté.

Le **président:** Monsieur Viseur, plusieurs membres ont parlé de cela!

01.69 Johan Vande Lanotte, ministre: Plusieurs orateurs ont évoqué le projet concernant le Sénat. J'ai le droit et même la responsabilité de répondre à cet égard! Dès lors, que les parlementaires ne commencent pas à épiloguer! Ils me posent des questions; je réponds.

Niet onbelangrijk voor mensen die het federale model gesteund

L'important est de faire passer un message devant les médias

01.67 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Le parti du ministre s'efforce aussi d'attirer sans cesse l'attention des médias et profite largement de la manipulation de la VRT. Des personnages comme Freya Van den Bossche et Staf Nimmegeers doivent leur popularité à la chaîne publique qui se trouve sous l'emprise du SP.A.

01.68 Johan Vande Lanotte, ministre: La réforme du Sénat comprend trois volets. Premièrement, le Sénat est devenu une chambre des communautés. Sa composition ne dépend plus d'élections fédérales. Des projets similaires existaient déjà auparavant mais les sénateurs refusaient à l'époque tout dialogue en la matière.

01.69 Minister Johan Vande Lanotte: Leden van deze vergadering hebben dit onderwerp opgeworpen, ik mag daar dan toch minstens op antwoorden!

Deuxièmement, la réforme du

hebben: de Senaat wordt gevormd uit leden van de samenstellende delen van onze federale Staat. Dat betekent dat die componenten over de structuur van onze Staat mee beslissen als het gaat over bijzondere wetten en over de Grondwet. Het is zeer oneigenlijk voor een federale Staat, maar voor de grondwetten en bijzondere wetten wordt thans enkel en alleen door het federale niveau beslist, weliswaar met een tweederdemeerderheid. De componenten - de gemeenschappen en de gewesten - doen daar niet aan mee. Dat wordt gewijzigd. We zijn bezig de logica van het federalisme in zwang te brengen en wel in die context, namelijk een Senaat samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten, enerzijds, en het inbrengen in die Senaat van die bevoegdheid en dus het medebeslissingsrecht van gemeenschappen en gewesten, anderzijds, maar tegelijkertijd het drastisch verminderen van de bevoegdheden van de Senaat. In die omstandigheden brengt het, paritair of niet, geen extra bescherming of geen minder bescherming mee. Het verandert de zitjes, niet de beschermingsmechanismen. Immers, voor die materies waarover het gaat kan de meerderheid niet beslissen, ook vandaag niet. Voor al die materies zijn er ook vandaag bijzondere meerderheden nodig. Dat betekent dat de meerderheid niet kan beslissen. U zou gelijk hebben indien de bevoegdheid van de Senaat niet zou worden beperkt, maar, met de beperking van de bevoegdheid, brengt de pariteit geen wijziging aan de krachtsverhouding.

01.70 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik vind het nogal kras wat hier wordt geformuleerd. Uiteindelijk zal de nieuwe Senaat alle grondwettelijke bevoegdheden hebben en behouden die hij vandaag heeft. Precies in de bespreking van een grondwetswijziging, waarvan we de teksten nog niet hebben gelezen, maar het stond wel in het akkoord...

(...)

Mijnheer de minister, geen enkele grondwettelijke bevoegdheid?

01.71 Minister Johan Vande Lanotte: De beslissingsbevoegdheid van de Senaat wordt beperkt tot wat ik hier heb gezegd. Dat betekent dat alleen maar vijf of zes zitjes kunnen betreurd worden, maar niet de invloed of de impact van de Franstalige of de Nederlandstalige gemeenschap. De impact blijft gelijk. Het enige waar u over spreekt zijn die zitjes, maar over de bevoegdheidsverdeling hebt u nooit gesproken. De bevoegdheidsbeperking van de Senaat is essentieel verbonden met het paritaire. Uiteraard zal men nooit een paritaire Senaat nemen als de bevoegdheid blijft wat ze nu is. Dat is evident. De bevoegdheidswijziging leidt ertoe dat het paritaire ook een bevestiging is van de tweeledige opbouw van de instelling en heeft geen enkele impact op de beslissingsbevoegdheden. Er kan bijgevolg niet beslist worden zonder dat de Franstaligen en de Nederlandstaligen akkoord zijn. Dat is het huidige en terechte systeem in onze federale Staat voor de Grondwet en de bijzondere wetten.

01.72 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, we bevinden ons op dit ogenblik in een virtuele discussie.

Sénat permet aux Communautés d'être associées aux décisions prises dans le cadre des lois spéciales et des révisions de la Constitution alors qu'à présent, seules les instances fédérales peuvent statuer en la matière par le biais de la majorité des deux-tiers. Par cette réforme, nous prolongeons enfin la logique fédérale. Troisièmement, les compétences du Sénat sont radicalement réduites. Tout cela fera que la parité ne pourra pas atteindre au mécanisme de protection.

01.70 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Le Sénat conserve ses compétences actuelles.

01.71 Johan Vande Lanotte, ministre: C'est faux. La compétence décisionnelle du Sénat sera limitée comme je l'ai indiqué. Un Sénat paritaire ne peut en effet pas fonctionner sans que ses compétences soient redéfinies. Les Flamands perdront certes des sièges mais pas leur compétence décisionnelle. Rien ne peut être décidé sans l'accord préalable des francophones et des néerlandophones.

01.72 Paul Tant (CD&V): Il s'agit d'une discussion virtuelle puisque la réforme du Sénat n'est pas

Ten eerste, de hervorming van de Senaat is niet vervat in de voorliggende teksten. Heel die hervorming is niet meer dan een verpakking die moet toelaten een inhoud te verkopen die als dusdanig niet verkoopbaar is.

Ten tweede, zelfs als in een theoretische benadering het niet veel terzake doet hoeveel N/F er in de Senaat zijn omdat ze krachtens bepaalde beslissingsprocedures elkaar niet voorbij kunnen steken, neemt zulks niet weg dat in de communautaire benadering van heel het dossier – waar we middenin zitten – dit zonder meer een toegeving is waarbij een troef op de tafel wordt gelegd die men nooit meer – althans op korte termijn – zal kunnen terugnemen. Dit is een tactische vergissing van formaat.

01.73 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u weet dat bij de stemmingen over Lambermont bepaalde artikelen in de Senaat maar met één stem overschot goedgekeurd zijn. Dan ziet men onmiddellijk wel het praktische belang van de verhoudingen in.

Ten eerste, zelfs met een dubbele meerderheid is het mogelijk dat men niet aan een tweederdemeerderheid komt. Dit was bijna het geval met bepaalde artikelen van Lambermont, waar men het haalde met slechts één stem meerderheid. Kijk het maar na.

Ten tweede, er zijn reeds voldoende waarborgen voor de Franstaligen in dit land. In dit land met zijn twee componenten zullen de beslissende gesprekken over staatshervorming nooit in één parlementaire assemblee worden gevoerd. Keer op keer – dit was ook het geval bij de Costa – worden de ultieme beslissingen genomen binnen de partijen.

01.74 Minister Johan Vande Lanotte: Mijnheer de voorzitter, collega's, het is correct dat deze discussie een virtuele discussie is. Ik ben hierover echter niet begonnen. Men heeft dit aangekaart en ik antwoord. Sinds gistermorgen 10.00 uur volg ik dit debat. De hervorming van de Senaat is 7 à 8 maal ter sprake gekomen. Ik antwoord.

Mijnheer Bourgeois, uw uitspraak is in ruime mate juist. Als men logisch doordenkt betekent dit echter ook dat de discussie over de pariteit een symbolische discussie is. Terecht, mijns inziens, kan een wijziging van de Grondwet in dit land slechts doorgaan als de beide taalgroepen ermee akkoord gaan. Dat zal zo blijven. Reeds jaren hoort men de eis – ook bij CD&V – dat de Senaat een senaat van de gemeenschappen moet worden. Als de hervorming doorgaat zal die eis gerealiseerd worden. Na de hervorming – als ze doorgaat – heeft men een zeer evenwichtig geheel van een uit de deelgebieden en paritair samengestelde Senaat met beperkte bevoegdheden. Dit is een eerbaar en goed akkoord dat verder bouwt aan het federalisme in België.

Persoonlijk feit Fait personnel

01.75 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik vraag het

prévue dans le texte. Par ailleurs, le ministre aborde ce problème d'un point de vue purement technique tandis que j'envisage la question sur le plan communautaire. Par cette réforme, les Flamands cèdent un atout communautaire et il s'agit d'une perte irréversible.

01.73 Geert Bourgeois (VU&ID): Lors du vote des accords du Lambermont, il s'en est fallu d'une voix. Les rapports de force sont donc importants. Du reste, les francophones disposent déjà de suffisamment de garanties.

01.74 Johan Vande Lanotte, ministre: Je n'ai pas demandé que nous ayons cette discussion virtuelle. Je réponds simplement aux questions qui m'ont été posées. La discussion relative à la parité revêt un caractère symbolique. La Constitution ne peut être modifiée qu'avec l'accord des deux parties. D'autres partis demandent un Sénat des Communautés depuis des années. Un tel Sénat, doté de compétences restreintes et constitué sur une base paritaire, est à présent mis en place. En d'autres termes, nous créons une institution équilibrée et pouvant fonctionner correctement.

01.75 Pieter De Crem (CD&V):

woord voor een persoonlijk feit. Minister Vande Lanotte was immers zo vriendelijk mijn naam te vermelden.

Vooraleer ik hierop dieper inga, wil ik iets kwijt over de interruptiemicrofoons, mijnheer de voorzitter. Ik stel vast dat we lang moeten wachten vooraleer we het woord krijgen. U hebt me heel vaderlijk teken gedaan dat ik nog niet aan de beurt was.

Mijnheer de minister, ik kom terug op de apparentering. Ik herinner u aan de hypothetische vraagstelling van Louis Tobback die gisteren in het debat ter sprake is gekomen. De vraag van Louis Tobback aan Johan Vande Lanotte, de grote verdediger van de afschaffing van de apparentering, luidde als volgt: "Wat is er ondemocratisch aan de apparentering? Niets. Ze regelt de wens van de kiezer. Dat is maar goed ook. Anders moet men maar naar een meerderheidstelsel evolueren. Dat willen de liberalen. Het kan nooit de keuze van een socialist zijn". Dat wil ik toevoegen aan het antwoord van minister Vande Lanotte over de apparentering.

Mijnheer de voorzitter, ik stel vast dat de heer Somers in ons midden is. Ik heb hem gisteren gemist op het ogenblik dat er discussie ontstond over het kiessysteem en de grote kieskringen. In een interview in De Standaard vorig jaar bracht de heer Somers de grote idealen van de VLD in herinnering. Hoe kleiner de omschrijving, hoe beter het is en hoe meer de kiezer zich herkent, zei hij toen. Gisteravond heb ik op een terras in een gesprek tussen de heer Lano en de heer Somers deze standpunten horen inslikken. Het parool van de VLD is nu hoe groter de kieskring hoe beter de kiezer gediend is.

Een derde punt heeft betrekking op de mediageilheid van mijn persoon. Ik woon op de grens van Oost- en West-Vlaanderen. Dat geeft me het grote voordeel van de regionale en periodieke pers van West-Vlaanderen in mijn krantenkiosk te vinden. De heer Vande Lanotte zegt dat de heer De Crem er alles aan zou doen om de pers te halen. Ik zie, lees en hoor dat er geen dijk in Slijpe kan breken of Vande Lanotte heeft er een mening over. Ik hoor en ik zie dat er geen hert in Vlissegem over de autosnelweg kan springen of hij heeft er een commentaar over. Idem dito over de trekkracht en het tochtig zijn van de hindes. Er kan geen reuzengarnaal worden gevangen of hij moet er een nationale en internationale commentaar op geven.

Ik kan u één zaak zeggen: wat mediageilheid betreft, moet u niemand, echt niemand, de les lezen. Wat de dubbele kandidaatstelling betreft, hebt u met uw huidige en door u zo verguisde eerste minister afgesproken dat u dat allemaal goed onder mekaar zou regelen zodat u geen concurrenten zou zijn. Daarom hebt u die domicilieverplichting geregeld. Wat u hier vandaag vertelt, is dan ook hoogst ongeloofwaardig. Dat hebben de mensen ook door. U moet zich niet komen verdedigen met het feit dat u hier een mooi ontwerp zou maken. Ik zeg u één zaak: dat is een ongrondwettelijk gegeven. U probeert dat allemaal mooi te verpakken. Maar ik zeg u: u bent op de verkeerde weg. De eerste die daarvan het slachtoffer zal zijn, is uw partij.

De **voorzitter**: Dat zijn geen replieken maar reacties. U weet dat het Parlement altijd het laatste woord

Ma première observation concerne l'apparement. Je souhaiterais vous rappeler que même Louis Tobback se demandait en quoi l'apparement, qui reflète le vœu de l'électeur, est peu démocratique.

Je souhaite également la bienvenue à notre collègue Somers dont j'ai regretté l'absence hier. L'an dernier, il déclarait encore dans la presse que les petites circonscriptions électorales étaient préférables. A-t-il soudain changé d'avis?

Quant à ma soif d'attention médiatique, je crois que le ministre Vande Lanotte n'a pas de leçons à me donner dans ce domaine. En Flandre occidentale, le moindre incident donne lieu à des commentaires du ministre dans la presse régionale.

En ce qui concerne la double candidature, ce gouvernement a déjà perdu toute crédibilité.

Bref, l'ensemble de la réforme est contraire à la Constitution et hypocrite et le SP.A sera le premier à en faire les frais.

heeft. Daarna zal ik de bespreking beëindigen.

01.76 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik wens nog even kort terug te komen op het akkoord van destijds. De minister heeft hier zonet formeel ontkend dat de Senaat grondwettelijke bevoegdheden zou krijgen. De eigenlijke tekst van het akkoord heb ik niet bij. Destijds heb ik die teksten echter wel goed bekeken. De Belga-berichten van toen heb ik wel bij. Daarin staat enerzijds: "De federale Senaat wordt als ontmoetingsplaats van de gedefederaliseerde entiteiten samen met de Kamer bevoegd voor de verklaring tot herziening van de Grondwet, de wijzigingen van de Grondwet en de wetten die met een bijzondere meerderheid worden goedgekeurd." In een ander bericht zegt Karel De Gucht: "De Senaat wordt bevoegd voor de herziening van de Grondwet en de wetten die te maken hebben met de staatsinrichting." De Senaat wordt dus wel degelijk grondwettelijk bevoegd.

01.77 Minister Johan Vande Lanotte: (...)

01.78 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): U hebt dat daarjuist ontkend!

01.79 Minister Johan Vande Lanotte: Neen, (...)

De **voorzitter:** Mijnheer de minister, u moet uw microfoon gebruiken!

01.80 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Dat bewijst dus mijn punt! Zeker, voor een Senaat die belangrijke grondwettelijke bevoegdheden heeft inzake de staatsinrichting, is het psychologisch zeer belangrijk dat de 60/40-verhouding van Vlamingen tegenover Franstaligen, zoals die hier bestaat, ook in de Senaat blijft bestaan, zodat de Vlamingen tenminste kunnen zien dat zij in de meerderheid zijn. Wij gaan echter naar een totaal andere situatie, waar een 50/50-verhouding bestaat. Dan hebt u heel die kracht niet om dingen in de Senaat te bespreken. Dat weet u zelf toch ook.

De **voorzitter:** Mijnheer Laeremans, zij die er in de volgende legislatuur bij zullen zijn, zullen daarover spreken. Dat is voor de volgende keer.

01.81 François Dufour (PS): Monsieur le président, en fin d'intervention, je m'étais adressé à notre ami, le vice-premier ministre Vande Lanotte en osant lui faire une suggestion. Vous savez que "qui ne dit mot consent!" Je me demande si M. Vande Lanotte consent à la proposition de sagesse que je lui ai formulée compte tenu du fait que la réforme qui a été envisagée dans sa globalité allait être appliquée en deux phases: une phase immédiate, contestée par nombre d'entre nous, et une autre phase qui interviendrait après les élections, puisqu'il faut voter la révision de la Constitution pour réformer le Sénat.

Je lui avais fait la proposition suivante: ne serait-il pas opportun que le gouvernement revoie ses positions et réfléchisse au vu des réactions pertinentes, constructives qui ont été émises dans cette honorable assemblée et que l'on adopte immédiatement les points qui doivent l'être, comme le seuil électoral à atteindre, pour reporter

01.76 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Le ministre n'accorde pas à la question des compétences et de la parité du Sénat l'attention qu'elle mérite.

01.80 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): La proportion 60/40 doit être maintenue pour l'importance psychologique qu'elle revêt dans le cadre des révisions de la Constitution et des lois spéciales.

01.81 François Dufour (PS): Zwijgen is toestemmen. Iedereen kent die zegswijze en ik vraag me af of ze ook opgaat voor onze vice-premier wat mijn laatste tussenkomst betreft.

Ik zou graag weten hoe hij tegenover de suggestie staat die mijn wijsheid me heeft ingegeven. Wij hebben hier te maken met een hervorming in twee tijden, de hervorming van de Senaat wordt immers pas later doorgevoerd. Waarom zouden we ons vandaag niet beperken tot de wetgeving over de 5%-drempel? Al de rest

le reste de la matière après les prochaines élections lorsque interviendra la réforme du Sénat. Si "qui ne dit mot consent", je n'oserais pas affirmer que M. Vande Lanotte est d'accord.

zou – met de hervorming van de Senaat – kunnen worden uitgesteld tot na de verkiezingen.

01.82 Johan Vande Lanotte, ministre: Monsieur le président, cher collègue, il s'agit bien entendu d'une très bonne suggestion, mais le fait que je n'aie pas répondu ne vous permet pas de déduire que j'y consens!

01.82 Minister **Johan Vande Lanotte**: Ik heb niet geantwoord, wat niet betekent dat ik akkoord ga.

Ordemotie **Motion d'ordre**

01.83 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik vraag het woord bij ordemotie. Tegenover de heer Dufour en minister Vande Lanotte wil ik het volgende zeggen. De hoofdindieners van het wetsvoorstel moet daarover natuurlijk beslissen. Het is gemakkelijk hier "akkoord" of "niet akkoord" te zeggen. De heer Coveliers, die wij vandaag nog niet veel gezien hebben – ik weet niet waar hij is –, moet daarover beslissen als hoofdindieners van dat wetsvoorstel.

01.83 **Yves Leterme** (CD&V): L'auteur principal de la proposition de loi doit prendre une décision à ce sujet. Où est M. Coveliers?

De **voorzitter**: De vraag van de heer Dufour was eigenlijk gericht tot de minister.

01.84 Minister **Johan Vande Lanotte**: Het is niet zo dat als de heer Dufour een vraag stelt, waarop ik antwoord, dat hij meent te moeten zeggen dat iemand anders moet antwoorden. Als de heer Dufour mij een vraag stelt, antwoord ik daar zelf op. Ik denk dat dit niet meer dan normaal is.

01.84 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Je réponds moi-même aux questions qui me sont posées.

De **voorzitter**: Dat is de beleefdheid.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

01.85 Marc Van Peel (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik heb nog een vraag voor de minister.

Mijnheer de minister, het enige punt waarin u gelijk had, was het volgende. U zei dat er hier opmerkingen werden geformuleerd over de pariteit in de Senaat, maar dat u daar niet op zou antwoorden omdat dat onderwerp niet onmiddellijk voorligt. Dat vind ik terecht.

01.85 **Marc Van Peel** (CD&V): L'accord global comprend également l'élection directe du bourgmestre et implique donc l'abandon du cordon sanitaire. Qu'en pense le ministre?

Op dezelfde manier heb ik echter ook aangekaart dat in het globale politieke akkoord, dat zelfs niet tot de bevoegdheid van deze assemblee behoort, de doorbraak de facto van het cordon sanitaire door de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester in te voeren, mij qua filosofie leek te kloppen met wat hier voorlag. Graag zou ik daarover ook de mening van de minister horen, hoewel dat onderwerp niet ter bespreking voorligt, maar dat gold ook voor de pariteit van de Senaat.

01.86 Minister **Johan Vande Lanotte**: Ik volg uw redenering niet en ik zal u ook zeggen waarom. Ik was al gedurende een vrij lange periode voorstander van een rechtstreekse verkiezing van de burgemeester. Ik heb daarvoor als minister van Binnenlandse Zaken overigens ook nog een werkgroep samengeroepen. Daar was uiteindelijk geen meerderheid voor te vinden. Ik zal u zeggen wat

01.86 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Je suis partisan de longue date de cette élection directe. Je sais par expérience que l'élément capital lors des élections communales est de

mijn argumenten daarvoor altijd al zijn geweest. U hebt, net als ik, reeds deelgenomen aan gemeenteraadsverkiezingen. Wat wij ook denken, de hoofdinzet van de gemeenteraadsverkiezing is de nieuwe burgemeester. Daarover krijgt men voortdurend vragen van de mensen. Ik heb zelf deelgenomen aan een campagne waar wij heel uitgebreid met programma's hebben gewerkt en mensen hebben voorgesteld en wij hebben dat zo goed mogelijk gedaan. Bij de huisbezoeken heb ik altijd de vraag gekregen: wordt u burgemeester of niet? Ik ben daarin niet rabiaat, maar u hebt mijn mening gevraagd en ik zal ze u geven. Ik denk dat dit, aansluitend bij de realiteit van de verkiezingen, niet slecht is voor de gemeentepolitiek. De partij heeft een zeer grote verantwoordelijkheid om te slagen als een politicus wordt verkozen met een meerderheid van de stemmen. U hebt gezegd dat het resultaat altijd zal zijn dat de grootste populist wint. Ik geloof dat niet. Ik denk dat het op gemeentelijk vlak met een correct en goed project wel degelijk mogelijk is om een meerderheid te halen. De vraag is dan of men bereid is om samen met een burgemeester uit het cordon sanitaire een meerderheid te vormen. U weet dat het antwoord voor mijn partij neen is.

01.87 Marc Van Peel (CD&V): Mijnheer de minister, voor alle duidelijkheid, mijn punt was niet dat per definitie elke rechtstreeks verkozen burgemeester een populist zal zijn of dat de grootste populist wint. Ik stelde een vraag over de houdbaarheid van de filosofie achter het cordon sanitaire. Het is immers mijn stelling dat op dit ogenblik het cordon sanitaire een volstrekt democratische zaak is omwille van het feit dat de kiezer op voorhand weet dat deze of gene partij met een andere partij geen coalitie maakt. Dan is het aan de kiezer om te oordelen of hij dat stom vindt of niet. Er is dus geen democratisch probleem. De kiezer beslist. Als men echter naar een systeem gaat waarbij degene die de kiezer de meest bekwame vindt burgemeester wordt en daarna maakt men een andere coalitie waardoor hij vleugellam wordt gemaakt, is dat ondemocratisch en niet vol te houden. Daarom vind ik dit absoluut geen goede maatregel in uw globaal politiek akkoord. Dat bedoel ik met een doorbraak de facto, want dan pleegt men wel kiezersbedrog. Nu zegt men op voorhand: wij maken daarmee geen coalitie. In een ander systeem zegt men: de populairste, degene die de meeste stemmen heeft, wordt burgemeester, maar wij zullen toch nog zorgen voor de mogelijkheid dat er een coalitie tot stand komt die hij de facto niet zal leiden, want wij maken hem vleugellam met een andere meerderheid. Dat is onhoudbaar.

01.88 Gerolf Annemans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik voel mij aangesproken. Ik stel vast dat de twee vorige sprekers beiden ondemocratisch zijn. De eerste spreker zegt: als iemand met een goed en correct project burgemeester wordt, is dat voor mij goed, maar als het een Vlaams Blokker is – want het gaat wel degelijk over het Vlaams Blok – zal ik daar niet mee samenwerken. Geen enkele partij zal er trouwens mee samenwerken. De laatste spreker is even ondemocratisch want hij wil het wel doen, maar niet als het met een Vlaams Blokker is.

Hoe men het draait of keert, het gaat hier wel degelijk over het Vlaams Blok. Zo lang het alleen daarover gaat en zo lang het model van de cordon sanitaire op één partij, één persoon en één

savoir qui sera bourgmestre. Cette mesure nous permet de mieux coller à cette réalité. Selon moi, le bourgmestre ne sera pas nécessairement populiste. Et si le bourgmestre est issu du parti qui fait l'objet du cordon sanitaire, il devra former une coalition à laquelle le SP.A n'est pas disposé à participer.

01.87 Marc Van Peel (CD&V): Ma thèse est que les bourgmestres ne seront pas tous populistes. Je me demande cependant si le cordon est tenable. Ce cordon est démocratique puisque les électeurs en connaissent l'existence au préalable. Je trouverai cependant antidémocratique de rogner les ailes au bourgmestre après les élections en refusant de participer à une coalition. Cela revient à tromper l'électeur.

01.88 Gerolf Annemans (VLAAMS BLOK): L'attitude des deux orateurs précédents est antidémocratique et ne vise que le seul Vlaams Blok.

gedachtestroming wordt toegepast, zal het altijd ondemocratisch zijn.
Men kan dat geen democratisch project noemen.

De **voorzitter**: De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen
Discussion des articles

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsvoorstel nr. 1806 (aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet). De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1806/9)**

Nous passons à la discussion des articles de la proposition de loi n° 1806 (matière visée à l'article 78 de la Constitution). Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1806/9)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsvoorstel tot wijziging van het Kieswetboek".
L'intitulé a été modifié par la commission en "proposition de loi modifiant le Code électoral".

Het wetsvoorstel telt 12 artikelen.
La proposition de loi compte 12 articles.

Ingediende amendementen:
Amendements déposés:

Art. 1bis (n)

- 82: Raymond Langendries **(1806/13)**

Art. 2

- 20: Yves Leterme c.s. **(1806/6)**

- 17: Yves Leterme c.s., Danny Pieters, Karel Van Hoorebeke **(1806/6)**

- 59: Jean-Pierre Detremmerie c.s. **(1806/7)**

- 15: André Smets **(1806/4)**

- 70: Gerolf Annemans c.s. **(1806/11)**

Art. 2bis (n)

- 18: Yves Leterme, Danny Pieters **(1806/6)**

Art. 3

- 66: Yves Leterme c.s. **(1806/11)**

- 26: Yves Leterme c.s. **(1806/7)**

Art. 4

- 75: Yves Leterme c.s. **(1806/13)**

- 67: Yves Leterme c.s. **(1806/11)**

- 76: Yves Leterme c.s. **(1806/13)**

- 81: Gerolf Annemans c.s. **(1806/13)**

Art. 5

- 71: Gerolf Annemans c.s. **(1806/11)**

- 68: Yves Leterme c.s. **(1806/11)**

Art. 6

- 69: Yves Leterme c.s. **(1806/11)**

- 80: Gerolf Annemans c.s. **(1806/13)**

- 77: Yves Leterme c.s. **(1806/13)**

Art. 11

- 78: Yves Leterme c.s. **(1806/13)**

- 83: Bart Laeremans c.s. **(1806/16)**

Art. 12bis (n)

- 79: Yves Leterme c.s. **(1806/13)**

Art. 13 (n)

- 62: Yves Leterme c.s. **(1806/7)**

Le **président**: L'article 1 est adopté.

01.89 Raymond Langendries (cdH): Monsieur le président, je retire mon amendement n° 82 tendant à introduire un article 1 bis nouveau.

01.89 Raymond Langendries (cdH): Ik trek mijn amendement nr. 82 dat ertoe strekt een nieuw artikel 1bis in te voeren in.

Le **président**: Nous avons alors une série d'amendements à l'article 2.

01.90 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik meen dat de argumenten die pleiten tegen de voorliggende kieshervorming, voldoende ontwikkeld zijn. Wij hebben op grond daarvan een amendement ingediend dat de voorgestelde kieshervorming inzake onder andere de tabellen teniet wenst te doen. Meer hoeft ik daar niet over te zeggen.

01.90 Paul Tant (CD&V): Les arguments justifiant nos amendements 20 et 17 à l'article 2 ont déjà été largement exposés dans le cadre de la discussion générale.

Le **président**: J'ai des amendements qui ont été déposés par M. André Smets, M. Detremmerie et M. Viseur. Monsieur Viseur, souhaitez-vous défendre vos amendements?

01.91 Jean-Jacques Viseur (cdH): Monsieur le président, je vous remercie. Je serai beaucoup moins éloquent que mon collègue Dufour. Cependant, j'ai la prétention de chercher à savoir ce qui se passe dans le Hainaut. Contrairement à M. Dufour, je ne dirais pas que nous aurons besoin d'un hélicoptère à partir de 2003. Néanmoins, habitant Charleroi, je suis plus proche d'Anvers, de Gand, de Liège et même de Verviers que de l'extrémité de la circonscription ainsi créée.

01.91 Jean-Jacques Viseur (cdH): Ik wil ons amendement nr. 59 verdedigen. Ik woon in Charleroi en mijn woonplaats ligt dicht bij Antwerpen, Luik en zelfs Verviers dan bij het andere uiteinde van het nieuw arrondissement Henegouwen. In West-Henegouwen wordt al geruime tijd een specifiek beleid gevoerd dat veeleer afgestemd is op Rijsel en Kortrijk. De verkozenen van die regio hebben er altijd naar gestreefd om die originele aanpak te handhaven. Voorliggend voorstel leidt echter tot een onevenwicht: voortaan zal het arrondissement Charleroi meer dan dubbel zoveel gewicht in de schaal werpen als dat van Doornik-Aat-Moeskroen. Als zich in de drie overige arrondissementen van die provincie populaire kandidaten verkiesbaar stellen, dreigt West-Henegouwen geen enkele zetel meer te behalen. Wat een achteruitgang! In alle Europese landen waar de kiesomschrijvingen werden uitgebreid, is het populisme de grote winnaar!

En outre, il faut tenir compte du fait que le Hainaut occidental applique, depuis des dizaines d'années, une logique de développement propre. Celle-ci est en liaison intense avec le pôle constitué par Lille et avec la région de Courtrai. Par ailleurs, la préoccupation des élus du Hainaut occidental a toujours été de sauvegarder l'originalité de leurs démarches sur le plan sociologique, politique et économique. Ainsi, en créant cette circonscription mammoth, en réalisant un test des équilibres qui fera en sorte que l'arrondissement de Charleroi pèsera le double de l'arrondissement de Tournai, que l'arrondissement de Charleroi et de Mons cumulé réduiront l'arrondissement de Tournai-Ath-Mouscron à la portion congrue, le fait d'avoir des candidats télégéniques avec une forte popularité et n'habitant pas l'arrondissement de Tournai, ne permettra pas à l'arrondissement de Tournai-Ath-Mouscron de sauver un seul siège.

Le vice-premier ministre considère comme une amélioration démocratique le fait que demain une région entière, qui a le malheur d'être associée à d'autres arrondissements plus populaires, plus médiatiques, risque d'être privée de toute représentation politique. Pour ma part, c'est un recul. Si nous allons dans cette direction, monsieur le vice-premier ministre, quel sera le résultat? Regardez en Europe. Toutes les élections qui ont eu lieu sur la base de circonscriptions élargies ont connu un seul vainqueur, le populisme. Vous avez parfaitement réussi en Flandre, vous réussirez encore demain. Quoi qu'il en soit, je souhaite que l'on ne mette pas en place

ce système dans le Hainaut.

01.92 Johan Vande Lanotte, ministre: Dans l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde, quatre fois plus grand que les arrondissements de la Flandre occidentale au niveau du territoire et de la population, cela signifie-t-il qu'il y a quatre fois plus de populistes? Aujourd'hui, il existe une grande différence entre l'arrondissement de Bruges qui comprend quatre sièges et ceux d'Anvers, de Bruxelles et du Limbourg composé de deux, trois, cinq fois plus de sièges.

On n'a jamais dit que, pour Bruxelles-Hal-Vilvorde, il était possible qu'un canton n'ait pas d'élu. On n'a jamais tenu ce propos. C'est la réalité. Les élus du Limbourg sont-ils plus loin des gens que les autres? Cela dépend de leurs qualités. Sont-ils répartis géographiquement? Oui, il y a un seul arrondissement pour tout le Limbourg. Ils sont répartis d'après les arrondissements internes, cela a toujours été ainsi. Pourquoi cela changerait-il?

Veel meer inwoners. Ze hebben er momenteel het driedubbele van het arrondissement Brugge.

01.93 Jean-Jacques Viseur (cdH): D'abord, la dimension des arrondissements tient à des éléments différents. Entre des arrondissements urbains et des arrondissements semi-ruraux, il y a quand même une grosse différence. Dès lors, il n'est pas anormal que l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde ait eu sa consistance, sa dimension et ait produit ses élus.

Pour moi, si demain – et c'est parfaitement possible dès la prochaine élection – il n'y a plus un seul élu de l'arrondissement de Tournai, on pourra dire qu'une partie importante du territoire du Hainaut ne sera pas représentée, ce qui était corrigé très largement par le système des arrondissements.

De **voorzitter**: Er zijn amendementen van het Vlaams Blok. De heren Annemans, De Man, Laeremans en Tastenhoye hebben een amendement nr. 70 ingediend. Gaat u het verdedigen? Wij kennen de argumenten, u hebt ze meermaals aangehaald.

01.94 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, in amendement nr. 70 stellen wij voor Brussel-Halle-Vilvoorde een horizontale splitsing voor. Daarnaast willen wij ook in een speciale regeling voorzien voor de kieskantons Sankt-Vith en Eupen zodat een gegarandeerde vertegenwoordiging in de Kamer kan worden ingebouwd ten behoeve van de Duitstaligen. Aldus kunnen in de toekomst ook de Duitstaligen met zekerheid zitting hebben in de Kamer.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Tant voor de verdediging van zijn amendement op artikel 2.

01.95 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wij hebben een vergelijkbaar amendement ingediend dat een verzekerde vertegenwoordiging van de Duitstaligen in de Kamer beoogt. Dit afdoen als strijdig zijnde met de evenredige vertegenwoordiging en

01.92 Minister Johan Vande Lanotte: Het arrondissement Brussel-Halle-Vilvorde is vier keer groter dan dat van West-Vlaanderen. Wil dat zeggen dat er daar vier keer meer populistes zijn? Er zijn momenteel aanzienlijke verschillen tussen de kiesarrondissementen. Daarover werd echter nooit met een woord gerept. Niemand heeft bijvoorbeeld ooit betreurd dat bepaalde kantons uit het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde niet over een vertegenwoordiger beschikken. De verschillende delen van de provincie Limburg zijn goed vertegenwoordigd. Dat is altijd zo geweest en ik zie niet in waarom dat zou veranderen.

01.93 Jean-Jacques Viseur (cdH): Er bestaan ook verschillen tussen stedelijke en half landelijke arrondissementen. Wanneer het westen van Henegouwen na de volgende verkiezingen geen enkele gekozen meer telt, wordt een groot deel van Henegouwen niet langer vertegenwoordigd. Met het bestaande stelsel kan dat gevaar worden vermeden.

01.94 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Notre amendement n° 70 à l'article 2 tend à opérer une scission verticale pour l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde et à instaurer un règlement particulier aux Cantons de l'Est.

01.95 Paul Tant (CD&V): Notre amendement n°18 tendant à insérer un article 2bis garantit la représentation des

het feit dat sommige parlementariërs meer kiezers vertegenwoordigen gezien de hoegrootheid van hun arrondissement doet in deze aangelegenheid niet terzake. Het gaat hier over een afzonderlijke gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, die wij tot nu toe altijd als een van de gemeenschappen in ons land hebben omschreven. Het is toch ondenkbaar dat het risico blijft bestaan dat niemand dit belangrijke kiesgebied vertegenwoordigt.

Overigens, wat de Europese verkiezingen betreft, is er blijkbaar geen enkel probleem omdat er maar een zetel te begeven is. Voor de Kamer zou er op dit ogenblik naar dit gebied slechts een zetel gaan maar wanneer de Kamer straks niet langer 150 maar 200 leden zou tellen dan komt men op de grens van twee zetels voor dit gebied. Op dat moment zijn alle problemen opgelost. In de commissie heeft men de vertegenwoordiging van de Raad van de Duitstaligen geweigerd om een unanieme stem te komen laten horen. Ik meende het onze plicht om in hun naam te spreken.

01.96 André Smets (cdH): Monsieur le président, je me permets de revenir sur ce sujet-là.

Le **président**: Vous l'avez fait dans votre intervention.

01.97 André Smets (cdH): Oui, mais cela me tient très à cœur parce que, je l'ai dit hier, en 1993 déjà, le ministre Reynders, pas encore ministre à l'époque, et l'ancien ministre M. Damseaux avaient demandé qu'on assure cette représentation garantie aux germanophones. Je suis stupéfait, suite à la précipitation dans laquelle on a travaillé, de voir ignorer la communauté germanophone mais aussi de voir le refus de donner un suivi à notre amendement. J'ai entendu hier plusieurs orateurs de la majorité qui le regrettaient. Je fais d'ailleurs remarquer à madame Pelzer qu'il est encore temps d'agir. Personnellement, je considère cela comme du mépris pour la communauté germanophone qui est fière d'être germanophone et de vivre avec la Wallonie une destinée commune mais aussi d'être respectueuse de la Flandre, d'être respectueuse de la Belgique et d'être européenne. Je trouve qu'il s'agit d'un mépris incroyable de ne pas leur assurer un siège sur le mode notamment du scrutin européen.

Demain, et c'est impensable, nos amis germanophones, les amis de tous les autres Belges, vont se rendre compte qu'ils ont été complètement ignorés malgré le vote unanime exprimé par la communauté germanophone. Je trouve que ce serait la moindre des choses, compte tenu de sa population de 70 000 habitants, qu'elle puisse être représentée de façon certaine ici au parlement. Je suis convaincu, monsieur le président, que vous êtes très sensible à cette situation. Il est impensable que cette communauté ne puisse pas disposer au niveau législatif et juridique des mêmes ressources dont disposent la Communauté française et la Communauté flamande. Je le dis une nouvelle fois et je lance un appel à l'assemblée pour qu'on soit raisonnable et audacieux.

Le **président**: Je retiens l'article 2 et les amendements.

germanophones, lesquels constituent une Communauté distincte officiellement reconnue. Il est exclu qu'après l'instauration du nouveau système, les germanophones n'obtiennent pas de représentation au Parlement. Ce serait inacceptable. Si le nombre de membres de la Chambre est porté à 200, 2 sièges peuvent sans aucun problème être réservés aux représentants germanophones. Je défends ici leurs intérêts parce que la demande de la Communauté germanophone d'être entendue à ce sujet a été rejetée en commission.

01.97 André Smets (cdH): Ik sta verstuurd dat men niet bereid was een amendement in te dienen dat ertoe strekt voor de Duitstalige Gemeenschap een gewaarborgde vertegenwoordiging in te voeren, naar het model van wat bestaat voor het Europees Parlement. Wanneer men aan die 70.000 mensen de juridische en wetgevende mogelijkheden ontzegt waarover de Franse en de Vlaamse Gemeenschap wel kunnen beschikken, geeft men blijk van een onvoorstelbaar misprijzen.

Ik heb amendement nr. 18 van de heren Pieters en Van Hoorebeke tot invoeging van een artikel 2 bis. Wenst iemand daarvoor het woord? Dit behelst een andere omschrijving van de kiesdistricten. Dit werd reeds uitvoerig verdedigd.

Op artikel 3 is er een amendement van de heren Leterme, Verherstraeten, De Crem, Tant, de dames Creyf en Schauvliege. Er is nog een tweede amendement op artikel 3. Ik heb dus twee amendementen van de CD&V-fractie op artikel 3. Wenst iemand daarvoor het woord?

01.98 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het eerste amendement is eigenlijk zeer simpel in zijn draagwijdte. Met ons amendement beogen wij dat degene die een hoofdbureau voorziet, in staat is ook de anderen te begrijpen, zeker voor Brussel-Halle-Vilvoorde. Dat dit tweetaligen zouden moeten zijn, lijkt ons dan ook logisch.

Het tweede amendement is principieel belangrijker. De wet voorziet in de mogelijkheid dat de twee bureaus van Leuven en van Brussel-Halle-Vilvoorde zouden zetelen in een vorm van verenigd bureau. Dat lijkt mij logisch, gezien de constructie. Minder logisch is dat bij een eventuele staking van stemmen – ik weet dat dit ver gezocht is maar men moet met die mogelijkheid rekening houden – zich een echt principieel probleem stelt. Immers, de voorzitter van het grootste bureau beslist dan. U moet zich concreet inbeelden dat dit Brussel-Halle-Vilvoorde zal zijn. Als dit een Franstalige is, zal die dus ook een beslissende bevoegdheid hebben wat Leuven betreft. Men kan er niet aan voorbij dat dit principieel strijdig is met het principe van de taalhomogeniteit inzake het kiesdistrict Leuven.

01.99 Stef Goris (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik wil hierop twee dingen antwoorden. Op dit ogenblik is de voorzitter van het bureau van Brussel-Halle-Vilvoorde een Nederlandstalige, dat weet u waarschijnlijk wel. Ook volgend jaar bij de verkiezingen zal dat zo zijn. Verder is erin voorzien dat een van de bijzitters van de andere taalrol moet zijn. Samengevoegd met Leuven waar er uiteraard enkel Nederlandstaligen zijn, betekent dit dat er bij een samengevoegd bureau een meerderheid van Nederlandstaligen is. Daar heeft men nog niet bij stilgestaan. Daar zijn de Vlaamse belangen alleszins gewaarborgd, denk ik. Er is altijd een meerderheid van Nederlandstaligen bij een samengevoegd bureau.

01.100 Paul Tant (CD&V): Mijnheer Goris, to the point. U gaat voorbij aan het principe van de taalhomogeniteit van het kiesdistrict Leuven. In extreme gevallen zal iemand uit een ander kiesdistrict en mogelijk van een andere taalgroep ultiem de beslissing nemen. Vandaar het amendement dat men daar in solidariteit moet beslissen.

De **voorzitter**: Het artikel en het amendement worden aangehouden.

Op artikel 4 heb ik een aantal amendementen, namelijk nummer 75 van de heer Leterme en andere collega's, nummer 67 van de heer Leterme en diverse collega's, nummer 76 van de heren Leterme, Tant en CD&V-fractiegenoten en nummer 81 van het Vlaams Blok.

01.101 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, eigenlijk zou ik om de amendementen nummers 75, 67 en 76 goed te kunnen

01.98 Paul Tant (CD&V): L'amendement n° 66 à l'article 3 stipule que les membres du bureau central de la circonscription électorale de Bruxelles-Hal-Vilvoorde doivent être bilingues.

L'amendement n° 26 au même article tend à empêcher qu'en cas de parité de voix au bureau réuni de Louvain-Bruxelles-Hal-Vilvoorde, un président francophone du bureau principal de Bruxelles-Hal-Vilvoorde puisse prendre des décisions qui soient d'application à Louvain. En effet, ce cas de figure serait contraire au principe d'homogénéité linguistique.

01.99 Stef Goris (VLD): De huidige voorzitter van het hoofdbureau van Brussel-Halle-Vilvoorde is Nederlandstalig. Daarbij moet een van de bijzitters van een andere taalrol zijn dan de voorzitter. In het verenigd bureau zullen de Nederlandstaligen dus steeds een meerderheid hebben.

01.100 Paul Tant (CD&V): Cette observation n'a rien à voir avec l'obligation de respecter le principe d'homogénéité linguistique.

01.101 Paul Tant (CD&V): Cette réforme aura pour conséquence

toelichten, ruim de tijd moeten nemen. Ik zal dat echter niet meer doen. Het is in elk geval niet mijn bedoeling.

Het grote probleem is in feite wanneer de kieshervorming, conform de huidige wet, haar beslag zou krijgen. Men kan niet eens zeggen wie namens welk kiesgebied verkozen is. Uiteindelijk zullen er Leuvenaars op de lijst voor Brussel-Halle-Vilvoorde staan.

01.102 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Leuvenaars of leugenaars?

(...)

01.103 Paul Tant (CD&V): Leuvenaars. (...) Mijnheer Laeremans, spreekt u in eigen naam of spreekt u in naam van anderen?

01.104 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Ik had het daarnet over de VLD.

01.105 Paul Tant (CD&V): Het is in elk geval onduidelijk wie tot welk kiesdistrict behoort, terwijl constitutioneel gezien kiezers en verkozenen aan een bepaald kiesdistrict worden toegemeten. Dat principe wordt hier opgegeven. A la limite is de regeling dus eigenlijk ongrondwettelijk.

Er is echter meer en ik vraag daar even de aandacht van de minister voor. We hebben via de media kunnen vernemen dat de eerste minister in de Senaat heeft verklaard dat het verslag van mevrouw Nabholz niet bruikbaar is voor ons land.

Het verslag van mevrouw Nabholz is niet bruikbaar voor dit land omdat het, zo heeft hij eraan toegevoegd, strijdig is met het territorialiteitsbeginsel, dat een van de basisbeginselen is van onze Staat zoals hij tot nu toe bij ons werd geconcipieerd. Als u de inwoners van Brussel-Halle-Vilvoorde de mogelijkheid geeft om bijvoorbeeld op een lijst te gaan staan die in Leuven wordt ingediend, dan kiezen zij de taalgroep waartoe zij zullen gaan behoren en vice versa. Wanneer u aan inwoners uit Leuven de mogelijkheid biedt om hun keuze te maken in Brussel-Halle-Vilvoorde via het afleggen van een taalverklaring, dan kiezen zij de taalgroep waartoe zij willen behoren. U kunt niet naast deze regelrechte ongrondwettelijkheid kijken. Het is jammer dat de Raad van State niet de kans gehad heeft zich daarover uit te spreken, maar van twee dingen een. Het klopt niet wanneer iemand het verslag van mevrouw Nabholz naast zich neerlegt omwille van strijdigheid met het territorialiteitsbeginsel en toch doorgaat met deze tekst. Wij worden hier geconfronteerd met een regelrechte ongrondwettelijkheid. Mijnheer de voorzitter en collega's, degenen die deze teksten zullen goedkeuren – ik weet niet of er nog velen van wakker liggen – moeten goed weten dat zij een tekst zullen goedkeuren die niet alleen in strijd is met de Grondwet, maar ook met een van de beginselen die aan de basis liggen van de pacificatie in dit land. En dan maar spreken over Godsvrede, terwijl zij de poten onder de stoel afzagen!

un manque de clarté au sujet de la circonscription électorale pour laquelle un candidat est élu. Les candidats bruxellois peuvent en effet être élus grâce à des voix de Louvain, et inversement.

01.105 Paul Tant (CD&V): En outre, les candidats choisissent leur groupe linguistique, même s'ils habitent dans la région unilingue de Louvain. Ceci est en contradiction avec le principe constitutionnel de la territorialité, qui constitue la pierre angulaire de la pacification de notre pays. Nous espérons mettre un terme à cette confusion grâce à l'amendement 75 à l'article 4.

De **voorzitter**: De amendementen en het artikel zijn aangehouden. Collega's van het Vlaams Blok, het amendement nr. 81 is verdedigd geworden. Het amendement en het artikel zijn aangehouden.

Op artikel 5 werden twee amendementen ingediend: het amendement nr. 71 van de heren Annemans, De Man, Laeremans, Tastenhoye en consorten en het amendement nr. 68 van de heren Leterme, Verherstraeten, De Crem en consorten. Wie vraagt het woord? Deze zaken werden grotendeels uitvoerig besproken tijdens de algemene bespreking. De amendementen en het artikel zijn aangehouden.

Op artikel 6 hebben de heer Leterme en consorten een amendement nr. 69 ingediend tot weglating van het artikel. Met hun amendement nr. 80 willen de heer Annemans en consorten het artikel vervangen. Er is nog een tweede amendement van de heer Leterme op dit artikel, het nr. 77. Vraagt u het woord om uw amendement te verdedigen, mijnheer Laeremans?

01.106 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik zal het zeer kort houden. Het artikel 6 slaat op de lijstverbindingen en daarmee wil men een speciale regeling invoeren voor Nijvel. Wij vinden deze regeling totaal achterhaald. Wanneer deze regeling wordt afgeschaft, moeten wij ze overal afschaffen. De lijstverbinding en apparentering werden scherp geheld - en terecht - als een onrechtvaardig systeem. Waarom moet men ze dan nu voor Nijvel in het leven roepen?

Wij zijn consequent. Wij trekken de consequentie van de meerderheidspartijen door en wij willen de apparentering met Nijvel afschaffen.

01.107 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wij hebben een amendement, nummer 68, op datzelfde artikel 5. Het is belangrijk, in die zin dat wij willen dat het aantal kandidaten dat afkomstig is uit Brussel-Halle-Vilvoorde hetzelfde is voor N als voor F. Dit is misschien het ultieme moment om daarover na te denken. Men kan er niet aan voorbij - en dat zal zelfs de man uit de straat begrijpen - dat wanneer men in een bepaald kiesgebied minder mensen op de lijst kan zetten, de kansen verminderen om via hen stemmen te halen. Het gaat hier om een fundamenteel ongelijke behandeling. Het zal een van de basiselementen zijn om mee naar het Arbitragehof te stappen.

01.108 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, wij hebben een amendement dat daarbij aansluit, amendement nummer 71. Collega Tant heeft volstrekt gelijk. Ik wil toch even de parallel trekken met de regeling die men bij de Lambermont-akkoorden heeft uitgevonden voor de 19 Brusselse gemeenten, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Vlamingen krijgen daar 17 mensen op hun lijsten, en de Franstaligen 82. De Vlamingen bevinden zich dus in een zeer zwakke positie want de Franstaligen kunnen vier of vijf keer meer mensen mobiliseren om propaganda te maken, enzovoort. De Franstaligen zitten daar dus in een gunstige positie. De Vlamingen zaten tot nu toe in een relatief iets gunstiger situatie omdat er iets meer kandidaten waren, namelijk om Leuven te dekken, maar hier doet men het tegenovergestelde.

In de beide situaties zorgen de Franstaligen ervoor dat zij altijd de meest gunstige uitgangspositie hebben, en de Vlamingen slikken dat. Ik begrijp dat niet. Ik weet niet of men zich goed realiseert dat de kandidaten uit Brussel-Halle-Vilvoorde - en daar behoort ik toe - die moeten optornen tegen het francofone geweld het nu veel moeilijker zullen krijgen. De Franstaligen mogen per kandidaat ook zoveel

01.106 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): L'amendement n° 80 à l'article 6 tend à supprimer l'apparement entre Bruxelles-Hal-Vilvorde et la circonscription électorale du Brabant flamand. La majorité a décrété que ce système était dépassé. Il est dès lors illogique de supprimer uniquement l'apparement avec le Brabant flamand.

01.107 Paul Tant (CD&V): L'amendement n° 68, qui me ramène un instant à l'article 5, tend à éviter que des francophones soient injustement privilégiés: pourquoi peuvent-ils placer plus de candidats sur une liste qu'il n'y a de sièges à répartir?

01.108 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): M. Tant a raison. Après les accords du Lambermont, les listes néerlandophones pour les élections législatives de la Région de Bruxelles-Capitale devaient compter 17 candidats, les listes francophones pas moins de 82. Il va de soi que les partis francophones peuvent ainsi mobiliser un électorat beaucoup plus large. La même situation risque à présent de se produire pour les élections fédérales à Bruxelles. D'où notre amendement n° 71 à l'article 5. Ceci coûtera des voix. Un nombre plus élevé de candidats entraîne automatiquement un gain de voix.

honderdduizenden franken meer uitgeven, zoveel meer propaganda maken. Dat zal automatisch een hoop extra stemmen met zich meebrengen. Dat is de logica zelfde. Bij verkiezingen is het automatisch zo dat meer kandidaten een belangrijker aantal stemmen met zich brengen.

De **voorzitter**: Mijnheer Tant wil daar nog iets aan toevoegen.

01.109 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, u mag eerst dat punt afsluiten, maar als u het mij toestaat, wil ik nog kort iets zeggen inzake ons amendement op artikel 4, dat even aan mijn aandacht ontsnapt was.

01.109 Paul Tant (CD&V): Les versions française et néerlandaise de l'article 4 relatif à la déclaration d'expression linguistique diffèrent dans leur formulation.

De **voorzitter**: Doet u maar.

01.110 Paul Tant (CD&V): Eigenlijk zit er in de formulering van artikel 4 een tegenstrijdigheid tussen de Franse en de Nederlandse tekst. Ik weet wel, dat probleem is al vaker aan de orde geweest. In de Nederlandse tekst wordt inzake de fameuze taalverklaring gesproken over de Nederlandssprekenden die moeten "verklaren...", enzovoort. In het Frans staat woordelijk: "certifier." Bij mijn weten is dat helemaal niet hetzelfde. Certifier wil zeggen: een certificaat voorleggen, bewijzen met andere woorden.

01.110 Paul Tant (CD&V): D'où notre amendement n° 76 à l'article 4. Là où le texte français parle de "certifier", la version néerlandaise parle de "verklaren". La signification de "certifier" ne correspond toutefois pas à "verklaren", qui se traduirait en français par "déclarer". Ce point constituait également une des principales critiques du Conseil d'Etat.

Er is dus een echte tegenstrijdigheid in de termen zelfde. Men is nooit bereid geweest om daarop in te gaan, maar men heeft ongelijk. Een buitenstaander die deze teksten leest, kan niet anders dan tot de vaststelling komen dat er een tegenstrijdigheid is.

Mijnheer de voorzitter, dit is ook een van de fundamentele opmerkingen van de Raad van State. Ik zal dat debat niet heropenen, mijnheer de minister, maar de plenaire vergadering dient ervoor dat mensen die twijfels zouden hebben over de interpretatie van bepaalde teksten ten minste over de verslaggeving van dit huis kunnen beschikken. Op die manier kunnen zij de mening van een deel of het geheel van de Kamer te weten komen.

De Raad van State verwijst naar een aantal artikelen in de Grondwet en met name ook naar het systeem dat in deze zaak van toepassing is voor de verkiezing van de Senaat. Ik zal niet technisch worden, maar het is een van de hoofdkritieken van de Raad van State, die zeer nadrukkelijk wil dat het werk hier niet tot een loutere formaliteit wordt herleid. Dat staat ook zo in de Franse tekst.

Mijnheer de voorzitter, u kunt toch niet beweren "que "certifier" signifie exactement la même chose que "déclarer"". Als dat waar is, moet men over deze tekst nog eens heel ernstig nadenken.

Le **président**: Aucun amendement n'ayant été déposé à l'article 7, il est adopté.
Aucun amendement n'ayant été déposé à l'article 8, il est adopté.
Aucun amendement n'ayant été déposé à l'article 9, il est adopté.
Aucun amendement n'ayant été déposé à l'article 10, il est adopté.

Op artikel 11 heb ik amendement nr. 78 van de heren Leterme, Tant en consoorten en amendement nr. 83 van de heren Laeremans en Annemans.

01.111 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wij hebben een aantal amendementen die eigenlijk een behoorlijker taalgebruik in de wet willen garanderen en vooral het gebruik van de geëigende termen ook in deze wet installeren. Wij hebben op allerlei manieren geprobeerd de minister en de leden van de meerderheid in de commissie ervan te overtuigen om waar mogelijk met bekende termen te werken. De minister had daar af en toe oren naar. Dat geldt ook voor de heer Duquesne, toen hij in de commissie aanwezig was. Het is door de halsstarrigheid van onze collega Coveliers dat aan die teksten geen jota mocht worden veranderd.

Op die manier heeft men aan de kwaliteit van de tekst geen dienst bewezen. Nochtans had men het probleem tijdig kunnen verhelpen.

Mijnheer de voorzitter, op het vlak van de legistiek is het werk niet af, maar toch wordt er voortdurend voor gepleit dat onze teksten doorzichtig en begrijpelijk moeten zijn voor de burger, dat wij geregeld tot wetevaluatie moeten overgaan en dergelijke. Hoewel er uitdrukkelijk op werd gewezen dat er geijkte termen bestaan om hetzelfde uit te drukken, is men daar doelbewust niet op willen ingaan. Dat is het bewijs van ten eerste een slecht karakter en ten tweede van de absolute onwil om zelfs omtrent dat kleine puntje, aan de oppositie toe te geven dat zij het bij het rechte einde heeft. In een goed functionerende democratie zou zulks nochtans moeten mogelijk zijn, zeker als de minister laat blijken dat hij daar zelf achterstaat.

01.112 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik heb mijn amendement nummer 83 net ingediend, omdat zeer recent een van mijn goede vrienden, die zeer veel interesse heeft voor de problematiek, naar een bepaling verwees die volgens mij over het hoofd werd gezien, tenzij ik mij vergis en hierover reeds besprekingen werden gevoerd. In dat verband doe ik een beroep op het sterke geheugen van de heer Paul Tant die mij misschien kan helpen uitmaken of deze materie al dan niet werd besproken.

Mijnheer de minister, ik heb een concrete vraag met betrekking tot artikel 11, waarop mijn amendement is gebaseerd.

Artikel 11 handelt over de verdeling van de zetels in Brussel-Halle-Vilvoorde waar rekening wordt gehouden met de bijzondere situatie dat kiesquotiënt, kiesdeler en de hoogste breuk van kiesquotiënt enzovoort – het is niet mijn bedoeling de ingewikkelde bespreking hierover te voeren – identiek zijn, zodat wij worden geconfronteerd met een zwevende zetel waarvan het niet duidelijk is of hij bij de Vlamingen of bij de Franstaligen terechtkomt.

Het artikel biedt de volgende oplossing: “Bij gelijkheid van een breuk wordt de resterende zetel toegewezen aan de lijstengroep” – er is poolvorming – “waarvan het stemcijfer het hoogst is”. Indien ik mij niet vergis, betekent zulks dat voor Brussel-Halle-Vilvoorde, dus zonder Leuven, met 43% Vlaamse stemmen, de zwevende zetel in die uitzonderlijke situatie altijd d'office naar de Franstaligen gaat. Dat kan volgens mij niet, want dat zou voornoemd artikel evengoed kunnen specificeren: “Bij gelijkheid van breuk wordt de resterende zetel toegekend aan de Franstalige lijstengroep”, vermits precies dat

01.111 Paul Tant (CD&V): L'amendement n° 78 à l'article 11 tend à l'utilisation de la terminologie adéquate dans la loi. Nous devons à l'entêtement de M. Coveliers le fait que les textes n'aient pas changé d'un iota, même pas avec le soutien du ministre. Le travail légistique n'est pas terminé, alors même qu'on ne cesse d'affirmer que les lois doivent être intelligibles pour le citoyen. C'est la mauvaise volonté de certains qui a empêché toute modification, même terminologique.

01.112 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Je veux justifier notre amendement n° 83 à l'article 11. En application de l'article 168bis proposé, le siège "flottant" ira automatiquement aux francophones en cas de pourcentages égaux entre listes francophones et néerlandophones à Bruxelles-Hal-Vilvorde. Il serait nettement préférable d'octroyer ce siège restant par le système parfaitement objectif qu'est le tirage au sort.

Cette discrimination positive au bénéfice des francophones a-t-elle fait l'objet d'un débat en commission? De quelle façon l'a-t-on motivée?

de draagwijdte is van het artikel.

Ik denk dat dit een discriminatie is en ik wens die te verhelpen. Ik wil dit niet op een kleine manier doen door te zeggen dat hij naar de Vlamingen moet gaan. Dat heeft ook geen zin en dat is even willekeurig. Mijn voorstel is om die zetel dan op de meest objectieve manier bij lot aan te duiden. Een alternatief zou er echter kunnen in bestaan om aan die lijstengroep waarvan de kandidaat aan wie die zetel zou te beurt vallen, de oudste is. Dat is echter niet willekeurig, dat kan evengoed naar een Vlaming als naar een Franstalige gaan.

Dit is echter willekeurig, want hier gaat hij sowieso naar de Franstaligen en dat kan niet! Dit is een discriminatie; ze wordt in de wet ingebouwd ten voordele van de Franstaligen.

Ik kom tot mijn vraag aan de minister. Herinnert de minister zich soms dat dit in de commissie werd besproken? Ik kan het mij niet herinneren. Welke motivering wordt hieraan gegeven.

Mijnheer de minister: hoe motiveert u dat die zetel in die situatie "d'office" naar de Franstaligen gaat?

01.113 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mijnheer de voorzitter, voor mijn commentaar verwijs ik uiteraard naar het verslag. Ik stel vast dat de bijdrage van de heer Laeremans tot de democratisering erin bestaat een zetel toe te wijzen bij lottrekking. Dat is immers zijn amendement!

01.113 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Je renvoie au rapport. Je retiens en outre que la contribution de M. Laeremans à la démocratie consiste à attribuer un siège par tirage au sort.

01.114 **Danny Pieters** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, volgens mij wordt er hier op een feit gewezen – het kan juist of verkeerd zijn – maar als parlamentslid wens ik wel een antwoord van de minister op de gestelde vraag.

01.114 **Danny Pieters** (VU&ID): En tant que membre du parlement, je demande que le ministre réponde aux questions qui lui sont posées.

De **voorzitter**: De minister antwoordt wat hij wil.

01.115 Minister **Johan Vande Lanotte** : Mijnheer Pieters, er ligt een amendement voor dat stelt dat de zetel bij lottrekking zal worden toegewezen. Dat is het voorliggend amendement. Ik heb dan het recht te zeggen dat ik naar het verslag verwijs. Voor het overige vind ik het een belachelijk voorstel. Tot nader order mag ik als minister ook nog ten opzichte van een dergelijk voorstel, zelf zeggen wat ik ervan denk.

01.115 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Il y a un amendement qui vise à attribuer un siège par tirage au sort. J'ai le droit de me référer au rapport et je trouve par ailleurs qu'une telle proposition est ridicule.

De probabiliteiten van uw hypothesen, namelijk dat men in die constellatie tot identiek achter de komma tot hetzelfde komt, uw probabilliteit is één op 10 miljoen, één op 100 000 miljoen, ik weet het niet, maar in ieder geval quasi onmogelijk!

De **voorzitter**: Ik vind dat het amendement 83 voldoende is verdedigd. Artikel 11 wordt aangehouden.

Article 12 : adopté.

Artikel 12bis- een nieuw artikel.

De heer Tant zal het verdedigen

01.116 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit is een belangrijk amendement voor CD&V. Ik heb reeds gewezen op een aantal onvolkomenheden in de voorliggende teksten, onder meer op het feit dat na de zetelverdeling men niet zal kunnen zeggen wie voor welk kiesdistrict verkozen is.

Om aan dit en een aantal andere problemen tegemoet te komen heeft CD&V een amendement ingediend dat ertoe strekt dat iemand die zich kandidaat stelt in de akte van bewilliging moet meedelen voor welk kiesdistrict hij zich kandidaat stelt. Dat is de logica zelf. Het is een heel eenvoudige ingreep. Het volstaat immers dat de kandidaat in de akte van bewilliging meedeelt te kandideren namens Leuven of Brussel-Halle-Vilvoorde. Op die manier krijgt men duidelijkheid en vermijdt men moeilijke situaties zoals het feit dat er geen 7 echte Leuvense gekozenen zouden zijn. Als men ons amendement niet goedkeurt, loopt men het risico dat een kandidaat uit Brussel-Halle-Vilvoorde die om een of andere reden wegvalt niet zal vervangen worden door een opvolger uit hetzelfde kiesdistrict. Dit gaat in tegen de geest van de Grondwet. Het voorliggend voorstel is ten gronde ongrondwettelijk en strijdig met elke logica. Met uw voorstel is het mogelijk dat iemand die verkozen was in Leuven opgevolgd wordt door iemand die in Brussel-Halle-Vilvoorde woont. Dit is te gek om los te lopen. Waarom doet de meerderheid hier niets aan? Keur ons amendement goed. Dat is de enige adequate oplossing!

De **voorzitter**: Ik houd het amendement aan.

U hebt ook nog een amendement nr. 62 om een artikel 13 in te voegen.

01.117 Paul Tant (CD&V): Dat is voldoende aan bod gekomen en dat ga ik thans niet nader bespreken.

De **voorzitter**: De stemming over de amendementen en artikelen wordt aangehouden.
Le vote sur les amendements et les articles est réservé.

*De artikelen 1 en 7 tot 10 en 12 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 et 7 à 10 et 12 sont adoptés article par article.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen, artikelen en bijlagen I, II en III en over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements, les articles et les annexes I, II et III réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsvoorstel nr. 1806 (aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet). De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1806/10)**
Nous passons à la discussion des articles de la proposition de loi n° 1806 (matière visée à l'article 77 de la Constitution). Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1806/10)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsvoorstel houdende verschillende wijzigingen van de kieswetgeving".
L'intitulé a été modifié par la commission en "proposition de loi portant diverses modifications en matière de législation électorale".

Het wetsvoorstel telt 33 artikelen.
La proposition de loi compte 33 articles.

Ingediende amendementen:
Amendements déposés:

Art. 2 tot/à 33
- 19: Yves Leterme c.s. (1806/6)
Art. 4
- 32: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 5
- 33: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 6
- 34: Yves Leterme c.s. (1806/7)
- 36: Yves Leterme c.s. (1806/7)
- 72: Yves Leterme c.s. (1806/11)
Art. 8
- 37: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 12
- 73: Yves Leterme c.s. (1806/12)
Art. 13
- 41: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 16
- 42: Yves Leterme c.s. (1806/7)
- 43: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 19
- 48: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 21
- 49: Yves Leterme c.s. (1806/7)
- 50: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 23bis (n)
- 60: Josy Arens (1806/4)
Art. 27
- 74: Yves Leterme c.s. (1806/12)
Art. 28
- 53: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 31
- 61: Yves Leterme c.s. (1806/7)
Art. 34 (n)
- 62: Yves Leterme c.s. (1806/7)

Aucun amendement n'ayant été déposé à l'article 1er, il est adopté.

Op de artikelen 2 tot en met 33 heb ik het amendement van de collega's Leterme, Tant, Verherstraeten, Vanpoucke, Schauvliege en Creyf. Dat amendement vervangt al die artikelen door een bepaling.

Mijnheer Tant, wilt u dat amendement zelf toelichten?

01.118 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het amendement is relatief eenvoudig, in die zin dat het de bestaande toestand, de huidige regeling van de kieswetgeving, wil herinvoeren. Er is een hele reeks van artikelen vanuit de filosofie ...

De **voorzitter**: Collega's, komaan.

01.119 Paul Tant (CD&V): De basisfilosofie van ons amendement, die hier ook al werd vertolkt, luidt dat het eigenlijk niet past om enkele maanden voordat de verkiezingen moeten plaatsvinden, de spelregels nog te veranderen. Wij wensen dus op de huidige toestand terug te vallen.

Ik zou trouwens nog iets willen aanhalen dat hier volgens mij nog niet ter sprake is gekomen. Eigenlijk betreft de wijziging aan de kieswetgeving zoals ze voorligt een wijziging in de indeling in kiesdistricten. Ik denk dat dit voor iedereen ondertussen duidelijk is. De bedoeling is zeer nadrukkelijk de in de meerderheid zittende partijen in een betere uitgangspositie te brengen dan dat vandaag het geval is, en in omgekeerde zin op allerlei manieren de kleintjes uit te sluiten en, als het even kan, ervoor te zorgen dat, wat de CD&V betreft, de mogelijkheid om bindingen rechtstreeks met de mensen te behouden, zoveel als mogelijk terug te schroeven. De meerderheid weet namelijk zeer goed dat, hoe dichter een bepaald kiesgebied bij de mensen staat, hoe sterker mijn partij systematisch ook scoort. Eigenlijk is dat een vorm van "Jerry Mandering". Dat woord zullen sommigen nog al wel gehoord hebben. Die heer Jerry had destijds tot doel om in de staat Illinois, door een ingreep in de indeling in kiesdistricten, en bovendien op een wijze die eigenlijk alle verbeelding tartte door een kiesgebied te ontwerpen dat de vorm aannam van een worst – dat hebben we hier gisteren nog gehoord, maar in een andere context –, de zaken naar zijn hand te zetten. Dat is wat hier ook gebeurt. Op zichzelf is het eigenlijk niet goed te praten: hoe een zetelende meerderheid ervoor zorgt, door onder meer de herverkaveling van het electorale landschap, de eigen posities te versterken.

Ik weet wel dat het bijna een morele oproep is die ik nog even lanceer. Maar tot wat dient het nog in dit gezelschap, nietwaar?

De **voorzitter**: Ik houd artikel 2 tot 33 aan aangezien u een sperperiode van 12 maanden wenst in te voeren, wat wijzigingen aan de kieswet impliceert. Ik weerhoud dus ook artikel 3.

Op artikel 4 is er een amendement nr. 32 van de heren Letermé, Tant, De Crem, Verherstraeten en de dames Schauvliege en Creyf.

01.120 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit amendement is vergelijkbaar met een ander amendement dat ik reeds heb toegelicht. Het gaat over het taalgebruik, het gebruik van geijkte termen. Ik blijf hierover onvoldaan. Ik denk dat de fouten die hier worden gemaakt ons vroeg of laat nog zuur zullen opbreken. Mensen die bezorgd zijn over de kwaliteit van het wetgevend werk zullen ons dit nog aanwrijven.

01.119 Paul Tant (CD&V): L'amendement 19 concerne les articles 2 à 33 et vise à réinstaurer la réglementation actuelle dans la mesure où les règles électorales ne doivent plus être modifiées à l'approche des élections. La délimitation des circonscriptions électorales est modifiée afin de favoriser dès le départ la position des partis de la majorité, d'exclure les petits partis et de détruire le lien avec les citoyens.

01.120 Paul Tant (CD&V): Nous avons déposé un amendement n° 32 à l'article 4. Je souhaiterais une fois de plus plaider, vainement sans doute, pour que l'emploi des langues soit réglé de manière plus précise dans la loi. Nous regretterons encore souvent d'avoir aussi mal travaillé sur le plan législatif.

De **voorzitter**: Ik houd artikel 4 aan.

Op artikel 5 is er een amendement nr. 33 van de heren Letermé, Verherstraeten, De Crem, Tant en de dames Schauvliege en Creyf.

01.121 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, u weet dat wij nog

01.121 Paul Tant (CD&V): Nous

niet zo lang geleden na een vrij bewogen vergadering in dit huis een tekst hebben goedgekeurd die er moet toe leiden dat de dames in het gezelschap zich van een behoorlijke vertegenwoordiging in de assemblees verzekerd weten. Wij dachten dat het logisch zou zijn geweest om de formulering die in de nog maar pas gestemde tekst voorkomt ook in deze tekst op te nemen, maar ook die logica volgt de meerderheid niet.

Collega's, ik wil hierop toch even uw aandacht vestigen. De wet die deze aangelegenheid regelt, werd twee weken geleden in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd, althans de gewone wet. U herinnert zich misschien dat – ook dat was hier aan de orde – sommige aspecten door een bijzonder wet moesten worden geregeld. Daarvoor is zelfs nog geen initiatief genomen. Ik weet dus niet waarop dit betrekking heeft. Een aantal bepalingen terzake ontbreken tot op vandaag om de wet van toepassing te kunnen maken op de concrete organisatie van de verkiezing, maar wie breekt zich daar het hoofd over. Dit is bijzonder bedenkelijk. Men keurt de ene tekst na de andere goed, men zorgt er zelfs niet voor dat wat eerst wordt goedgekeurd in dezelfde vorm in de nieuwe tekst terugkomt en bovendien laat men bepaalde aspecten die door een bijzondere wet moesten worden geregeld totaal ongeregeld. Dit is een aanfluiting van elk behoorlijk legislatief werk.

De **voorzitter**: Ik houd amendement 33 en artikel 5 aan.

Op artikel 6 is er het amendement nr. 34 van de heren Leterme, Tant, De Crem, Verherstraeten en de dames Schauvliege en Creyf.

01.122 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik moet alleen heel kort in herinnering brengen wat reeds gezegd werd. Ten eerste, het gaat om de fameuze dubbele kandidatuur. Dit is strijdig met de Grondwet vermits wordt bepaald dat, wie zich tegelijkertijd kandidaat wil stellen voor de Senaat en voor de Kamer, dat voor de Kamer alleen kan doen in zijn eigen woonplaats. U weet dat dit krachtens de Grondwet niet kan. Dit is een nieuwe territoriale verkiezingsvoorwaarde toevoegen, iets wat niet kan. Het is als dusdanig in strijd met de Grondwet.

Ten tweede, creëert dit ook een aspect waarover misschien nog helemaal niet gesproken is. Collega's die straks zowel op de lijst van de Senaat als op die van de Kamer zullen staan zullen voor hun verkiezingsuitgaven het bedrag mogen inzetten dat zij kunnen krijgen voor de assemblee die hun de meeste middelen verschaft. Concreet betekent dit dat, als ik tegelijkertijd op de lijst voor de Senaat en die voor de Kamer sta, ik het budget bedoeld voor de Senaat mag gebruiken. Dat betekent dat mijn collega's die in hetzelfde kiesgebied voor de Kamer met mij de degens moet kruisen niet over dezelfde financiële middelen zullen beschikken. Dat mag dan interessant zijn, afgezien daarvan is het ook in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Sommige kandidaten zullen in hetzelfde kiesgebied immers over meer middelen beschikken. Er is wellicht geen uitleg om dit te rechtvaardigen.

Mijnheer de voorzitter, ik heb nog een laatste overweging. Daarna zal ik meteen een aantal amendementen die hierop betrekking

avons déposé un amendement n° 33 à l'article 5. Après une séance mouvementée, nous avons adopté un texte qui doit garantir la représentation égale des hommes et des femmes sur les listes de candidats. Toute personne sensée s'attendrait dès lors à retrouver une telle formulation dans la proposition. Le gouvernement ne suit toutefois pas cette logique. Il n'y a tout simplement pas de dispositions permettant de garantir l'application d'un texte qui est devenu loi il y a 14 jours à peine. Il s'agit d'une caricature de travail législatif de qualité.

01.122 Paul Tant (CD&V): Je voudrais commenter l'amendement n° 34 à l'article 6. En vertu de l'article 6, il est légalement possible de se porter candidat en même temps à la Chambre et au Sénat. Pour la Chambre, le candidat ne peut se présenter que dans la circonscription électorale de son domicile. Le Conseil d'Etat a attiré l'attention sur le fait que cette disposition était anticonstitutionnelle dans la mesure où il s'agit d'une nouvelle condition de territorialité.

Les candidats qui se présentent pour les deux assemblées peuvent recevoir le budget maximal pour leurs dépenses électorales. De ce fait, les différents candidats arrivent dans l'arène électorale avec des armes inégales. Il s'agit d'une violation du principe d'égalité.

hebben in één keer toelichten. Mijnheer de minister, ik wil u voor de rest niet lastigvallen maar hierop wil ik graag een antwoord krijgen. U weet dat wanneer iemand in twee assemblees tegelijkertijd zou worden verkozen, zowel voor de Senaat als bijvoorbeeld voor de Kamer, hij een keuze moet maken voor één van beide. Er is evenwel nergens bepaald wanneer hij die keuze moet maken en op welke wijze dat moet gebeuren. Collega's, ik voorspel u dat de verleiding om na de verkiezingen te wachten tot na de samenstelling van de nieuwe regering voor men beslist in welke assemblee men zal gaan zetelen wel eens bijzonder groot zou kunnen zijn. Met andere woorden, het is perfect denkbaar dat maanden zullen verlopen zonder dat men weet wie de echte titularissen zijn in een bepaalde assemblee. Dat is dan de grote bijdrage aan de doorzichtigheid van heel ons politiek stelsel, tenzij de minister mij kan meedelen wanneer de keuze moet worden gemaakt en op welke wijze dat moet gebeuren. Ik meen dat wij dit behoren te weten voor we ons over deze tekst uitspreken. Ik dring erop aan op dit punt een antwoord te krijgen van de minister.

De **voorzitter**: Hebt u de vraag gehoord, mijnheer de minister?

01.123 Minister **Johan Vande Lanotte**: Neen, ik was net aan de telefoon.

De **voorzitter**: Mijnheer Tant, zou u nogmaals willen herbeginnen.

01.124 **Paul Tant** (CD&V): Mijnheer de minister, u biedt de mogelijkheid van een dubbele kandidatuur waaruit kan voortvloeien dat iemand tegelijkertijd voor twee assemblees wordt verkozen. U zegt dat men een keuze moet maken maar u zegt niet wanneer of op welke wijze die keuze moet worden gemaakt. Kan dit bijvoorbeeld betekenen dat iemand, die verkozen is voor een bepaalde assemblee, wacht tot hij heeft vastgesteld in welke regering hij zal zetelen om zijn keuze te maken?

01.124 **Paul Tant** (CD&V): De plus, la double candidature réduit l'influence de l'électeur, puisque le candidat élu dans les deux assemblées doit faire un choix et abandonne de la sorte une partie de ses électeurs. Un élu peut, enfin, attendre très longtemps avant de se prononcer, même jusqu'après la formation du gouvernement. Des mois peuvent s'écouler avant que les assemblées soient constituées et opérationnelles.

01.125 Minister **Johan Vande Lanotte**: Praktisch gezien lijkt mij dit niet mogelijk omdat na de verkiezingen de leden van de assemblee worden bijeengeroepen. Gelet op de manier van werken zal dit meer dan waarschijnlijk eerst de Kamer zijn en nadien de Senaat. De kandidaat wordt opgeroepen en hij zal op dat moment al dan niet de eed moeten afleggen. Indien hij de eed aflegt in de Kamer dan heeft hij theoretisch nog de kans om zijn mandaat op te geven en alsnog in de Senaat te zetelen. Die keuze moet worden gemaakt op het moment van de eedaflegging. De definitieve keuze wordt bepaald op het moment dat de Kamer of de Senaat wordt bijeengeroepen en de kandidaat wordt gevraagd of hij al dan niet zijn mandaat opneemt.

De regering wordt meestal iets later gevormd. Kamer en Senaat moeten na de verkiezingen worden bijeengeroepen binnen een bepaalde termijn. De kandidaat zal op die uitnodiging moeten ingaan

01.125 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Après les élections, les élus seront convoqués, d'abord à la Chambre, puis au Sénat. Ceux qui prêteront serment à la Chambre pourront également le faire au Sénat et renonceront ensuite à leur mandat à la Chambre. Ceux qui ne prêteront pas serment à la Chambre ne pourront siéger qu'au Sénat. La convocation de la Chambre et du Sénat doit se faire dans un délai fixé par la loi. La constitution du gouvernement intervient

en in de eerste of de tweede Kamer de eed moeten afleggen. Wachten tot de regering wordt gevormd, is niet mogelijk. Als iemand in de Kamer of de Senaat de eed aflegt terwijl hij minister is dan is dat voor een beperkte periode cumuleerbaar. Als uittredend minister kan men ook in het Parlement zetelen maar dat is u genoegzaam bekend.

01.126 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega's, u moet zich goed bewust zijn van de consequentie hiervan. Er zullen zich bij de eerstvolgende verkiezingen ook een aantal excellenties op gemeenschaps- en gewestniveau bij de kiezer aanbieden. Er zal hoe dan ook een enorme stoelendans ontstaan. Er is niet alleen het element van het kiezersbedrog want men zal zich weliswaar kandidaat stellen maar eens men de stemmen heeft verkregen - zonder dat men verplicht is op voorhand aan te kondigen dat zo hij verkozen wordt hij toch niet zal zetelen, wat het absolute minimum zou geweest zijn - zal het gevolg zijn dat men van de ene functie naar de andere zal buitelen.

De **voorzitter**: Dat bestaat nu reeds.

01.127 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit bestaat nu ook maar het aantal zal exponentieel toenemen en het zal met voorbedachten rade gebeuren. Dat is de zoveelste illustratie van wat Marc Van Peel gisteren heeft gezegd. Het gevolg daarvan is dat er een aantal categorieën van parlementariërs zal ontstaan: zij die de grote ideeën ontwikkelen, het gewone voetvolk en tenslotte de opvolgers die de tanden op mekaar moeten houden omdat hun lot van anderen afhangt, namelijk of de minister die zij vervangen al dan niet minister blijft.

Dan rekent men er nog op dat in dit Parlement nog een vrij spreekrecht zal bestaan, terwijl men alles doet om in dit Parlement goede knechten te installeren die wellicht met heel veel plezier van de technische snufjes zullen gebruikmaken. Daarmee bewijst men de democratie geen dienst. Integendeel, men bewijst er een ondienst mee. Dat is echter preken in de woestijn.

01.128 Minister Johan Vande Lanotte: Wat het laatste betreft ben ik het inhoudelijk eens, maar dat is niet te wijten aan deze hervorming, maar aan het mechanisme van de opvolging van ministers in het Parlement. Iedereen weet dat ik vaak heb gezegd dat deze laatste hervorming geen goede hervorming was. We zijn dit echter overeengekomen en wij hebben dit vastgelegd in het akkoord en zo is het. Dat de ministers niet zetelen in de Kamer is een theorie. Ik ben daarvan geen groot voorstander en ben dat ook nooit geweest. Punt. Ik heb dat ook altijd gezegd. Dat werd echter overeengekomen en dat is de basis voor het geheel.

Het feit dat mensen overstappen van het ene naar het andere niveau kan onmogelijk worden verhinderd in de Belgische politiek, wat men daar ook over denkt en men mag daar veel over denken. Dat is de waarheid. Op dit moment zetelen in de Vlaamse regering heel veel mensen die voor het federale Parlement werden verkozen en omgekeerd. Dat is altijd zo geweest, alleen omdat wij een juridisch onderscheid maken tussen beide entiteiten, de federale en de

généralement plus tard mais le choix de l'assemblée ne peut être reporté jusqu'après la constitution du gouvernement.

01.126 Paul Tant (CD&V): La conséquence du fait que des membres des Communautés et des Régions participent également à cette procédure en fait un vaste jeu de chaises musicales. Les élus pourront sauter d'une fonction à l'autre..

01.127 Paul Tant (CD&V): De ce fait, plusieurs catégories de parlementaires siégeront au Parlement: ceux qui sont autorisés à penser et ceux qui ne le peuvent pas parce qu'ils sont suppléants d'un ministre. Le gouvernement a tout fait pour favoriser la mise en place de valets au sein du Parlement. Voilà qui ne sert guère la démocratie.

01.128 Johan Vande Lanotte, ministre: Le point de départ est que les ministres ne siègent pas à la Chambre. C'est pourquoi le système des suppléants a été instauré. Il est vrai qu'il convient de faire une distinction entre les Régions et Communautés et le niveau fédéral, mais il s'agit en fait d'un seul espace politique.

Celui qui entend poser sa candidature doit démissionner en tant que ministre. Il est trop facile de dire qu'il y avait des dissensions à ce sujet au sein du gouvernement. Un gouvernement doit se montrer solidaire et

gewestelijke. De realiteit is dat het om een politieke ruimte gaat en dat men daarin voortdurend wissels zal hebben tussen de ene en de andere. Dat is niet noodzakelijk het beste, maar het is wel een realiteit.

adopter une position unanime s'il souhaite conférer un minimum de crédibilité à la politique.

01.129 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, als dit zo onvermijdelijk is, is er toch een eenvoudige uitweg. Als een zittend minister wil kandideren, moet hij ontslag nemen als minister. Dan heeft hij de handen vrij. Zo niet, voorspel ik u wat er zal gebeuren. Men zal zijn mandaat van minister gebruiken in alle opzichten en dan nog bovendien de kiesstrijd vervalsen ten opzichte van andere kandidaten.

Mijnheer de minister, ik heb van sommige leden van deze regering al iets te vaak gehoord dat zij persoonlijk deze zaak eigenlijk niet genegen zijn. Het is wel ver gekomen! Men zegt dat de collega's niet akkoord gaan en dat men anders wel een andere beslissing had genomen. Ik dacht dat in ons bestel het eerste wat men moet betrachten in de ministeriële ploeg een stuk solidariteit was om wat men gemeenschappelijk heeft geconcipieerd, ook gemeenschappelijk te dragen en te verdedigen. De moed daartoe ontbreekt nu bij sommigen. Men hanteert dan de goedkope uitlating dat men ook niet akkoord gaat en het ook wel anders had gewild. Zo maakt men het politieke bedrijf totaal ondoorzichtig. Men maakt het onmogelijk dat mensen nog begrijpen hoe iets kon, hoe iets kan worden verantwoord. Iedereen steekt zijn kop in het zand en zegt dat men het ook liever anders had gezien, en daarmee moet men het dan maar doen.

Is dat duidelijkheid? Ik weet het wel, dit is de nieuwe stijl: er is een verschil tussen wat u doet en de verklaringen die u aflegt. Dat is precies waarop ik wil wijzen. Als men de geloofwaardigheid van de politiek een dienst wil bewijzen, mijnheer de voorzitter, zorg er dan voor dat er wat dat betreft ten minste een lijn wordt gevolgd.

De **voorzitter**: Ik heb op artikel 8 een amendement nummer 37 van de heer Tant

01.130 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dat gaat alleen over de terminologie.

De **voorzitter**: Ik heb op artikel 12 een amendement nummer 73 van de heren Leterme, Verherstraeten, De Crem, Tant en mevrouwen Creyf en Schauvlieghe.

Ik heb op artikel 13 een amendement nummer 41 van dezelfde leden. Het gaat om amendementen met dezelfde logica.

Vervolgens heb ik bij artikel 16 een amendement van de heer Leterme en consorten om het artikel weg te laten, en subamendementen.

01.131 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het amendement nummer 42 op artikel 16 heeft betrekking op de 5%-kiesdrempel, waarvan men beweert dat hij het middel bij uitstek is om de politieke versnippering tegen te gaan. Dat is dus een verpakte leugen. Die drempel wijzigt immers eigenlijk niets ten gronde, maar moest wel dienen om gelet op het feit dat een bepaalde partij, met name de Volksunie, haar coherentie kwijt was, ze aan te zetten tot een

01.131 Paul Tant (CD&V): L'amendement 42 à l'article 16 concerne le seuil électoral de 5 %, qui constituerait le moyen par excellence pour contrer le morcellement politique. Voilà bien un mensonge flagrant: ce seuil

verdeling bij leven. Men kan namelijk, vooraleer men helemaal dood is – misschien zelfs enige tijd op voorhand – zijn persoonlijke goederen verdelen onder wat eventueel de erfgenamen worden.

Die 5%, mevrouw Van de Castele, moest alleen dienen om u in de armen van iemand anders te drijven en ik weet niet of u daar gelukkig mee bent. Ik vrees – in dit opzicht - van niet en over de rest hoeft u zich niet uit te spreken. Mijnheer de voorzitter, ook hier wordt gebruik gemaakt van verkiezingstechniek en kieswetgeving om aan politiek aan te doen. Eigenlijk moet men eerst verkiezingen organiseren en daarna aan politiek doen, maar niet het ene voor het andere gebruiken, wat hier het geval is.

De **voorzitter**: Ik leer alle dagen bij, mijnheer Tant.

Ook dit amendement werd verdedigd. Er is geen amendement op artikel 17, noch op artikel 18. Er is een amendement nr. 48 op artikel 19, eveneens van de CD&V-fractie.

(...)

Er waren inderdaad twee amendementen, het amendement nr. 43 inclus.

01.132 Paul Tant (CD&V): De collega's die er nog de moed voor hebben zouden de formulering moeten lezen van het artikel 16, waar nadrukkelijk staat, ik citeer: "De partijen die in Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven 5% hebben behaald...". Wanneer u die formulering leest, vraagt men zich af of dat afzonderlijk of gezamenlijk moet worden begrepen. Dat kan men uit deze tekst niet afleiden. Iemand die deze tekst ooit ter hand neemt, kan niet antwoorden op de vraag of men in de beide kiesgebieden afzonderlijk de kiesdrempel moet hebben behaald of dat het voor de totaliteit geldt. Ik ken het antwoord en in die zin is het goed dat het hier even wordt gezegd: de kiesgebieden moeten gezamenlijk worden genomen en niet afzonderlijk. Ook dit is slordig wetgevend werk, mijnheer de voorzitter, want men kan het niet uit de tekst afleiden. Het is een beetje treurig dat men tot de oppositie moet behoren om ervoor te zorgen dat, onder meer via de bespreking, teksten juist kunnen worden gelezen.

De **voorzitter**: Dank u, mijnheer Tant.

Dan komt nu het amendement nr. 48 op het artikel 19 aan bod.

01.133 Paul Tant (CD&V): Het hoofdamendement, mijnheer de voorzitter, betreft de afschaffing van de opvolgers. Wij hebben reeds voldoende benadrukt hoe onlogisch het is om in het bestek van een maand of zes eerst met veel poeha het systeem van de opvolgers af te schaffen, waarvoor men allerlei zagezegde democratische argumenten aanhaalt, om dan vandaag dit systeem weer in te voeren.

Waar nog bijna niets is over gezegd, mijnheer de voorzitter, tenzij gisteren in de marge van het debat, is dat wij in het begin van deze legislatuur het effect van de lijststem hebben gehalveerd.

De **voorzitter**: En niet voor de opvolgers?

vise exclusivement à forcer la Volksunie à se scinder. Une fois encore, la législation électorale est détournée à des fins politiques.

01.132 Paul Tant (CD&V): L'amendement 43 à l'article 16 vise à clarifier le troisième point du premier paragraphe de la modification de l'article 165bis proposé. Il n'est pas établi clairement si le seuil électoral de 5 % doit être atteint dans les deux circonscriptions électorales ensemble ou séparément. La formulation est encore un exemple de travail législatif bâclé.

01.133 Paul Tant (CD&V): Au début de la législature, le gouvernement a réduit de moitié l'effet dévolutif de la case de tête pour renforcer le poids des électeurs dans la désignation des élus.

01.134 Paul Tant (CD&V): Ja, maar dit gaat eigenlijk nog over iets anders en dan toch weer niet. Iedereen denkt dat de stem in het hoofdstemvak alleen diegene betreft die bovenaan de lijst staat.

Door evenwel de stemmen die alleen uitgebracht zijn op bijvoorbeeld opvolgers te aanzien als lijststemmen, heeft men als effect dat de halvering van de lijststem meer dan geneutraliseerd wordt. Mijnheer de minister, mag ik daar even uw aandacht op vestigen? Dat is regelrecht boerenbedrog. Eerst, tweeënhalf jaar geleden, zei u dat u het effect van de lijststem ging halveren, niet neutraliseren – al hadden sommigen dat gewild – om nu via het systeem van de opvolgers en het gelijkstellen van een stem op opvolgers met een lijststem, dat effect helemaal te neutraliseren en zelfs meer dan dat. Ik herhaal: dat is niet fraai meer. Met wiens voeten speelt men hier eigenlijk? Het zou wel kunnen dat het met de onze is.

Mijnheer Erdman, ik heb ten minste het lef, al is het met enig lood in de schoenen, teksten te analyseren en te wijzen op bepaalde, voor sommigen misschien niet gekende effecten ervan. Ik behoor wat dat betreft tot een bijna uitgestorven ras, maar ik vind het jammer dat die verantwoordelijkheid alleen door mensen van de oppositie op zich genomen wordt.

Mijnheer de voorzitter, excuseer mij, maar dat moest ik even kwijt.

De **voorzitter**: Dank u, mijnheer Tant. Ik weet dat u dit soort zaken goed kent en ook goed volgt.

Ik houd artikel 19 en het amendement aan. Op artikel 20 is er geen amendement. Ik houd het aan, zoals reeds gezegd.

Op artikel 21 werd een amendement nr. 49 ingediend, eveneens door de heren Tant en Leterme. Mijnheer Tant, wenst u daarover iets te zeggen? *(Nee)*

Op artikel 21 heb ik een amendement nr. 50. Daarover is ook alles gezegd.

Monsieur Arens, j'ai un amendement de votre part; il s'agit de l'amendement n° 60 de M. Smets qui introduit un article 23bis (nouveau).

01.135 Josy Arens (cdH): Monsieur le président, j'ai déjà parlé longuement hier des zones rurales à faible densité de population. Le ministre en a une vision particulière puisque j'ai compris, au travers de certaines de ses interventions, qu'en tant que Belge, il ne souhaite pas y vivre.

L'amendement proposé vise à garantir la représentation de chaque province au Sénat. Actuellement, la province du Luxembourg n'a plus aucun représentant au Sénat. La situation risque de rester inchangée si l'on ne met pas en œuvre une loi garantissant cette représentation.

Je rappelle aussi, monsieur le président, qu'à l'occasion des débats qui se sont déjà déroulés dans ce parlement il y a une dizaine d'années, tous les parlementaires de cette province étaient d'accord à ce sujet et, en particulier, M. Antoine Duquesne, l'actuel ministre de l'Intérieur. J'espère et je suis presque convaincu qu'il soutiendra, lui

01.134 Paul Tant (CD&V): Les voix exclusivement accordées aux suppléants sont actuellement assimilées à un vote en tête de liste. La réduction de moitié de l'effet dévolutif de la case de tête est de ce fait neutralisée. Par notre amendement n° 48 à l'article 19, nous entendons protester contre cette tromperie.

01.135 Joseph Arens (cdH): Ik heb het hier gisteren al uitvoerig gehad over de dunbevolkte landelijke gebieden. Ik betreur dat de provincie Luxemburg over geen vertegenwoordiging kan beschikken in de Senaat en ik stel voor dat elke provincie in die vergadering ten minste één gegarandeerde zetel zou krijgen. Na mijn gesprek met de minister van Binnenlandse Zaken hoop ik dat hij dat amendement zal steunen.

aussi, cette proposition.

Le **président**: L'amendement visant à créer à un article 23bis (nouveau) est réservé.

Aucun autre amendement n'a été déposé aux articles 24, 25 et 26.

Ik houd amendement n. 74 van de heer Tant op artikel 27 aan. Het gaat om hetzelfde: "effectieve kandidaten" en "kandidaat-titularissen".

Ik houd eveneens het amendement 53 van de heren Tant, Leterme en collega's op artikel 28 aan. Het heeft dezelfde strekking.

01.136 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wil het even hebben over behoorlijk taalgebruik. Artikel 29 is een mooie illustratie hoe men zomaar uit de losse pols wetteksten schrijft. Ik raad iedereen aan het eerste lid van het nieuwe artikel 29 even te lezen. Waar men het voortdurend – terecht – heeft over de verkiezing van de volksvertegenwoordigers, spreekt men hier over de verkiezing van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Ik weet wel dat dat allemaal niet zoveel verandert, maar het is gewoon slordig werk. Wij hebben daar in de commissie op gewezen. Ik herhaal hoe treurig het is dat wanneer men daarop wijst en zegt: verander dat toch, men dat gewoonweg niet wil doen, uit halsstarrigheid of omdat die opmerking van ons komt.

01.136 Paul Tant (CD&V): L'amendement n° 53 à l'article 28 est lui aussi illustratif d'un mauvais travail législatif. De même, la formulation de l'article 29 est malheureuse.

De **voorzitter**: Als verantwoording staat vanonder vermeld dat het om een tekstverbetering gaat.

De artikelen 29 en 30 zijn aangehouden.

Op artikel 31 heb ik amendement nr. 61 van de collega's van de CD&V. De stemming over het artikel en het amendement is aangehouden.

De artikelen 32 en 33 zijn aangehouden.

Ik heb nog een amendement nr. 62 dat een artikel 34nieuw wil invoeren.

01.137 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wil daar nog één woord over zeggen.

(Des tracts sont jetés de la tribune)
(Vanuit de tribune worden pamfletten gegooid)

Le **président**: Cela fait de belles images!

Ik had nochtans gevraagd aan de diensten om aandachtig te zijn. Het spijt mij dat dit niet is nageleefd. Ik zal dat straks onderzoeken. U mag gerust zijn. De werkzaamheden moeten in alle rust kunnen geschieden.

01.138 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, staat de heer Coveliers mij nog toe om één woord ter afsluiting te zeggen over het laatste amendement dat wij hebben ingediend?

De **voorzitter**: Mijnheer Coveliers, u gaat zich daarvoor toch niet nerveus maken?

01.139 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het laatste amendement dat wij hebben ingediend, heeft natuurlijk betrekking op de inwerkingtreding van deze wet. Ik maak van deze gelegenheid

01.139 Paul Tant (CD&V): Notre amendement n° 62 tend à l'insertion d'un nouvel article 33.

gebruik omdat uit deze tekst eens te meer de woordbreuk van de eerste minister blijkt, die hier – onder andere naar aanleiding van vragen van collega Bourgeois – kwam zeggen dat in elk geval tegen een bepaalde vervaldatum de eventuele wijzigingen aan het kieswetboek een feit moesten zijn. Dat woord is eens te meer niet gehouden. Wij betreuren dat, maar ik wou dat ter illustratie nog eens zeggen.

Cet article porte sur l'entrée en vigueur de la nouvelle législation électorale, initialement prévue pour les élections fédérales de 2003. Comme le premier ministre ne respecte pas le calendrier initial, nous proposons que la loi n'entre en vigueur qu'après les élections.

De **voorzitter**: De stemming over de amendementen en artikelen wordt aangehouden.
Le vote sur les amendements et les articles est réservé.

Artikel 1 wordt aangenomen.
L'article 1 est adopté.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen, artikelen en bijlagen I, II en III en over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements, les articles et les annexes I, II et III réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsvoorstel nr. 1807. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1807/5)**
Nous passons à la discussion des articles de la proposition de loi n° 1807. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1807/5)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in “wetsvoorstel houdende verschillende wijzigingen van de wetgeving inzake de verkiezing van het Europees Parlement”.
L'intitulé a été modifié par la commission en “proposition de loi portant diverses modifications des législations relatives à l'élection du Parlement européen”.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 tot 11 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 à 11 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.

De vergadering wordt gesloten om 17.48 uur. Volgende vergadering om 18.05 uur.
La séance est levée à 17.48 heures. Prochaine séance à 18.05 heures.

BIJLAGE**ANNEXE****PLENUMVERGADERING****SÉANCE PLÉNIÈRE**

VRIJDAG 13 SEPTEMBER 2002

VENDREDI 13 SEPTEMBRE 2002

INTERNE BESLUITEN**DECISIONS INTERNES****VOORSTELLEN****PROPOSITIONS**

Toelating tot drukken

Autorisation d'impression

1. Wetsvoorstel (de heer Peter Vanhoutte) tot wijziging van de artikelen 104 en 110 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (nrs. 1999/1 en 2).

2. Wetsvoorstel (de heer Lode Vanoost) tot wijziging van diverse wetten inzake verkiezingsuitgaven, wat de bijdragen van politieke mandatarissen aan componenten van politieke partijen betreft (nrs. 2000/1 en 2).

3. Wetsvoorstel (de heer Olivier Chastel, mevrouw Joke Schauvliege, de heer Dirk Van der Maelen, mevrouw Muriel Gerkens, de heren Joos Wauters en Raymond Langendries) tot wijziging van de wet van 22 maart 1995 tot instelling van federale ombudsmannen (nr. 2023/1).

4. Wetsvoorstel (de heer Gerolf Annemans) tot wijziging van de wet van 22 maart 1995 tot instelling van federale ombudsmannen (nr. 2024/1).

1. Proposition de loi (M. Peter Vanhoutte) modifiant les articles 104 et 110 du Code des impôts sur les revenus 1992 (n°s 1999/1 et 2).

2. Proposition de loi (M. Lode Vanoost) modifiant diverses lois relatives aux dépenses électorales, en ce qui concerne les cotisations versées par des mandataires politiques aux composantes de partis politiques (n°s 2000/1 et 2).

3. Proposition de loi (M. Olivier Chastel, Mme Joke Schauvliege, M. Dirk Van der Maelen, Mme Muriel Gerkens, MM. Joos Wauters et Raymond Langendries) modifiant la loi du 22 mars 1995 instaurant des médiateurs fédéraux (n° 2023/1).

4. Proposition de loi (M. Gerolf Annemans) modifiant la loi du 22 mars 1995 instaurant des médiateurs fédéraux (n° 2024/1).

MEDEDELINGEN**COMMUNICATIONS****REGERING****GOUVERNEMENT**

Ingediend wetsontwerp

Dépôt d'un projet de loi

De regering heeft het wetsontwerp houdende oprichting van de federale databank van de beoefenaars van de gezondheidszorgberoepen (nr. 2022/1) (aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 78 van de Grondwet) ingediend.

Le gouvernement a déposé le projet de loi portant création de la banque de données fédérale des professionnels des soins de santé (n° 2022/1) (matière visée à l'article 78 de la Constitution).

Verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing

Renvoi à la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société

Algemene uitgavenbegroting 2002

Budget général des dépenses 2002

In uitvoering van artikel 15, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit zendt de vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie, bij brief van 12 september 2002, een lijst over met herverdelingen van basisallocaties betreffende het ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu.

Verzonden naar de commissie voor de Financiën en de Begroting

JAARVERSLAG

“Organisation internationale pour le développement de la liberté d’enseignement”

Bij brief van 26 augustus 2002 zendt de voorzitter van de “Organisation internationale pour le développement de la liberté d’enseignement” het verslag 2002 over betreffende “la liberté d’enseignement dans le monde”.

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en naar de commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de nationale wetenschappelijke en culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw

En exécution de l'article 15, 2ème alinéa, des lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat, le vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Economie sociale transmet, par lettre du 12 septembre 2002, un bulletin de redistributions d'allocations de base concernant le ministère des Affaires sociales, de la Santé publique et de l'Environnement.

Renvoi à la commission des Finances et du Budget

RAPPORT ANNUEL

Organisation internationale pour le développement de la liberté d’enseignement

Par lettre du 26 août 2002, le directeur général de l'Organisation internationale pour le développement de la liberté d’enseignement transmet le rapport 2002 sur la liberté d’enseignement dans le monde.

Renvoi à la commission des Relations extérieures et à la commission de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l'Agriculture